

Dorota Błaszczyk
Rainer Sachs
Wrocław

Rocznik Muzeum Papiernictwa
2009, t. III
ISSN 1897-7685

SŁOWNIK PAPIERNIKÓW ŚLĄSKICH DO 1945 ROKU

Część 2 M-R

Konstrukcja haseł

W niniejszym opracowaniu ujęto wszystkich papierników, czeladników papierniczych i zbieraczy szmat z rzemieślniczego okresu produkcji papieru oraz ich rodziny, natomiast z okresu produkcji kapitalistycznej – jedynie członków zakładów, którzy mieli wiodące funkcje ekonomiczne lub technologiczne.

Wobec faktu, iż co najmniej do połowy XIX w. nazwiska zapisywano na Śląsku fonetycznie, ze słuchu, dla uniknięcia błędów, ich zaszeregowanie w niniejszej pracy również następuje według tych samych zasad. W szczególności nie uwzględniono liter wydłużających lub skraccających wymowę danego wyrazu (niemego *h*, podwójnych samogłosek lub spółgłosek), a literę *y* zaszeregowano w tym samym miejscu, co literę *i*. Nazwiska o tej samej wymowie, ale różnej pisowni, zostały zapisane, o ile nie istnieje jedna wyrażna forma przewodnia (np. Bayer z formami ubocznymi Beyer, Baier, Beier lub Busch z wersją zniekształconą Pusch), w formie najwcześniej występującej w źródłach w kolejności alfabetycznej (np. Maier, Mayer, Maier, Meier pod „Maier”). Jeśli różne formy tego samego nazwiska są na tyle podobne, że nie może dojść do pomyłek, zostaną one (o ile są początkiem danego hasła) zapisane w formie najczęściej występującej u tej konkretnej osoby. Dla ukazania różnorodności pisowni tych nazwisk zostały one zapisane w innych miejscach niniejszej publikacji według pisowni danego konkretnego źródła.

Jeśli imiona nie posiadają mniej więcej tak samo często używanych obecnie form ubocznych, na przykład Johann, Hans, Johannes, zapisano je w poprawnej formie ogólnoniemieckiej, a nie w formie źródła śląskiego, czyli dla przykładu forma imienia „Valten”, występująca zwłaszcza do renesansu włącznie, została zapisana w formie poprawnej „Valentin”. W przypadku występowania równouprawnionych form, wszystkie zapisano przy ich pierwszym możliwym zaszeregowaniu alfabetycznym, czyli Johann, Hans, Johannes pod „Hans”.

Jeżeli u osób noszących kilka imion udało się ustalić imię główne, zostało ono podkreślone. Dla zwiększenia przejrzystości układu następujące po sobie żony określono kolejnymi cyframi rzymskimi, a kolejne dzieci cyframi arabskimi. Jeżeli dokładnie wiadomo, która z żon była matką danego dziecka, poprzedzono numer

dziecka numerem matki. Dzieci nieślubne lub wnuczeta oznaczono kolejnymi małymi literami alfabetu. Dla uwydatnienia kontekstów socjologicznych w hasłach zostały podane także wszystkie osoby, u których papiernicy lub członkowie ich rodziny byli świadkami na ślubie lub chrzestnymi.

Używane symbole i skróty:

* – urodzenie

– chrzest

= – ślub

+ – zgon

+* – martwo urodzony

% – pogrzeb

A. A. – Archiwum Archidiecezjalne, potem numer konkretnej księgi metrykalnej (ze względu na to, że data dokładnie dokumentuje miejsce w księgach, w przypadku ksiąg metrykalnych zrezygnowano z podania stron konkretnego zapisu)

a. m. – akta miasta

A. P. – Archiwum Państwowe

EKMŚ – zespół Ewangelickich Ksiąg Metrykalnych Śląska

ew. – ewangelicki

fen. – fenig(i)

fl. – floren(y)

gr – grosz(y)

hal. – halerz(e)

Hintze – tzw. kartoteka Hintzego

J. G. – Jelenia Góra

kat. – katolicki

król. – królewski

Leg. – Legnica

Lit.: – literatura

mieszk.: – adresy zamieszkania

Muz. Nar. – Muzeum Narodowe

O. – Opole

par. – parafia

prus. – pruski

reń. – reński

rzym.-kat. – rzymskokatolicki

srebrn. – srebrny

śl. – śląski

świadek u – świadek na ślubie u

tal. – talar(y)

UB Ręk. – Oddział Rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu

USC – Urząd Stanu Cywilnego

Wroc. – Wrocław

Z. G. – Zielona Góra

Źr.: – źródła

Skróty powiatów:

bol. – bolesławiecki

głog. – głogowski

gór. – górski

grad. – grodkowski

jaw. – jaworski

jel. – jeleniogórski

kam. – kamiennogórski

kłodz. – kłodzki

koziel. – kozielski

leg. – legnicki

lubań. – lubański

lubiń. – lubiński

lwów. – lwówecki

mil. – milicki

nys. – nyski

oles. – oleski

oleś. – oleśnicki

oław. – oławski

op. – opolski

prud. – prudnicki

racib. – raciborski

strzel. – strzeliński

syc. – sycowski

szpr. – szprotawski

średz. – średzki

trzeb. – trzebnicki

świd. – świdnicki

wałbrz. – wałbrzyski

woł. – wołowski

wroc. – wrocławski

ząb. – ząbkowicki

ziel. – zielonogórski

złot. – złotoryjski

żag. – żagański

żar. – żarski

M

MAY, współwłaściciel fabryki papy i kartonów MAY & Sohn w Bolesławcu, Niedermühlstr. 31-39, rok założenia: 1907, surowiec: sosny i szmaty, załoga 180 osób, produkcja roczna: 2 100 t papy, 1911 pożar.

Lit.: Bunzlauer Einwohner=Buch 1935/1936, s. 181; Bugaj, Tadeusz, Matwijowski, Krystyn, Bolesławiec, Wrocław, Bolesławiec 2001, s. 148.

MAIH, Balthasar, **mieszki:** 1599–1611, 1620 Świdnica (papiernik), 3.12.1611–1612 Legnica (czeladnik papierniczy), **dzieci:** **1)** Ursula (#1.1.1608 w Świdnicy, chrzestna: Martha, żona Georga Kecke, rusznikarza), **2)** Anna (#27.9.1609 w Świdnicy), **3)** Barbara (*21.5.1612 w Legnicy, #26.5, chrzestna: Barbara, córka Christofa Purwiza, papiernika), **4)** Georg (#22.6.1620 w Świdnicy, chrzestny: Pantaleon Hartel, właściciel papierni).

3.11.1599 świadek w procesie Michaela Newmana, czeladnika papierniczego, przeciwko Martinowi Langerowi; siedział z powodu oskarżenia Hansa Fischera w więzieniu, 28.4.1610 rehabilituje go rada miejska, ponieważ prawdziwość oskarżenia nie została udowodniona; do 1611 dzierżawca papierni w Świdnicy, 16.7.1611 podaje Michael Bruckner, papiernik, przed radą miejską do protokołu, że M. groził, że podpali papiernię, jeśli będzie musiał się z niej wyprowadzić, 10.8.1611 jej właściciel Pankratus Bruckner daruje mu 169 tal. 5½ gr długu i z powodu jego ubóstwa daruje mu jeszcze 4 tal., 19.8.1611 Michael Bruckner oświadcza przed radą miejską, że M. odgrażał się, że jeśli będzie musiał się wyprowadzić, podpali papiernię. Tę wypowiedź potwierdzają przed sądem Marta, żona Christofa Hoffmanna i Ursula, wdowa po Kasparze Olbrichcie. A Anna, córka Christoffa Hoffmanna, była służką M., oświadcza, że ten odgrażał się, o ile będzie musiał się wyprowadzić, wynajmie 12 osób i zabije nowego papiernika, 3.12.1611 wyprowadza się do Legnicy (jego gwarantami są Michael Faulsilber i Georg Barzsch); 20.3.1619 w Świdnicy jest świadkiem w liście prawego urodzenia Sebastiana, syna Jakoba Fennenbergera.

Źr.: A. A., 59d, 59f; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 96, s. 328n; nr 103, s. 366n; nr 174, s. 504; nr 188, d. 503; nr 191, s. 261, 336n, 367, 973; A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 2.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 60; t. 2: 2008, s. 107.

MEIER, Gustav Bruno Artur, pomocnik kalandrowy w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I)** =16.7.1927 (kościelny i cywilny) z Bertą Elisabeth z domu Haberland, ew., robotnicą fabryczną, **dzieci:** **I/1)** Charlotte Martha Marie (*29.1.1928, #4.3), **chrzestny u:** Paula Josepha Hoffmanna, pomocnika maszynowego (13.5.1923).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/35.

MEIER, Bruno Wilhelm, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) =23.5.1931 (kościelny i cywilny) z Emmą Else z domu Wittig, ew., pomocą domową, **dzieci:** I/1) Manfred Bruno (*15.8.1931, #4.10), I/2) córka (+*31.5.1934, %2.6), I/3) Eberhard Siegfried (*22.4.1937, #27.6), **chrzestny u:** Alfreda Fritza Göbla, ew., pomocnika przy maszynie papierniczej (19.4.1936).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/26, 34/35.

MAYER, Georg, czeladnik papierniczy w Świdnicy, oskarża Marthę Pantzig, iż sprzedała mu pierścień wartości 2 tal. reń. za 4 tal. reń., eksperci szacują wartość pierścienia na od 4 do 7 tal. reń.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 113, s. 360.

MEIER, Helene Minna Elfriede, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =27.12.1920 (kościelny i cywilny) z Gustavem Richardem Blümelem, robotnikiem.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

MEIER, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Berta z domu Gutsche, ew., **dzieci:** I/1) Paul Hermann (*2.2.1912, #3.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

MAIWALD, August, brygadzysta w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Ernestine z domu Heier, ew., **dzieci:** I/1) Selma (* i +6.12.1896, powszechna słabość, %9.12), I/2) Gustav Richard (*1898, +15.6.1898, skurcze, %18.6), I/3) Erich August (*7.1.1901, #20.1).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/23, 34/50.

MAIWALD, Gottfried, czeladnik papierniczy w Świebodzicach, pow. świd., **chrzestny u:** Leopolda Freunda, ogrodnika kwiatowego (4.1.1818).

Źr.: A. A., 583c.

MELZER, Johann Gotthilf, papiernik w Piechowicach, pow. jel., +23.1.1831, **żona:** Friederike Beate, córka Urbana, papiernika, ta dziedziczy w 1823 po śmierci swego brata Karla Friedricha Urbana, papiernika, papiernię piechowicką (= z Antonem Wilhelmem Albrechtem, papiernikiem).

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 65; Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 43.

MANN, Elisabeth, kucharka w papierni w Dusznikach, pow. kłodz., **chrzestna u:** Elisabeth Marianny Apollonii, nieślubnej córki Ludmilli, córki Ignaza Hanischa, dniówkarza i mieszczanina (10.2.1809).

Źr.: A. A., 655d.

MAHN, Heinrich, mistrz papierniczy w Smardzowie, pow. oleś., **dzieci: 1)** Bertha, **jego dzieci chrzestnymi u: 1)** Anny Berthy Rosalie, nieślubnej córki Christiane, córki Christiana Kittera (+ przed 4.12.1864), mistrza krawieckiego w Nieciszowie, pow. oleś. (4.12.1864).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 5/6.

MAHN, Karl, papiernik w Zwierzętniku, pow. oław., + przed 20.4.1868 w Smardzowie, pow. oleś., **dzieci: 1)** Maria Louise Bertha (*1825, ew., =20.4.1868 we Wrocławiu z Robertem Giebelem (*1831, ew.), ogrodnikiem i wdowcem tamże), **2)** Emma Bertha (*1841, kat., =6.1.1873 we Wrocławiu z Karlem Volkmannem (*1839, kat.), doróżkarzem i wdowcem tamże), **jego dzieci chrzestnymi u: 2:** Augusta Nitsche, kat., czeladnika kowalskiego we Wrocławiu, ul. Drobnera 26d (7.11.1869, 19.2.1871).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 7/12, 7/102, 8/103, 11/83.

MANDE, Daniel, czeladnik papierniczy w Smardzowie, pow. oleś., **dzieci: a)** Daniel (#14.3.1737, nieślubny z Dorotheą Kusch w Dobrej, pow. oleś., chrzestny: Samuel, syn Haschkego, czeladnika papierniczego).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 20/16.

MANCKE, Christof, czeladnik papierniczy w Świdnicy, + przed 23.2.1711, **dzieci: 1)** Maria, **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Friedricha Bliemela, domownika w Nowym Siodle, pow. wałbrz. (23.2.1711).

Źr.: A. A., 205a.

MANRO, Ida, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **dzieci: a)** Erika Wally Selma (*6.12.1913, #25.12, nieślubna).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

MAEHRDEL, Johann, producent papieru, + przed 6.5.1867 w Mioszowie, pow. wałbrz., **dzieci: 1)** Maria Ernestine (*1840, kat.) we Wrocławiu (=6.5.1867 tamże z Johannem Wernerem (*1841, kat.), palaczem lokomotywy tamże, ul. Starograniczna 2).

Źr.: A. A., 597cc.

MARONDEL, papiernik we Wrocławiu, **dzieci: 1)** Antonie, **jego dzieci chrzestnymi u:** Adolpha Ulbricha, czeladnika krawieckiego, ul. św. Mikołaja 58 (25.3.1838).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/37.

MARSCHLER, Richard, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Martha z domu Klahr, ew., **dzieci: I/1)** Horst Gerhard Lothar (*8.2.1936, #8.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

MARTIN, Christoph, czeladnik papierniczy i chałupnik w Starych Piekarach, pow. leg., syn Christopa, handlarza papierem w Schneeberg w Saksonii, **żona: I)** =10.1.1721 z Anną Rosiną, córką Balthasara Tintzmana w Starych Piekarach, **dzieci: I/1)** Georg Friedrich (*23.4.1721, #24.4, chrzestni: Andreas Winde, papiernik w Ścinawie, pow. lubiń. (zastąpiony przez Christiana Zippela, dzwonnika w kościele NMP w Legnicy)), **I/2)** Maria Rosina (*15.5.1724, #16.5, chrzestna: Anna z domu Vogt, żona Andreasa Winde, papiernika w Ścinawie), **I/3)** Johann Christoph (*14.2.1734, #15.2), **chrzestny u:** Georga Schirmera, wynajemcy w Piąticy, pow. leg. (25.8.1737), **jego żona chrzestną u:** Johanna Hilbiga, wynajemcy w Starych Piekarach (26.12.1724).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 8, 8a, 49.

MÄRTIN, Friedrich Moritz Heinrich, producent papy (1855/1856) i dorożkarz (1870) we Wrocławiu, ew., **mieszki.:** 1855 ul. F. Joliot-Curie 22, **żona: I)** Johanna Auguste Amalie z domu Tschokke, **dzieci: I/1)** Karl Paul Herrmann Johann (*7.11.1855, #21.11), **I/2)** Marie Elisabeth Auguste Amalie (*4.11.1856, #26.11).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 5/4.

MARTIN, Johann, papiernik w Dusznikach, pow. kłodz., * w Prodomihl w Saksonii, **żona: I)** Genovefa z domu Scheffel (* Genrawiach, Czechy), **dzieci: I/1)** Marianna (*30.8.1824, #1.9).

Źr.: A. A., 655e.

MATTIG, Christian, czeladnik papierniczy w Křepej, pow. ziel., **chrzestny u:** Hansa Magnusa, ogrodnika (18.9.1661).

Źr.: A. A., 427a.

MATTICH, Christoph, papiernik w Zielonej Górze, **chrzestny u:** Georga Zache-
ra (22.3.1673).

Źr.: A. A., 427a.

MATTICH, Johann, papiernik w Křepej, pow. ziel., **żona: I)** Elisabeth, **dzieci: I/1)** Sophia, **I/2)** Anna, **I/3)** Hans (#5.5.1669), **I/4)** Christian (#18.8.1670), **chrzestny u:** Georga Lischke, chałupnika (13.1.1660), Christofa Magnusa, muzykanta (15.2.1660), Georga Weigenta, owczarza (19.6.1661), Matthiasa Närlicha, owczarza (17.2.1666), **jego dzieci chrzestnymi u: I/1:** Matthäusa Wohna, byłego parobka (21.12.1659), Hansa Kretschmera (2.5.1668), **I/2:** Michaela Bobertaga, woźnicy i rybaka (27.7.1667, 20.7.1670).

M. dzierżawi od miasta Zielona Góra papiernię, 1651 otrzymuje z kasy miejskiej Zielonej Góry 40 tal. 7 gr srebrn. rocznej pensji.

Źr.: A. A., 427a.

Lit.: Majchrzak, Jerzy Piotr, Na tropach dawnej Zielonej Góry, Zielona Góra 1993, s. 125; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 9.

MÄTSCHKE, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Bartoszowie, pow. leg., **chrzestny u:** Ericha Alfreda Zobirei, ew., woźnicy i starszego sierżanta w Jerzmanicach-Zdroju, pow. złot. (6.2.1944).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

MATZKE, August, papiernik w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Martha z domu Drescher, ew., **dzieci: I/1)** Gerhard Erich (*29.4.1911, #28.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

MEUER (MEHR), Andreas, mistrz papierniczy w Świdnicy, **dzieci: I)** Magdaleną (#1.10.1620, chrzestna: Sabina, córka Pantaleona Härtela, właściciela papierni), **chrzestny u:** Georga Mangelwiza, żołnierza (18.12.1619).

Źr.: A. A., 59e, 59f.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 108.

MÄUER, Frieda Minna, pracownica fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =16.10.1926 (kościelny i cywilny) z Heinrichem Ernestem Reinholdem Hahn, stelmachem.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

MÄUER, Gertrud Minna Emma, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =22.5.1920 (kościelny i cywilny) z Friedrichem Karlem Gustavem Klugem, pracownikiem telegraficznym.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

MEYNHART, Nikolaus, papiernik we Wrocławiu, 6.2.1490 zawiera z miastem Wrocławem umowę o wydzierżawienie papierni.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 91.

METZNER, Karl Erich, pracownik fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Emilie Gertrud z domu Mielschen, ew., **dzieci: I/1)** Gertrud Ingeborg (*27.1.1935, #17.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

MEIXNER, Christian Friedrich, producent papieru w Wojanowie, pow. jel., + przed 27.11.1865, **dzieci: I)** Reinhold Eduard (*1829, ew.), czeladnik murarski we Wrocławiu (=27.11.1865 z Christiane Ernestine Louise (*1836, ew.), córką Karla Gottfrieda Kramera, mieszkańca w Jaworze).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/101.

MEIXNER, Franz, sługa w papierni w Dusznikach, pow. kłodz., **żona: I)** Theresia z domu Nentwig (* w Makoszycach, pow. kłodz.), **dzieci: I/1)** Franz Wenzel (*27.9.1795, #28.9, chrzestny: Ignaz Fest, czeladnik papierniczy i mieszczanin), **I/2)** Theresia Katharina Regina (*20.9.1796, #21.9, chrzestna: Regina, córka Ignaza Festa, czeladnika papierniczego i mieszczanina).

Źr.: A. A., 655c.

MELANDT, Hans, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **chrzestny u:** Christopha Warme, czeladnika papierniczego (26.2.1609).

Źr.: A. A., 59d.

MELZIG, Joseph, szafarz Ossendorfów, **mieszk.:** 1790–1803 Podgórze, 1809–1815 Duszniki (już zawodowo nieczynny), pow. kłodz., **żona:** Barbara, **chrzestny u:** Marianny Elisabeth Ludmiły, nieślubnej córki Rosalii, córki Johanna Auera, siodlarza i mieszczanina w Dusznikach (1.3.1790), Dominicusa Schwertnera, właściciela parceli rolnej w Granicznej, pow. kłodz. (16.9.1790, 14.10.1792, 15.6.1797, 20.10.1799, 30.1.1809), Adalberta Hanischa, chałupnika w Podgórzu (30.10.1791), Heinricha Dintera, stelmacha, żołnierza w pułku v. Götz i mieszczanina w Dusznikach (19.11.1791, 17.1.1796, 8.8.1797, 23.5.1800), Josepha Griese, chałupnika w Podgórzu (24.1.1793, 21.7.1795, 25.10.1798), Antona Wolfa, młynarza i mieszczanina w Dusznikach (26.9.1793), Josepha Andersa, sługi u Madame Ossendorf (5.11.1798, 12.12.1802), potem chałupnika w Podgórzu (22.5.1815), Franza Kuchinke, chałupnika tamże (11.10.1815), **jego żona chrzestną u:** Antona Wachsmanna, chałupnika w Dolinie, pow. kłodz. (19.12.1790), Josepha Dintera, kowala podków i mieszczanina w Dusznikach (9.1.1791, 1.1.1803), Heinricha Dintera, żołnierza w batalionie dyżurnym pułku v. Götza (8.3.1793, 15.3.1794), Jacoba Birgla, tkacza i chałupnika w Podgórzu (27.5.1793, 20.3.1798), Adalberta Hanischa, chałupnika tamże (27.12.1793).

Źr.: A. A., 655c, 655d.

MENDE, Alfred, pracownik papierni w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Anna z domu Tilgner, ew., **dzieci: I/1)** Walter Paul Erich (*24.11.1921, #26.12), **I/2)** Irmgard Edith Elly (*18.3.1926, #5.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

MENDE, Anton, w Dańcu, pow. op., stara się 1833 o zgodę na przebudowę swego młyna zbożowego na młyn papierniczy.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 40.

MENDE, Ernst Gottlieb, robotnik w fabryce papy we Wrocławiu, **mieszk.:** 1853 ul. Legnicka 67, **żona: I)** Johanna Helena z domu Schmiegel, **dzieci: I/1)** Johann Ernst August (*14.10.1853, #23.10, chrzestny: August Sauer, producent papy).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/48.

MENDE (MÄN), Karl, mistrz papierniczy, **mieszk.:** 1730/1744 Łukawy, pow. żar., 1754 Kutschke, **żona:** Anna Maria, **dzieci:** 1) Johanna, **jego żona chrzestną u:** Christopha Grusmana, sołtysa w Schrotthammer (26.4.1730, 31.8.1734, 18.4.1744), **jego dzieci chrzestnymi u:** 1: Balthasara Molcha, szynkarza w Schrotthammer (26.1.1754).

Źr.: A. A., 140c.

MENTE, Martin, papiernik w Legnicy, * w Saksonii, **dzieci:** 1) Anna Rosina, **jego dzieci chrzestnymi u:** 1: Johanna Benjamina Maya, gytlerza i mieszczanina (12.2.1750).

Źr.: A. P. Legn., NMP w Legnicy, nr 51.

MENDE, Emil, 1896 współzałożyciel firmy Papierfabrik Rothfest – Franke & Mende w Rudawie, w latach 1901–1905 jedyny właściciel papierni. Zakład specjalizował się w produkcji papieru do drukowania.

Lit.: Szymczyk, Maciej, Śląskie papiernictwo w okresie industrializacji kapitalistycznej, Duszniki Zdrój 2000, s. 136–137.

MENDE, Matthäus, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **żona:** 1) Maria Magdalena z domu Eckert, **dzieci:** 1/1) Anna Rosina (#17.11.1719), 1/2) Johann Gottfried (#15.7.1722), 1/3) Susanna Elisabeth (#20.11.1724, chrzestni: Valerius Pfau, czeladnik papierniczy, Susanna, żona Ilgnera, dzierżawcy papierni).

Źr.: A. A., 305a, 337c.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 132.

MENDE (MÄN), Matthäus, papiernik, + przed 19.5.1730, **mieszk.:** 1722 Łukawy, pow. żar., 1697, 1723 Schrotthammer, 1725 Kutsche, **dzieci:** 1) Maria Elisabeth, 2) Karl, 3) Christina, **chrzestny u:** Christopha Großmana, sołtysa w Schrotthammer (20.3.1697), **jego dzieci chrzestnymi u:** 1: Georga Damascha, cieśli w Schrotthammer (11.1.1722, 18.7.1728), 2: Johanna Georga Damascha, cieśli i ogrodnika w Schrotthammer, Christopha Grusmana, parobka w Schrotthammer (11.10.1725, 23.9.1727), 3: Hansa Georga Thomascha, cieśli w Schrotthammer (19.5.1730).

Źr.: A. A., 140c, 140d.

MENGE, Anna Rosina, służka w papierni w Niedźwiedzicach, pow. wałbrz., **chrzestna u:** Gottlieba Herrmanna, wolnego ogrodnika (6.10.1830).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 2/5.

MENTZEL, Christian, czeladnik papierniczy w Podgórzynie, pow. jel., *1693, +24.7.1751.

Źr.: A. A., 693f.

MENTZEL, Christof, czeladnik papierniczy, **mieszki.:** 1704–1706 Kunnersdorf (obecnie część Jeleniej Góry), 1711 Jelenia Góra (czeladnik papierniczy i mieszczanin), **żony:** **I** Anna Maria, **II** Rosina z domu Rieger, **dzieci:** **II/1** Anna Rosina (#30.11.1711), **chrzestny u:** Christofa Andera, chałupnika w Zachelmiu, pow. jel. (20.6.1704), **jego żony chrzestnymi u:** **I:** Christofa Endera, chałupnika tamże (4.4.1706).

Źr.: A. A., 693b; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

MENZEL, Gustav Hermann Kurt, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =19.10.1929 (kościelny i cywilny) z Klarą Anną z domu Wilde.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

MENZEL, Wilhelm, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I** Emma z domu Biron, ew., **dzieci:** **1** córka (* i +28.4.1921, %30.4), **I/1** Kurt Günter (*4.8.1929, #1.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/53.

METHNER, Konrad, współwłaściciel fabryki papieru w Głuchołazach. *4.01.1860, +19.5.1938. Około 1889 do spółki z Augustem Franke założył ścieralnię. Po kilku latach stał się wyłącznym właścicielem tego zakładu. 1.5.1902 z Adolfem Glognerem zawiązał spółkę (firma Glogner & Methner) i przystąpił do budowy fabryki papieru gazetowego. Produkcję uruchomiono w I kwartale 1903. W 1927 głuchołaską firmę przekształcono w spółkę komandytową. K. Methner pełnił obowiązki komplementariusza i dyrektora handlowego fabryki. Firma zatrudniała ok. 450 osób. Przez 30 lat Methner był członkiem zarządu miasta i rajcą (m. in. pracował w komisji przemysłu, lasów, skarbowej oraz uzdrowiskowej). Od 1907 był członkiem rady kościelnej przy parafii ew. w Głuchołazach.

Lit.: Szymczyk, Maciej, 100-lecie Fabryki Papieru w Głuchołazach, Duszniki Zdrój–Głuchołazy 2003, s. 21, 27.

MICHAEL, Hermann, dyrektor fabryki papieru, w Zakrzowie (obecnie część Wrocławia), ew., **mieszki.:** park fabryczny, **żona:** **I** Erika z domu Schnapka, kat., **dzieci:** **I/1** Heinrich Alfred (*8.1.1940, #20.1, chrzestna: Anna Michael, ew., dyrektorka fabryki papieru w stanie spoczynku w Glauchau w Saksonii).

Źr.: A. A., 693f.

MICHAEL, Paul Friedrich, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I** Helene Frieda z domu Blasius, ew., **dzieci:** **I/1** Gernot (*2.12.1940, #23.3.1941).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

MICHNER, Gottfried, w Bystrzycy, pow. świd., syn Christopha, chłopa tamże, 16.10.1778 zwolniono go z dziedzicznego poddaństwa, aby mógł nauczyć się profesji papiernika.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 172, s. 146n.

MIDON, Robert Richard, pomocnik przy kalandrze w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Johanna Berta Marie z domu Peger, ew., **dzieci: I**) Friedrich Klaus (*3.4.1939, #28.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

MICKE, Georg, czeladnik papierniczy w Nysie, **dzieci: I**) Georg (%22.8.1686).

Źr.: A. A., 57f.

MILICKE, papiernik w Niedźwiedzicach, pow. wałbrz., **chrzestny u:** Johanna Karla Scholza, mieszkańca (19.4.1831).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 2/6.

MILKE, Paul Richard, pracownik w papierni w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) =17.9.1927 (kościelny i cywilny) z Klarą Metą z domu Flanz, ew., 1927 pracownicą w fabryce papieru, **dzieci: I/1**) Frieda Martha Meta (*12.8.1925, #13.9), **I/2**) Herbert Willi Richard (*24.7.1927, #17.9), **I/3**) Horst Günter (*30.12.1928, #3.2.1929), **I/4**) Erika Gerda (*2.9.1931, #25.10).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/35.

MISELITZKE, Johann Franz, papiernik w Rokitnicy, pow. kłodz., **chrzestny u:** Melchiora Junga, krawca w Dusznikach, pow. kłodz. (22.4.1695 – zastąpiony przez Kaspara Lengfelda z Dusznik, 5.8.1697).

Źr.: A. A., 655a.

MITTMANN, Bruno Ernst, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Rosa z domu Durak, kat., **dzieci: I/1**) Karl Werner (*15.3.1938, #17.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

MITTMANN, Richard Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =30.6.1934 (kościelny i cywilny) z Friedą Marthą Gertrud z domu Thenn, szwaczką rękawiczek.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

MITZSCHERLIN, Heinrich, mistrz sali papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Minna z domu Meusel, ew., **dzieci: I/1**) Ernst Heinrich (*6.10.1901, #17.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/23.

MIETZSCHKE, Hans Christoph, mistrz papierniczy w Unięcicach, pow. lubań., +przed 21.2.1726, **dzieci: 1)** Barbara Dorothea, **jego dzieci chrzestnymi u:** Michaela Heintzego, chałupnika w Krępej, pow. ziel. (21.2.1726).

1712 kupuje papiernię za 850 tal. w Unięcicach.

Źr.: A. A. 427dd.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 45.

MOHAUPT, Gottfried, papiernik w Unięcicach, pow. lubań., **dzieci: 1)** córka, **2)** Maria Theodora (1781 jej mąż Martin Hofmann przejmuje papiernię).

W 1742 kupuje tamtejszą papiernię za 2 000 tal.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 128; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 155; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 45.

MOKROS, Karl Wilhelm, pracownik w papierni w Chojnowie, pow. leg., *1893, +27.8.1933, %30.8, ew., **żona: 1)** Berta z domu Beier, ew., **dzieci: I/1)** Karl Erich Erhard (*18.4.1920, #9.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/53.

MOLLKOPF, Georg, papiernik w Nysie, + w zdroju w Łądku-Zdroju, pow. kłodz., %11.6.1612.

Źr.: A. A., 536a.

MOLZOW, inspektor papieru w Goszczu, pow. oleś., **żona:** Maria Johanna (*1761, +25.8.1825, szlag, %29.8).

Źr.: A. A., 548f.

MOHN, producent papieru we Wrocławiu, **dzieci: 1)** Maria, **jego dzieci chrzestnymi u:** Roberta Giebla, handlarza starociami, ul. I. Pawłowa 34 (26.1.1873).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/58.

MOSEMANN, pracownik papierni w Chojnowie, pow. leg., **żona:** Marie z domu Zimmer (*1859, +10.5.1920, %13.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

MÜNCH, rodzina papierników na Śląsku.

1) Christian, papiernik i mieszkaniec we Wrocławiu, #28.8.1674, syn Kaspara II, mistrza papierniczego w Miłkowie, pow. jel. (por. niżej), **mieszk.:** 1750 przed Bramą

Odrzańską, **żona:** =31.1.1700 z Anną, córką Georga Kahla w Ściegnach Dolnych, pow. jel., **dzieci: 1)** Maria (dzieci: a) Maria Rosina (#9.11.1750, nieślubna)).

Źr.: 24e, 24f, 613a.

2) Kaspar I, mistrz papierniczy w Miłkowie, pow. jel., *1603, %10.3.1666, ojciec Kaspara II, mistrza papierniczego tamże (por. niżej), **żona:** Marta (*1621, %5.5.1676), **dzieci: I/1)** Martha (#22.9.1637, =30.10.1678 z Christofem Worpitzem), **I/2)** Anna (#2.11.1639), **I/3)** Kaspar (%15.8.1640), **I/4)** Kaspar II (#14.10.1642), papiernik (por. niżej), **I/5)** Friedrich (*1644, %12.9.1663), **I/6)** Maria (#28.4.1649, =23.10.1672 z Christophem Breyerem, synem Christofa, słodownika), **I/7)** Christina (#25.1.1658, = z Georgiem Feige, karczmarzem w Krogulcu, pow. jel.), **I/8)** córka (18.4.1661), **chrzestny u:** Matthäsa Epnera (10.8.1638), Christofa Leupolta (1642, dzień św. Michała), Michaela Grimmiga, młynarza (27.4.1643), Melchiora Diela (7.2.1644), Hansa Kahla w Ściegnach, pow. jel. (20.4.1645), **jego żona chrzestną u:** Michaela Brimmiga, młynarza górnego (21.3.1648), **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Georga Kahla, chłopca małorolnego (16.2.1676), **2:** Georga Jerganga, kucharza (6.7.1666).

17.5.1642 kupuje od pana v. Reibnitza dom nr 62 i urządza w nim papiernię (czynsz roczny: ½ ryży papieru); 25.6.1647 funduje większą sumę dla dzwonu, stąd na nim jego nazwisko).

Źr.: A. A., 24b, 24c, 24f-24h.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 68.

3) Kaspar II, mistrz papierniczy w Miłkowie, pow. jel., + przed 31.1.1700, syn Kaspara I, mistrza papierniczego w Miłkowie (patrz wyżej), ojciec Christiana, czeladnika papierniczego (patrz wyżej), **żona: I)** Martha, **dzieci: I/1)** Friedrich (#6.8.1665, %6.11.1665), **I/2)** Hans Kaspar (*1670, %22.11.1670), **I/3)** córka (*1671, %29.8.1677), **I/4)** Juditha (=20.10.1686 z Christofem Herbstem, czeladnikiem papierniczym, synem Jermiasa (+ przed 20.10.1686), mieszczaninem w Lwówku), **I/5)** Christian (#28.8.1674), papiernik, **I/6)** Samuel (#25.7.1676, chrzestny: Christian Reumelt, czeladnik papierniczy, %6.5.1678), **I/7)** Samuel (#1.2.1679), **I/8)** Siegmund (#29.4.1681), **I/9)** Anna Rosina (#9.1.1693, chrzestni: Gottfried Flegel, mistrz papierniczy w Miskowicach, pow. kam., %18.2.1693), **chrzestny u:** Christofa Breyera, chałupnika (19.9.1675), Davida Riesenbergera, kramarza (12.2.1678), NN., pisarza ksiąg metrykalnych (13.5.1678), Georga Kahla, chłopca małorolnego (20.2.1682, 16.9.1682, 19.12.1683), potem handlarza (15.1.1690, 13.3.1692), **jego żona chrzestną u:** Hansa Reimana (22.1.1674), Eliasa Webera, powroźnika (19.6.1674), Georga Siegerta, rzeźnika dolnego (1.9.1675), Matthäusa Ende, piekarza górnego (13.1.1677), Eliasa Seidla, młynarza górnego (19.12.1677), Heinricha Kahla (30.12.1677), Kaspara Wintera, chałupnika (24.7.1678), Kaspara Ende, chałupnika (4.11.1680), Friedricha Seuferta, chałupnika (2.12.1684), Hansa Christofa Kämpffa, grabarza (14.6.1688), Martina Neugenfinda, chałupnika (17.8.1684, 17.11.1686, 2.12.1688), Christofa

Kahla, chałupnika w Juliansdorfie (6.12.1689), Matthäusa Kahla, szewca w Miłkowie (30.12.1693), Georga Böhmischa, pisarza urzędowego (12.11.1694), **jego dzieci chrzestnymi u: I/8:** Kaspara Kahla, jeźdźcy (1.4.1694).

Źr.: A. A., 24d-24i.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 81; t. 2: 2008, s. 123.

MÜNCH, rodzina papierników na Śląsku.

1) Heinrich, +1686 w Wojciechowie, pow. Iwów., najmłodszy syn Valentina, papiernika tamże (patrz niżej), 2.2.1635 przejmuje za 2700 tal. ojcowską papiernię.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 47.

2) Johann Gottlieb Wilhelm, w Jałowcu, pow. lubań., syn Heinricha, papiernika (patrz niżej), 1759–1783 czynny zawodowo, **dzieci: 1)** Johanna Eleonora, **2)** córka, **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Gottlieba Schmidta, szewca i ogrodnika w Haugsdorf, pow. lubań. (22.3.1780).

Czeladnik: Wilhelm Neumann.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 35/4

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 43.

3) Valentin, w Wojciechowie, pow. Iwów., ojciec Heinricha, papiernika (patrz wyżej), **dzieci: 1)** syn, **2)** Heinrich.

1601 kupuje papiernię od Hansa Helbiga, przekazuje ją 2.2.1635 za 2700 tal. swemu najmłodszemu synowi Heinrichowi.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 116; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 47.

MÖNCH, Christian Wilhelm, czeladnik papierniczy w Podgórzynie, pow. jel., * w Hohenkrug w Brandenburgii, **żona:** =4.9.1727 z Johanną Florentiną z domu Geißler, **chrzestny u:** Georga Siegerta, rzeźnika w Miłkowie, pow. jel. (20.3.1692).

Źr.: A. A., 24e.

MÜNCH, Eduard Wilhelm, papiernik w Janowicach Wielkich, pow. jel. (właściciel papierni), **dzieci: 1)** NN (#3.7.1836, chrzestni: Gläser i Ott z Jałowca, pow. lubań., Wilhelm Borsdorf z Sänitz, pow. Rothenburg, wszyscy producenci papieru, żona Siegerta, producenta papieru w Jeleniej Górze).

1854 daruje kościołowi ewangelickiemu w Jałowcu 5 tal. reń. z okazji 200 jubileuszu.

Lit.: Amtsblatt der Königlichen Regierung zu Liegnitz, t. 44: 1854, s. 317; Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum

Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 94; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 148; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 44, 62.

MÖNICH, Hans Heinrich, mistrz papierniczy w Wojciechowie, pow. lwów., **dzieci: 1)** Hans Christof, **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Christofa Herbsta, czeladnika papierniczego, chałupnika w Piechowicach, pow. jel. (28.1.1694).

Źr.: A. A., 157a.

MÖNNICH, Heinrich Wilhelm, mistrz papierniczy, **mieszki:** 1714–1730 Mroczkowice, pow. lwów. (1714 zakup tamtejszej papierni od Johanna Jakoba Gundermanna), Jałowiec, pow. lubań. (do 1759 właściciel tamtejszej papierni, następcą: Gottlieb Wilhelm Münch, czeladnik: 1753–1761 Abraham Michael Hirsch), **dzieci: 1)** Heinrich Wilhelm (=2.10.1730 z Anną Marią, córką Christiana Urbana, mistrza papierniczego w Piechowicach, pow. jel.), **2)** Maria Agnes (=16.9.1761 z Abrahamem Michaelem Hirschem, czeladnikiem papierniczym swego ojca).

Produkuje dla Fryderyka II Pruskiego papier do banknotów.

Źr.: A. A., 393f.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 100; t. 2: 2008, s. 126; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 154; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 40, 43, 51.

MÖNNICH, Johann Wilhelm, mistrz papierniczy w Mroczkowicach, pow. lwów. (właściciel tamtejszej papierni).

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 51.

MÖNNICH, Karl Adolf Wilhelm, mistrz papierniczy w Mroczkowicach, pow. lwów. + przed 1810 (1807 kupuje tamtejszą papiernię, nr 31, z masy spadkowej ojca), **żona:** NN (=1809 z Christianem Wilhelmem Leberechtem Elssnerem z Wojciechowa, pow. lwów., stąd ten przejmuje papiernię mroczkowicką).

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 52.

MÖNNICH, Karl Wilhelm, mistrz papierniczy w Mroczkowicach, pow. lwów. (właściciel tamtejszej papierni, nr 31, czynsz roczny: 7 ryz papieru pańskiego, 3 rzyzy papieru do pisania, znak wodny: pocztylion i C. W. M.).

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 51.

MÜNICH, Siegmund, papiernik i mieszkaniec w Dolnych, pow. lwów., **chrzestny u:** Christopha Tschörgego, chałupnika (25.8.1732).

Źr.: A. A., 434c.

MÜNCH, Zacharias I, papiernik w Mroczkowicach, pow. lwów., latem 1610 zakłada na posesji nr 31 papiernię.

Lit.: Bergemann, Joh. G., Beschreibung und Geschichte der Stadt Friedeberg am Queis, Hirschberg 1829, s. 179; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 51.

MÜNCH, Zacharias II, papiernik w Mroczkowicach, pow. lwów., **dzieci: 1)** córka (= z Kasparem Schwertnerem, papiernikiem w Jeleniej Górze, stąd ten przejmuje papiernię).

Przejmuje papiernię od Zachariasia I, papiernika w Mroczkowicach, pow. lwów.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 51.

MOHR (MUHR), Tobias, czeladnik papierniczy w Janońtówku, pow. nys., **żona: I)** Anna Maria, **dzieci: I/1)** Maria Elisabeth (#17.1.1701), **I/2)** Franz (#14.2.1701), **I/3)** Anton (#1.10.1704), **I/4)** Anna Kathrina (#18.11.1706), **chrzestny u:** Kaspera Elsnera, chłopca i sołtysa (3.1.1703, 8.2.1704).

Źr.: A. A., 302a.

MORGENSTERN, Johann, operator maszyny papierniczej w Strupicach, pow. jel., **mieszki:** 1908/1909 nr 40.

Lit.: Adreßbuch der Stadt Hirschberg und der Gemeinden Cunnersdorf und Straupitz für das Jahr 1908/09, Hirschberg [b.r.], s. 280; Adreßbuch der Stadt Hirschberg und der Gemeinden Cunnersdorf, Grunau, Hartau und Straupitz für das Jahr 1909/10, Hirschberg [b.r.], s. 294.

MÜCKE, nadzorca fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** Marie, z domu Hänisch (*1879, +25.5.1935, %28.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

MÜLLER, papiernik we Wrocławiu, +1825, **żona:** z domu Seifert (+1768).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/115.

MÜLLER, Johann Daniel Gottlieb, producent papieru, dzierżawca komory miejskiej i mieszczanin we Wrocławiu, *1734, +13.1.1805, wylew krwii do móżdgu, %20.1 w krypcie, **mieszki:** 1795 ul. Staromłyńska, **żona:** Christiane Dorothea z domu Seiffert (*1746, +16.10.1819, gorączka, paraliż płuc i ze starości, %20.10.

w krypcie, mieszk.: 1819 ul. Rzeźnicza 45), **dzieci: 1)** córka (#1766), **2)** syn (#1767), **3)** córka (# i +1771), **4)** córka (#1773), **5)** córka (#1778), **świadek u:** Johanna Georga Fuhrmanna, mistrza foluszowego i mieszczanina w Brzegu (13.9.1791), Antona Michaela Schmidta, gospodarza i mieszczanina tamże (9.5.1796), **chrzestny u:** Antona Franza Puscha, folusznika i mieszczanina (10.8.1769, 10.2.1771), Johanna Gottfrieda Scholza, czeladnika papierniczego (26.11.1786), **jego żona chrzestną u:** Johanna Antona Puscha, mistrza foluszowego i mieszczanina (9.1.1767, 8.2.1768, 20.12.1772, 17.1.1775, 18.8.1778, 15.9.1780), Antona Parade, szlifierza na Wyspie Słodowej (19.10.1790), Daniela Gottfrieda Körbera, stolarza i mieszkańca (11.9.1795), potem karczmarza dziedzicznego w karczmie Pod Trzema Lipami przed Bramą Odrzańską na majątku miejskim na Ołbinie (9.12.1796, 7.6.1798, 16.4.1800), Johanna Gottlieba Schummla, sekretarza w królewskim krajowym sądzie apelacyjnym (24.3.1816).

Funkcje: 1786 starszy papierników.

1770 rada miejska Wrocławia zezwala mu na wbudowanie rozrywarki szmat do młyna wrocławskiego; 1793 wynalazca maszyny do gładzenia papieru; 1802 negatywnie zaopiniował wyprodukowany przez Paetzolda, papiernika w Krzaczyńcu (część Kowar), pow. jel., według receptury Engelmana, papier ze słomy, pomimo to otrzymał ok. 50 tal. premii.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/1, 8/110, 8/111, 8/115, 10/10, 11/15; A. A., 442g, 446b, 446c, 693b, 693c, 693m.

Lit.: Schlesische Provinzialblätter, t. 17: 1793, s. 262; Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 53, 73; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 56, 72, 81n.

MÜLLER, Gottlieb, mistrz młynarski w Miłkowie, pow. jel., nr 66.

21.6.1852 ogłasza, iż zamierza przekształcić swój młyn wodny w fabrykę papieru z 4 holendrami. Kocioł parowy o 11½ stóp długości i 3½ stóp średnicy ma być ustawiony w już istniejącym małym budynku. Woda do produkcji, która po wykorzystaniu ma być odprowadzana do osadnika, ma być dostarczana przez Łomnicę.

Lit.: Kreiskurrentenblatt des Königlichen Landratsamtes in Hirschberg, nr 23: 1852, s. 146.

MÜLLER, Heinrich, papiernik w Osiecznicy, pow. bol., wzm. 1725.

Lit.: Wernicke, Ewald, Chronik der Stadt Bunzlau von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart, Bunzlau 1884, s. 427.

MÜHLER, Herrmann, właściciel papierni w Podgórzynie, pow. jel., wzmiankowany ostatni raz w 1887, produkuje czerpany papier pakunkowy i zeszytowy.

Lit.: Szymczyk, Maciej, Śląskie papiernictwo w okresie industrializacji kapitalistycznej, Duszniki Zdrój 2000, s. 28.

MÜLLER, Ernst Hermann, pracownik fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I** =26.5.1928 (kościelny i cywilny) z Else Liną Hedwig z domu Pietschmann, robotnicą obróbki skóry, **II** =22.8.1942 (kościelny i cywilny) z Marie Elli z domu Zeuschner, ew., pomocą domową w pow. zlot., **dzieci: II/1** Karin (*16.8.1944, #19.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26, 34/35.

MÜLLER, Johann, papiernik we Wrocławiu, + przed 2.11.1693, **żona:** Susanna (=2.11.1693 we Wrocławiu z Johannem Matthiasem, byłym krawcem i mieszczaninem w Świdnicy).

Źr.: A. A., 449b2.

MÜLLER, Johann Adam, papiernik w Osiecznicy, pow. bol., wzm. 1736.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 20.

MÜLLER, Johann Georg, papiernik w Osiecznicy, pow. bol., wzm. 1736.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 20.

MÜLLER, Johann Gottlieb, papiernik we Wrocławiu, **chrzestny u:** Johanna Schicksala, producenta jedwabiu na Zatumiu (6.5.1786).

Otrzymuje premię za produkcję niebieskiego papieru do pakowania cukru.

Źr.: A. A., 525b.

Lit.: Małczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 122.

MÜLLER, Johann Gottlob, producent papieru, **mieszk.:** 1831 Osiecznica, pow. bol., 1847–1861, 1871–1874 Wrocław, 1867 Kliczków, pow. bol., **żona:** Friederike z domu Heinitz, **dzieci: 1** Auguste Friederike Rosalie (*1837, ew.) we Wrocławiu (=8.7.1867 tamże z Augustem Heinzem (*1833, kat.), pańskim sługą tamże, najstarszym synem Josefa, chałupnika w Trzebieszowicach, pow. kłodz.), **2**) Natalie, **chrzestny u:** Josepha Franza Franke, mieszkańca w Ławszowej, pow. bol. (24.6.1831), **jego żona chrzestną u:** Anny Emilie Caesarine, nieślubnej córki Emilie, wyzn. starokatolickiego, we Wrocławiu, ul. św. Katarzyny 18, córki Gottlieba Klose, wyzn. starokatolickiego, trębacza u kyrazjerów we Wrocławiu (5.3.1847), Augusta Heinze, kat., właściciela restauracji tamże, ul. S. Worcella 20 (22.2.1874), Richarda Emila Hugo, nieślubnego syna Klary Marianny, córki Antona Dziallasa (+ przed 7.3.1874), mistrza murarskiego w Baranowie, pow. Kępno, **jego dzieci chrzestnymi u: 1: Gustava** Adolpha Leberechta Müllera, ew., modelarza w odlewni żelaza we Wrocławiu, ul. R. Traugutta 23 (13.3.1860, 31.3.1861), **2:** Augusta Heinze, kat., właściciela restauracji tamże, ul. S. Worcella 20 (10.12.1871).

Źr.: A. A., 678c; A. P. Wroc., EKMS 5/5, 5/7, 11/33, 11/72, 11/83.

MÜLLER, Josef, czeladnik papierniczy w Goszczu, pow. oleś., **żona: I**) Emilie z domu Hekker, **dzieci: I/1**) Johanna Franziska Theresia (*10.10.1847, #25.10).

Źr.: A. A., 548c.

MÜLLER, Karl Heinrich, papiernik w Osiecznicy, pow. bol., wzm. od 1736, 1744 właściciel dziedziczny tamtejszej papierni.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 20.

MÜLLER, Leonhard, czeladnik papierniczy w Nysie, **dzieci: 1**) Susanna Johanna (%27.3.1686).

Źr.: A. A., 57f.

MILLER, Michael, papiernik w Ścinawie, pow. lubiń., + przed 4.11.1688, **dzieci: 1**) Susanna (dzieci: a) August (#4.11.1688 we Wrocławiu).

Źr.: A. A., 449a2.

MÜLLER, Thomas, papiernik w Toszku, **dzieci: 1**) Josepha (*1768, +21.3.1768, kaszel, %22.3).

Źr.: A. A., 106e.

MÜLLER, Gustav Hermann Willi, pracownik fabryki papieru i starszy sierżant w Chojnowie, pow. leg., **mieszko.:** ul. Kolejowa 32, **żona: I**) =22.7.1944 (kościelny i cywilny) z Ilse Margarete Gertrud z domu Stach, robotnicą fabryczną, **dzieci: I/1**) Marga Roswitha (*22.5.1944, #22.7).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/2, 34/35.

MÜLLER, Willibald, pomocnik operatora maszyny papierniczej w Ścinawicy, pow. kłodz., **świadek u:** Gustava Emila Görldta, pomocnika operatora maszyny papierniczej w Kłodzku (13.2.1904).

Źr.: Kłodzko, kat. par. Wniebowstąpienia NMP, księgi ślubów 1902–1911.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 96.

MUMMERT z domu Herzog, Hedwig, pracownica fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., *1879, +1.2.1936, %4.2.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

MUMMERT, Karl Friedrich, producent papy we Wrocławiu, ew., nieślubny syn Rosiny w Moczydlownicy Dworskiej, pow. woł., **mieszko.:** 1860 ul. B. Prusa 10, **żona:** =1859 we Wrocławiu z Emmą Marią Auguste, ew., nieślubną córką

Henriette Charlotte Zahn w Strupinie, pow. trzeb., **dzieci: I/1)** Heinrich Oskar Otto (*22.7.1860, #5.8, chrzestna: Alwine, córka Josepha Kinschera, papiernika), **I/2)** Emma Martha Auguste (*8.8.1861, #18.8, chrzestne: Auguste, córka Augusta Sauera, producenta papy we Wrocławiu, Alwine, córka Josepha Kinschera, papiernika tamże), **I/3)** Georg Karl Ernst (*15.10.1863, #1.11, chrzestni: Maria, córka Augusta Sauera, producenta papy, Ernst Deuse, papiernik), **4)** Louise, **chrzestny u:** Berthy Emilie Pauline, nieślubnej córki Emilie, ul. Białokórnicza 24, córki Augusta Wolfa, mistrza bednarskiego w Namysłowie (15.10.1865), Emmy Marthy Pauline, nieślubnej córki Pauline, córki Wilhelma Hubericha (+ przed 19.1.1868), browarnika (19.1.1868), **jego dzieci chrzestnymi u: I/2:** Idy Pauline Marthy, nieślubnej córki Pauline, ew., we Wrocławiu, Ustronie 5, córki Wilhelma Tschorsniga, robotnika (26.12.1880), **4:** Johanna Scholza, ew., robotnika, ul. Nowowiejska 1a (24.10.1877).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 5/6, 7/15, 7/16, 7/101, 8/54, 8/100.

Lit.: Błaszczuk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 68; t. 2: 2008, s. 141.

MUMMERT, Richard, pracownik fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., *1876, +12.4.1930 w szpitalu, %15.4.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

N

NAJORK, producent papieru we Wrocławiu, **żona:** Anna, **jego żona chrzestną u:** Gustava Neumanna, ew., nauczyciela szkoły elementarnej, ul. Dworcowa 11 (11.8.1869).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 5/6.

NAMBLER, Gallus, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **żona:** Martha, **jego żona chrzestną u:** Hansa Krebe (11.5.1597).

3.11.1599 świadek w procesie Michaela Newmana, czeladnika papierniczego, przeciwko Martinowi Langerowi; według wyroku sądowego z 31.3.1610 musi z papiernikiem Michaeliem Schwabbem opuścić papiernię świdnicką w ciągu 14 dni; 26.4.1610 Pankraz Bruckner, właściciel papierni świdnickiej, zarzuca mu, że zdradził tajemnice wrocławskiemu mistrzowi papierniczemu.

Źr.: A. A., 59b; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 96, s. 328n; nr 97, s. 139; nr 191, s. 260n.

Lit.: Błaszczuk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 60.

NEBEL, Michael, czeladnik papierniczy i chałupnik w Jarnołtówku, pow. nys., **dzieci: 1)** córka, **2)** Johanna (=1856 we Wrocławiu z Ernstem Friedrichem Wilhelmem

Janderem, pracownikiem Królewskich Kolei Dolnośląsko-Marchijskich, jedynym synem Gottlieba, wolnego ogrodnika w Strzelcach, pow. oleś.).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/99.

NEIDHARDT, papiernik w Osiecznicy, pow. bol.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 21.

NEEK, Willi Franz Otto, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Gertrud Else z domu Stillich, ew., **dzieci: I/1**) Gisela Gertrud Anna (*11.3.1937, #16.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

NENTWIG, Elisabet, kucharka w papierni w Dusznikach, pow. kłodz., córka Franza, dzierżawcy, **chrzestna u:** Ignaza Tauza, sukiennika i mieszczanina (14.11.1785).

Źr.: A. A., 655c.

NERGER, Gustav, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Waltera Stocka, kierownika filii (22.10.1944).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

NEUBER, Peter, papiernik w Oławie, + przed 1595, **żona:** Dorothea (+4.10.1617, **dzieci:** 1) córka (mąż: pisarz zbożowy w Brzegu)).

Źr.: A. P. O., księgi metrykalne ew. par. św. Mikołaja w Brzegu.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 86.

NEUGEBAUER, Günter Paul Ernst, pomocnik przy maszynie papierniczej w Chojnowie, pow. leg., **mieszki:** Michów, pow. złot., ew., **żona: I**) Elli Frieda Anna z domu Wagenknecht, ew., **dzieci: I/1**) Wolfgang Klaus Günter (*12.10.1941, #22.3.1942).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

NEUHAUS, Franz Paul Otto, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =2.2.1918 (kościelny i cywilny) z Elisabeth Pauline z domu Penausch, kat., wdową po Bergmannie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/34.

NEUMANN, Anna Klara, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszki:** Jerzmanice-Zdrój, pow. złot., **mąż:** =13.11.1920 (kościelny i cywilny) w Chojnowie z Richardem Paulem Schauerem, robotnikiem fabrycznym w Jerzmanicach-Zdroju.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

NEUMANN, Franz, pomocnik operatora maszyny papierniczej w Jeleniej Górze, **mieszki.**: 1905 ul. Sudecka 3, 1906 Grunwaldzka 11, 1912 Osiedle Robotnicze 2.

Lit.: Adreßbuch der Stadt Hirschberg (18 775 Einwohner) und der Gemeinden Cunnersdorf und Straupitz für das Jahr 1905/06, Hirschberg [b.r.], s. 50; Adreßbuch der Stadt Hirschberg und der Gemeinden Cunnersdorf und Straupitz für das Jahr 1906/07, Hirschberg [b.r.], s. 53; Adreßbuch 1912/13 von Hirschberg und Umgebung, Hirschberg 1912, bez paginacji.

NEUMANN, Johann, producent papieru w Oławie, **chrzestny u:** Johanna Wenzla Adamcka, producenta perkalu i mieszczanina w Brzegu (9.7.1812).

1831 daruje 100 tal. kościołowi ew. w Oławie.

Źr.: A. A., 666e; A. P. Wr., a. m. Oławy nr 43, s. 27, 44, 46.

NEUMANN, Johann Eduard Max, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszki.**: ul. Kolejowa 14, kat., **żona: I**) Marie Berta Meta z domu Benedix, ew., wdowa po Gambkym, murarzu, **dzieci: I/1**) Emma Else Herta (*27.6.1924, #13.7), **I/2**) Max Hans (*19.7.1931, #23.8).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

NEUMANN, Karl, operator maszyny papierniczej w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) =10.11.1894 (kościelny i cywilny) z Ernestine Pauline z domu Müller, ew., **dzieci: I/1**) Rudolf (*7.4.1897, #6.6).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/22, 34/34.

NEWMAN, Michael, czeladnik papierniczy w Świdnicy, + przed 1619, 14 tydzień po Świętej Trójcy, **żona: I**) Ursula, **jego żona chrzestną u:** Christofa Heydricha (6.8.1608), **dzieci: I/1**) Jakob, rusznikarz w Złotorzy (otrzymuje 27.11.1618 list prawnego urodzenia, =1619).

21.4.1599 i 3.11.1599 Martin Langer musi przed sądem odwołać oszczerstwa wobec N., świadkowie: Balthasar Mayer i Gallus Nomßler, obaj czeladnicy papierniccy.

Źr.: A. A., 59d; Muz. Nar. Wroc., Hintze, rusznikarze, nr 63; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 96, s. 328n, 307n; nr 191, s. 929.

NEUMANN, Oskar Hermann, pracownik fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I**) Ida Berta Anna z domu Bürgel, **dzieci: I/1**) Anna Hildegard (*11.11.1915, #5.12), **I/2**) Anna Else (*20.11.1916, #10.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

NEUMANN, Richard, pracownik fabryki papieru w Chojnowie, ew., **żona: I**) Hulda z domu Werner, ew., **dzieci: I/1**) Paul Heinz (*15.1.1920, #7.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

NEUMANN, Wilhelm, czeladnik papierniczy w Jałowcu, pow. lubań.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 44.

NIEDERFÜHR, Wilhelm, operator maszyny papierniczej w Jeleniej Górze, **miesz.**: 1909 ul. Poznańska 14.

Lit.: Adreßbuch der Stadt Hirschberg und der Gemeinden Cunnersdorf, Grunau, Hartau und Straupitz für das Jahr 1909/10, Hirschberg [b.r.], s. 59.

NIEDERGESAEISS, Friedrich Wilhelm, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **miesz.**: Michałów, pow. lubiń., **żona**: =10.11.1917 (kościelny i cywilny) z Ernestine Anną Pauline z domu Kindler, wdową po Mücke w Michałowie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/34.

NIKLAUS, Karl, papiernik w Żaganiu, + przed 18.2.1844, **dzieci: 1)** Pauline, **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Pauline Auguste Idy, nieślubnej córki Auguste Amalie we Wrocławiu, ul. Grabiszyńska, najstarszej nieślubnej córki Karoline Skade.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 12/9.

NICLAUS, Wenzel, czeladnik papierniczy w Iławie, pow. żag., *1788, + przed 10.8.1831, **żona: I)** =13.7.1818 z Marią Magdaleną (*1798), najmłodszą córką Heinricha Wunderlicha, mistrza piekarskiego i mieszczanina w Szprotawie (dzieci: a) Maria Rosalie Christiane (*10.9.1831 w szpitalu Wszystkich Świętych we Wrocławiu, #12.9, nieślubna).

Źr.: A. P. Z. G., kościół kat. w Szprotawie, nr 33; A. A., 693f.

NITSCHKE, Benjamin, właściciel fabryki papieru w Jaworku, pow. kłodz., **żona:** Johanna, **chrzestny u:** Wenzla Mayera, pańskiego myśliwego w Starej Łomnicy, pow. kłodz. (7.5.1865, razem z żoną).

Źr.: A. A., 562a.

NITSCHKE, Franziska, kucharka w papierni w Dusznikach, pow. kłodz., **chrzestna u:** Antona Barfusa, mistrza krawieckiego i mieszczanina (9.2.1804, 29.12.1805).

Źr.: A. A., 655d.

NITSCHKE, Anton, zbieracz szmat i chałupnik w Polanowcu, pow. gór., *1755, +14.9.1821, krwotok, %17.9.

Źr.: A. A., 699f.

NÖPEL, Frieda Berta Auguste, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =21.4.1928 (kościelny i cywilny) z Gustavem Reinholdem Bradtkem, dróżnikiem kolejowym w Jabłonce, pow. średz.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

NÖPEL, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Kurta Titze, ew., pomocnika maszynowego (26.5.1935).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

NÖPEL, Johann Karl Friedrich, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Ernestine Pauline Charlotte z domu Menzel, ew., **dzieci:** I/1) Erna Margarete Hildegard (*25.11.1919, #14.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

NÖPEL, Paul Artur, pomocnik przy holendrze w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =29.3.1932 (kościelny i cywilny) z Therese Hildegard Anną z domu Marquardt, pomocą domową.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

NÖPEL, Willi Gustav Adolf, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Klara Louise z domu Hoffmann, ew., **dzieci:** I/1) Norbert Paul Hermann (*3.5.1928, #27.5), **chrzestny u:** Paula Ernsta Hermanna Linkego, kolejarza pocztowego w stanie spoczynku w Sobieszowie, pow. jel. (25.3.1934).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

NOWACK, Johann, papiernik, **mieszk.:** 1836–1841 Wrocław (1836 ul. R. Traugutta 56, 1841 ul. Uniwersytecka 20), 1849 Pawłowice, pow. trzeb., 1869 Wrocław-Zakrzów, **żony:** I) Johanne Rosine Karoline z domu Wiedemann, (+ przed 1850), II) =1849 z Johanną Rosiną, najstarszą córką Karla Noacka, budowniczego studni w Krościnie Małej, pow. mil., **dzieci:** 1) Auguste, I/2) Emilie (*29.4.1836, #8.5), I/3) Wilhelm (*1838), mistrz szewski (=25.4.1869 z Agnes (*1842), najstarszą córką Antona Hinterstocka, mistrza szpiclerzowego we Wrocławiu), I/4) Johanne Karoline Emilie (*26.4.1841, #16.5, chrzestny: Karl Heinrich Feuereisen, producent papieru), 5) Anna, **jego żony chrzestnymi u:** II: Gottlieba Milde, czeladnika stolarskiego we Wrocławiu-Hubach, nr 11 (17.6.1857, 23.6.1861), **jego dzieci chrzestnymi u:** 1: Gottlieba Milde, czeladnika stolarskiego w Hubach, nr 11 (26.3.1859), 5: Gottlieba Milde, czeladnika stolarskiego w Nowej Wsi Wrocławskiej, pow. wroc. (4.10.1867).

Źr.: A. A., 613g; A. P. Wroc., EKMS 8/97, 10/3, 10/4, 12/10, 12/11.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 79.

NOEZEL, Friedrich, czeladnik papierniczy u Johanna Gottlieba Elsela w Antoniowie, pow. lwów.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 72; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 58.

ELSSNER, rodzina papierników na Dolnym Śląsku.

1) Christian, w Wojciechowie, pow. Iwów., syn Christopha, ojciec Christiana Gottloba, papierników (patrz niżej), **dzieci: 1)** Christian Gottlob, papiernik (patrz niżej).

Przejmuje 1713 papiernię od ojca, a przekazuje ją 1731 swemu synowi Christianowi Gottlobowi.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 47, 50.

2) Christian Gottlob, papiernik w dolnym młynie w Wojciechowie, pow. Iwów., syn Christiana Gottloba, papiernika w dolnym młynie w Ołdrzychowie (patrz niżej).

1789 przejmuje papiernię po ojcu, ta spali się 17.10.1816, w 1847 wybudowano na tej posesji młyn zbożowy, który w 1905 przebudowano na papiernię.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 50.

3) Christoph, w Wojciechowie, pow. Iwów., ojciec Christiana, papiernika (patrz wyżej).

W 1669 kupuje za 70 tal. reń. ogród folwarczny powyżej karczny w celu budowy papierni (czynsz roczny: 12 tal. reń., po ryzie papieru kancelaryjnego i papieru do pisania, jedna jednostka przędzy), przekazuje ją swemu synowi Christianowi (patrz wyżej); kupuje 1685 papiernię górną (czynsz roczny: po 7½ ryzy papieru kancelaryjnego, tyleż papieru do pisania) od spadkobierców Heinricha Mönnicha, sprzedaje ją 1704 Friedrichowi Rumlerowi.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 47, 50.

4) Christoph Gottlieb, królewski pruski papiernik w Starych Piekarach, pow. leg., *1736, +6.5.1797, %8.5, środkowy syn Christiana Gottloba, papiernika w dolnym młynie w Wojciechowie, pow. Iwów., ojciec Johanna Christiana Ehrenfrieda, papiernika w Iławie, pow. żag. (patrz niżej), **żona: I)** =22.9.1773 w Legnicy z Rosiną Elisabeth (*1737, +7.8.1779, szlag, %9.8, ok. 24.5.1780 płaci za epitafium w kościele 5 tal. reń.), środkową córką Andreasa Gottloba Winde (+ przed 22.9.1773), królewskiego pruskiego papiernika w Starych Piekarach, **II)** =6.6.1780 w Dobrzejowie, pow. leg., z Anną Dorotheą, najstarszą córką Georga Friedricha Klingera (+ przed 6.6.1780), królewskiego pruskiego zarządcy na majątku komory w Starym Lubinie, pow. Lubiąż. (=1800, dom. 18 post trinit. (18. niedziela po Niedzieli Trójcy Świętej), w Lampersdorf z Karlem Friedrichem Wilke, pastorem tamże), **dzieci: I/1)** Johanna Juliana (*21.12.1774, #23.12, chrzestni: Gottfried Scholtze, papiernik i mieszczanin w Jeleniej Górze, Johanna Eleonora, najmłodsza córka Andreasa Winda (+ przed 21.12.1774), papiernika w Starych Piekarach, +26.2.1775, szlag, 28.3), **I/2)** Susanna Beata (* i #24.12.1776, chrzestni: Gottfried Scholtze, papiernik i mieszczanin w Jeleniej Górze, Johanna Eleonora, najmłodsza córka Gottloba Winda (+ przed 21.12.1774), papiernika w Legnicy, =30.10.1793

w Legnicy z Christianem Gottliebem Gottfriedem Siegertem (*1772), piernikarzem i mieszczaninem w Jaworze, najstarszym synem Johanna Gottfrieda, właściciela folwarku pod Jaworem i mieszczaninem w Jaworze), **I/3** Johanna Dorothea Charlotta (*10.6.1778, #12.6, chrzestni: Johanna Eleonora z domu August, żona Gottfrieda Scholtze, papiernika i mieszczanina w Jeleniej Górze, Johanna Eleonora, najmłodsza córka Andreasa Winda (+ przed 21.12.1774), królewskiego papiernika w Legnicy, +21.10.1778, kaszel, %23.10), **II/1** Johann Gottlieb (*25.6.1781, #27.6, chrzestny: Gottlieb Seiffert, królewski papiernik w Żukowie (nieobecny, zastąpiony przez Johannę Charlottę z domu Ulrich, żonę Michaela Harnwolffa, handlarza win i ławnika w Legnicy), +10.8.1781, szlag, %12.8), **II/2** Friederika Dorothea Charlotta (*12.6.1782, #13.6, +27.6.1782, skurcze, %29.6), **II/3** Karl August (*6.12.1783, #9.12), **II/3** Johann Christian Ehrenfried (*2.11.1785, #5.11, chrzestny: Johann Gottlieb Seiffert, papiernik w Żukowie), papiernik (patrz niżej), **II/4** Ernst Leopold (*15.11.1787, #19.11, chrzestna: Anna Dorothea z domu Günther, żona Christiana Gottlieba Seifferta, papiernika w Żukowie, nieobecna), **II/5** Friederika Charlotta Dorothea (*6.2.1789, #7.2), **II/6** Karolina Elisabeth (*29.6.1791, #4.7), **II/7** Johann Eduard (* i #21.12.1796), **chrzestny u:** Gottlieba Helma, muszkietera w pułku Stechowa, kompania przyboczna (15.12.1773), Gottlieba Niegkisch, dziedzicznego królewskiego młynarza w kluczu Stare Piekary (14.2.1774, 20.2.1778), Gottfrieda Mentzla, dziedzicznego królewskiego młynarza w młynie górnym w kluczu Stare Piekary (26.7.1774, 26.6.1778, 25.1.1780), Johanna Gotthelfa Knäbla, szewca i mieszczanina w Legnicy (26.9.1788), Johanna Christiana Siebolda, czeladnika papierniczego w papierni (12.8.1789), Johanna Christoph Elzela, czeladnika papierniczego (24.5.1796), **jego żony chrzestnymi u:** **I:** Gottlieba Helma, żołnierza w pułku Stechowa, w kompanii przybocznej i ogrodnika w Starych Piekarach (9.3.1775), Gottfrieda Mentzla, królewskiego młynarza w młynie górnym w kluczu Stare Piekary (7.1.1776), Gottlieba Niegkisch, królewskiego pruskiego młynarza w kluczu Stare Piekary i starszego młynarza (24.7.1776), **II:** Gottfrieda Mentzla, królewskiego młynarza w młynie górnym w kluczu Stare Piekary, starszego młynarza i mieszczanina w Legnicy (2.8.1781, niedysponowana i zastępowana przez męża), Johanna Heinricha Hassa, starszego piekarza i mieszczanina w Legnicy (20.5.1782), Johanna Christiana Sienholda, czeladnika papierniczego i mieszkańca w ogrodzie kwiatowym (9.8.1786), Johanna Gottlieba Fritsche, byłego kontrolera sprzedaży soli, obecnie mieszkańca przed Bramą Wrocławską w Legnicy (2.5.1787), Johanna Christoph Elzela, czeladnika papierniczego u jej męża (31.8.1792), **jego dzieci chrzestnymi u:** **II/3:** Johanna Gottlieba Gramatky'ego, mieszkańca w Starych Piekarach (19.9.1792, z powodu młodego wieku zastąpiony przez Friedricha Augusta Klingerta); jego kierownik produkcji August Klingner chrzestny u Traugotta Leberechta Müllera, pasamonika i mieszczanina w Legnicy (26.7.1795), jego woźnica Johann Gottfried Schrödter chrzestny u Gottfrieda Goldmanna, pomocnika woźnicy w Białej Karczmi przed Bramą Wrocławską w Legnicy (21.2.1780), jego

służka Susanna Dorothea Loemberger (*1761) = 11.2.1784 z Johannem Christopphem Pohlem (*1754), dragonem w pułku v. Mahlena, w eskadronie przybocznym i gorzelnika, najmłodszym synem Kaspara, browarnika w Malczycach, pow. leg.; jego służka Maria Rosina, środkowa córka Augusta Meyera (+ przed 22.7.1781), mistrza ciesielskiego i mieszczanina w Jeleniej Górze, chrzestna u Christiana Ludewiga, mieszkańca w Starych Piekarach (22.7.1781).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 10, 11, 11a, 12a, 53, 53a, 54; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

Lit.: Błaszcyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 72; t. 2: 2008, s. 132.

5) Christian Gottlob, papiernik w dolnym młynie w Wojciechowie, pow. lwów. (1731 przejęty od ojca), *1696, +31.1.1756, syn Christiana, papiernika, ojciec Christoph'a Gottlieba, czeladnika papierniczego w Starych Piekarach, pow. leg. (patrz wyżej), **żona**: Agneta Juliana z domu Müller (*1713, +29.10.1779 w Starych Piekarach, gorączka, %31.10), **dzieci**: **1)** syn, **2)** Christoph Gottlieb (*1736), papiernik w Starych Piekarach (patrz wyżej, =22.9.1773 w Legnicy z Rosiną Elisabeth (*1737), środkową córką Andreasa Gottloba Winde (+ przed 22.9.1773), królewskiego pruskiego papiernika w Starych Piekarach), **3)** syn.

1731 właściciel dolnej papierni w Orłowicach, pow. lwów. i po 1748 papierni w Łęczynie, pow. lubań., w 1737 kupuje za 225 tal. od Hansa Georga Neumanna, młynarza dziedzicznego, posesję w Antonowie, na której dotychczas stał młyn słodowy, i buduje tam papiernię (następca: Melchior Gottlob Elssner).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 53, 53a.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 89; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 50, 55, 57, 95, 146.

6) Johann Christian Ehrenfried, papiernik w Jeleniej Górze, *2.11.1785 w Starych Piekarach, pow. leg., #5.11, chrzestny: Johann Gottlieb Seiffert, papiernik w Żukowie, + przed 1866, dom. Septuagesimae (9. niedziela przed Wielkanocą), w Iławie, pow. żag., syn Christoph'a Gottlieba, królewskiego pruskiego papiernika w Starych Piekarach (patrz wyżej), **dzieci**: **1)** Johanne Christiane Pauline (*4.7.1840, ew., 1866, dom. Septuagesimae (9. niedziela przed Wielkanocą), w Modłach, pow. bol., zapowiedź ślubu z Karlem Friedrichem Hertwigem (*22.9.1843, ew.), właścicielem tartaku w Legnicy, jedynym synem Johanna Georga (+ przed 1867 w Modłach), właścicielem parceli rolnej tamże).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 83.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 116.

ÖLSNER, Christian Ehrenfried, czeladnik papierniczy w Świdnicy, + przed 23.3.1763, **żona**: **I)** Regina Eleonora z domu Heldorff, **dzieci**: **I/1)** Sophia Elisabeth (*1754), **I/2)** Karl Friedrich August (*1756, + przed 11.1.1764, 22.6.1761 otrzymuje list prawego urodzenia), **chrzestny u**: Georga Wolffa, mieszkańca (9.3.1732).

18.10.1729 oskarża Ernsta Friedricha Mehlmana, mistrza szyfarskiego i mieszczanina o zniesławienie, M. musi swoje twierdzenia odwołać i ponieść koszty sądowe.

Opiekunowie dla jego pozostawionych dzieci: Christoph Heinrich Oelsner, czeladnik papierniczy (krewny), od 23.3.1763 (po śmierci Ö.) Johann Grenz, producent mączki kostnej i mieszczanin (ten wypłaci 11.1.1764 wdowie po Ö. należną jej część spadku po zgonach jej krewnego Christopha Heinricha Oelsnera i jej syna Karla Augusta, a 11.4.1766 Sophii Elisabeth swoją część spadku).

Źr.: A. A., 305b; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 102, s. 193; nr 125, s. 784; nr 126, b. pag.

ELSNER, Christian Wilhelm Leberecht, producent papieru w Mroczkowicach, pow. lwów., * w Wojciechowie, pow. lwów., + przed 17.5.1880 w Mroczkowicach, **żona: I**) =1809 z Henriette Ernestine z domu Maettig, wdową po Karlu Adolfie Wilhelmie Münchu, papierniku tamże (stąd przejmuje papiernię, znak wodny: C W L E, wyposażenie w 1816: 1 rozrywarka szmat, kompleks stęp z 5 stępami po 20 tłoków, 1 holender, 1 kadź, zatrudnia 6 zbieraczy szmat i 2 czeladników papierniczych przy kadzi, w 1821 płaci 5 tal. reń. 8 gr podatku, w 1850 sprzedaż papierni w publicznej licytacji, nabywca: Albert Waldow, księgarz z Jeleniej Gory), **dzieci: I/I**) Georg (*1843, ew.), kupiec we Wrocławiu, ul. Uniwersytecka 5/6 (=17.5.1880 tamże z Margarethe (*1859, kat., rodzice: Paul Knaus, kupiec we Wrocławiu, Marie z domu Voelk (druga córka), mieszk.: ul. Oławska), **chrzestny u:** Johanna Karla Wilhelma Bertelmana, producenta papieru i mieszczanina w Środzie Śląskiej (14.9.1828).

16.8.1797, 2.11.1798, 6.11.1798, 7.11.1798 zaskarża przed radą miejską Gryfowa, pow. lwów., tamtejszego mistrza piekarskiego za 15 tal. reń. długu; 31.1.1814 otrzymuje z kasy kontrybucyjnej 258 tal. reń. 11 gr srebrn. 3 fen. za 13½ bel papieru do nabojów; 14.9.1814 otrzymuje od rady miejskiej włącznie z opłatą gońca 5 tal. reń. 2 gr srebrn. za dostarczoną ryzę papieru; w 1829 subskrybuje Joh. G. Bergemann, Beschreibung und Geschichte der Stadt Friedeberg am Queis, Hirschberg 1829.

Źr.: A. A., 449b6; A. P. J. G., a. m. Gryf., nr 9, b. pag.; nr 153, s. 48; nr 232, s. 92; nr 294, b. s.; A. P. Wr., EKMŚ 63/12.

Lit.: Bergemann, Joh. G., Beschreibung und Geschichte der Stadt Friedeberg am Queis, Hirschberg 1829, s. IX; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 52.

OELSNER, Christoph Heinrich, czeladnik papierniczy, + przed 23.3.1763, **mieszk.:** 1.9.1681 Gryfów, pow. lwów., 1735–1747 Świdnica, potem Bystrzyca, pow. świd., **żona: I**) Susanna z domu Abraham, **dzieci: I/I**) Anna Eleonora (* i #22.6.1736, chrzestny: Friedrich Illgner, papiernik w Świdnicy), **chrzestny u:** Christiana Ludwiga, czeladnika papierniczego (29.4.1747).

Funkcje: po śmierci swego krewnego Christiana Ehrenfrieda Oelsnera, czeladnika papierniczego w Bystrzycy, opiekun dzieci po nim, którym też przepisuje spadek po sobie.

Źr.: A. A., 305b, 305c; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 126, b. pag.

Lit.: Błaszcyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 167; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 32, 47, 89.

ELSNER, Ernst Erich, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I**) =16.10.1937 (kościelny i cywilny) z Metą Friedą Martha z domu Burghardt, ew., krawcową, **dzieci: I/1) Anita** Anna (*9.8.1937, #17.10).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26, 34/35.

ELSSNER, Melchior Gottlob, papiernik w Antonowie, pow. lwów., **dzieci: 1) Maria Elisabeth** (+1781, =17.11.1777 z Christophem Heinrichem Wollsteinem, mistrzem papierniczym w Świeradowie, pow. lwów.), **2) Johanna Juliana** (mąż: Gottfried Scholz, papiernik i mieszczanin w Jeleniej Górze).

Przejmuje papiernię od Christiana Gottloba Elssnera i sprzedaje ją Gottliebowi Ehrenfriedowi Rummlerowi.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 146; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 57.

ELSNER, Oskar, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszk.:** Jerzmanice-Zdrój, pow. zlot., **żona: I**) Martha z domu Müller, ew., **dzieci: I/1) Horst** Günter (*1.9.1928, #11.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

ELSNER, Robert, papiernik w Kłodzku, *1846, +14.4.1926, ze starości, %17.4.

Źr.: Kat. par. Wniebowstąpienia NMP w Kłodzku, Księga zgonów 1925–1942.

ELSNER, Rudolf, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., + przed 23.4.1941, kat., **żona: I**) Anna Martha Frieda z domu Jakob, ew., **dzieci: I/1-2) Edeltraud** Anna (+1.3.1937, %4.3) i **Margot** Maria (+26.4.1937, %29.4), obie *25.10.1936, #25.12, **I/3) Hans Werner** (*25.11.1937, #5.6.1938), **I/4) Günter** Dieter (*29.1.1939, #9.4), **I/5) Ursula** Marianne (*23.4.1941, #24.8).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26, 34/53.

OELSNER, Wenzel, papiernik i mieszczanin w Dusznikach, pow. kłodz., **żona: I) Barbara** z domu Liebich (* w Dusznikach), **dzieci: I/1) Maria Barbara** Antonia (*13.8.1769, #14.8, chrzestna: Antonia, żona Johanna Josepha Ossendorffa, papiernika, =15.10.1799 z Wenzelem Meisnerem (*1773), czeladnikiem papierniczym, synem Wenzla, cieśli), **I/2) Joseph** Ignaz Wenzel (*8.12.1773, #9.12), czeladnik szewski (=27.9.1807 z Anną Marią (*1774), córką Karla Wohlfarta (+ przed 27.9.1807) sukienika), **I/3) Maria Theresia** Antonia (*1.1.1779, #2.1, chrzestna: Antonia, żona

Johanna Josepha Ossendorffa, papiernika dworskiego i właściciela wolnego majątku w Podgórzu, pow. kłodz., =10.9.1804 z Eliasem Tschinklem (*1777), czeladnikiem rzeźnickim, synem Eliasa, sukiennika w Deschney, Czechy), **jego dzieci chrzestnymi u: I/3:** Karla Hoffmanna, sukiennika i mieszczanina (25.12.1797, 19.12.1798).

Źr.: A. A., 655c, 655o.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 84.

ELSNER, Wilhelm Gottlieb, producent papieru i właściciel papierni w Starych Piekarach, pow. leg., **żona: I** =1815, 18. niedziela po dniu Świętej Trójcy w Legnicy, z Friederike Louise z domu Hauer, z Grodzca, pow. złot., **II** Johanna Rosina (dzieci: a) Karl Friedrich Wilhelm Jäger (*1826), mieszkaniec w Legnicy, =26.12.1859 tamże z Johanną Juliane (*1829), najmłodszą córką Karla Ehrenfrieda Hamanna, chałupnika w Bronowie, pow. jaw.), **dzieci: I/1** Karl Friedrich Wilhelm (*7.3.1817, #21.3), **I/2** Rudolph Leopold Herrmann (*27.4.1818, #11.5), **I/3** Hermann Alexander Heinrich (*27.6.1820, #2.7), jego woźnica Christian Ehrenfried Brand (*1786), najstarszy syn Christiana Gottfrieda, konserwatora szosy w Złotoryi, =1.11.1818 w Legnicy z Johanną Eleonorą (*1791), 4. córką Gottlieba Langego, wolnego ogrodnika w Pomocnych, pow. jaw.; jego sługa Karl August Schubert (*1788), syn producenta papieru w Johann-Georgen-Stadt, Rudawy, =14.4.1823 z Johanną Eleonorą (*1801), córką Schmidta, karczmarza sądowego w Złotnikach, pow. leg.

Udział w wystawach: 1823, Berlin: Wystawa Narodowa (dyplom honorowy).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 17–19, 54, 56, 57.

Lit.: Amtsblatt der Königlichen Regierung zu Liegnitz, Bd. 13: 1823, s. 102; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 8.

OLTSCH (OLSCH), Klemens, papiernik, bakalarz i mieszczanin w Świdnicy, **żona:** Anna, wdowa po Stenzlu Guntherze (dzieci z nim: Wenzel i Erasmus (1542, czwartek przed dniem cantate, podział spadku pomiędzy nimi a ich matką: otrzymują do *feria 6 post Elisabeth* (piątku po św. Elżbiety) 1544 po 200 grzywien); 1544, *feria 4 post Laurentii* (środa po św. Wawrzyńcu), umowa o podział majątku w przypadku śmierci jednego z nich: gdy O. umiera, Anna pierwsza otrzymuje 200 guldenów węgierskich i cały majątek ruchomy, za co ma wychować dzieci, z których każde w momencie ślubu ma otrzymać wyposażenie 300 guldenów węgierskich, jeżeli któreś z dzieci umiera, jego wyposażenie przechodzi w równych częściach na pozostałe, jeżeli Anna umiera pierwsza, O. otrzymuje cały majątek, by za to wychować zarówno jej dzieci z jej obu poprzednich małżeństw, jak i ich wspólne, ich wspólne dzieci otrzymują połowę majątku, drugą – jej dzieci z obu poprzednich małżeństw (jej 7 dzieci ze Stanislausem Guntherem ma otrzymać po 200 guldenów węgierskich).

1542, *feria 6 post Margarethe* (piątek po św. Małgorzacie), kupuje za 300 guldenów węgierskich od Gregora Freundta papiernię przy Rowie Rybnym i jego dom przy ul. Koltarskiej (wartość: 500 guldenów węgierskich), 200 guldenów węgierskich płaci od razu, pozostałe 300 do dnia św. Michała 1543, Freundt otrzyma prawo dożywotniego mieszkania w domu, jednej zagrody na ryby i 1 ryzy papieru w Nowy Rok, w papierni znajdują się 2 duże stępy, stęp napędzany osią i zapasy drewna na 2 koła wodne; zobowiązuje się 1548, *feria post Mariae*, że on lub jego następcy usuną na własny koszt budowle kamienne i sklepienia, które zbudował przy papierni, gdy staną się dla miasta niebezpieczne; O. zainstalował 5.10.1555 3 czerpalnie (opłata: po 50 guldenów węgierskich na św. Michała 1553 i 1554, dotychczasowy podatek roczny: 2 grzywny i 2 ryzy najlepszego papieru, odtąd 9½ grzywien i 3 ryzy papieru na św. Michała, za co otrzyma przywilej, że we wszystkich majątkach miejskich nie wolno budować drugiej papierni, jego młyn może być używany tylko jako papiernia); w 1560 O. i jego pasierb Michael Gunther otrzymują list polecający rady miejskiej do księcia brzeskiego, od którego chcą tam wydzierżawić nowo wybudowaną papiernię (Gunther nie chce jej na razie kupować, gdyż chce najpierw sprawdzić, jakie przynosi dochody); zaświadcza 1560, *feria 6 ante Mattaei* (piątek po św. Mateuszu), że Katharina, żona jego ówczesnego czeladnika, umarła 1553 na dżumę i została pochowana; 1560, wtorek po dniu judica, przekazuje szpitalowi św. Michała 5½ morgi z 2 łąnów i 2 morgi roli za młynem Minnermühle koło Kletschkau (obecnie część Świdnicy) przed miastem; od 1562 właściciel papierni w Brzegu.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 80, s. 56nn; nr 184, s. 137, 188n, 193, 221n, 271; nr 308, b. pag.; nr 310, ob. pag.; nr 713, s. 53, 63.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 83, 101; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starożytności papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 146.

OPIOLA, Karl, producent papieru we Wrocławiu, **chrzestny u:** Gotthelfa Haufe, właściciela kawiarni (28.3.1832).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 11/30.

OPIOLA, Michael, producent papieru i mieszczanin w Środzie Śląskiej, kat., **żona:** I) Christiane Henriette z domu Hauff, **dzieci:** I/1) Ludwig August Thomas (*25.8.1832, #28.8, +5.10.1835, szkarlatyna), I/2) Julius Emanuel August (*20.3.1834, #31.3, chrzestna: Henriette, córka Sommera, producenta papieru w Moczydlnicy Klasztornej, pow. woł., +22.7.1834, skurcze), I/3) Marie Auguste Caroline (*29.2.1836, #13.3, chrzestny: August Helm, producent papieru), I/4) August Paul Emanuel (*3.3.1837, #14.3, chrzestny: August Helm, producent papieru), **chrzestny u:** Karla Scholza, mistrza rzeźnika i mieszczanina (23.9.1833), Karla Hayna, czeladnika papiernika w Bielanach, pow. średz. (6.3.1836), **jego żona chrzestną u:** Karla Hayna, papiernika w Bielanach (26.10.1834), Gotthelfa Haufego, właściciela kawiarni w Środzie Śląskiej (30.12.1834).

W 1832 płaci 15 gr srebrn. podatku klasowego, zalega ze składkami na naprawę kościoła kat. w Środzie sumą 9 tal. reń. 25 gr srebrn. 2 fen., płaci 1 tal. reń.

Źr.: A. P. Wr., par. kat. św. Andrzeja w Środzie Śląskiej, nr 4, 111, 127, 128; A. P. Wr., EKMS 63/14, 63/15.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 120.

OPITZ, Georg, 17.3.1632 zapada wyrok urzędu królewskiego w Jaworze w sprawie mielenia przez niego zboża w starym młynie papierniczym bez zezwolenia.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 304, s. 422; nr 307, s. 343.

OPITZ, Hans, właściciel starej papierni, obecnie młynarz krupniczy, w Świdnicy, **żona: I**) Dorothea (+ przed 3.3.1623, synowie: a) Martin Scholtz, b) Christoph Scholtz), **dzieci: I/1**) Georg.

3.3.1623 umowa z jego pasierbami i jego synem I/1: wypłaca każdemu z nich po 2200 tal. za przekazanie mu prawa do wszystkich nieruchomości (papierni, ogrody) i ruchomości rodziny.

Źr.: A. P. Wr., a. m. Świdnicy, nr 192, s. 215.

OPITZ, Otto, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Paula Heinricha Opitza, ew., pracownika w fabryce papieru (14.11.1937).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

OPITZ, Paul Heinrich, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Berta Frieda z domu Haberland, ew., **dzieci: I/1**) Lothar Reinhard (*4.8.1936, #20.9, +26.4.1937, %29.4), **I/2**) Bärbel Marianne Rosemarie (*9.10.1937, #14.11, chrzestny: Otto Opitz, pracownik w fabryce papieru).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26, 34/53.

OPITZ, Gustav Willi, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mieszki:** Biała, pow. zlot., **żona: I**) =30.11.1929 (kościelny i cywilny) w Chojnowie z Metą Liną z domu Hübner, ew., **dzieci: I/1**) Gisela Margot (*1.2.1930, #20.4), **I/2**) Dieter Günter Horst (*26.10.1931, #25.12), **I/3**) Margot Christa (*25.12.1936, #21.2.1937).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/26, 34/35.

ORIWA, pracownik fabryki papieru (+ przed 1.12.1910), **żona: I**) Susanna z domu Wallasch (+ przed 1.12.1910), **dzieci: I/1**) Johanna (*1822 Doruchów, pow. ostrzeszowski, +1.12.1910 Drogoszowice, pow. oleś., ew., mąż: Gottfried Woidzik (+ przed 1.12.1910, Czeszyce, pow. oleś.), robotnik, dzieci: a) Rosina, robotnica w Czeszycach).

Źr.: USC Festenberg, + Festenberg, 1910–1913, nr 82.

ÄRTEL, Paul Friedrich, czeladnik papierniczy w Mioszowie, pow. wałbrz., **żona: I** =7.1.1714 z Marią, **dzieci: I/1** Hans Gottlieb (#5.2.1714, chrzestna: Susanna, żona Schneidera, czeladnika papierniczego).

Źr.: A. A., 205b.

OSSENDORF, Johann Joseph, królewski pruski papiernik dworski w Dusznikach i właściciel dziedzicznego majątku sądowego w Podgórzu, obie miejscowości pow. kłodz., + przed 2.1.1779, **żona: I** Josepha Antonia (* w Dusznikach), córka Antona Benedikta Hellera, papiernika tamże, stąd w 1772 O. przejmuje papiernię duszniczką, **dzieci: I/1** Maria Anna Barbara Aloisia Eva (* i #1.12.1761), **I/2** Joseph Franz Thadäus (#1.4.1763), **I/3** Anton Franz Blasius (*11.12.1764), **I/4** Walpurgis Katharina Rosalia (*2.9.1766, #3.9), **I/5** Karl Martin Erasmus (*11.11.1767, #12.11), **I/6** Johann Franz Eustachius (*27.2.1769, #1.3), **I/7** Johanna Genovefa Margeretha (*9.11.1770, #11.11), **I/8** Benedikt Bernhard Dionysius (*25.5.1771, #27.5), **I/9** Josepha Antonia Susanna (*8.9.1773, #11.9, =28.8.1792 z Johannem Koenigrem (*1772), kupcem i mieszczaninem w Prudniku, synem Antona Siegfrieda, starszego kupców, przewodniczącego rady kościelnej i mieszczanina tamże), **I/10** Hedwig Barbara (*3.6.1775, #6.6), **I/11** Maria Antonia Barbara Karolina (*23.2.1777, #25.2), **I/12** Johann Ignaz Anton (*27.11.1778, #29.11), **świadek u:** Antona Benedikta Thama, czeladnika papierniczego (18.2.1768), Adalberta Georga Witwera, mistrza sukienniczego i mieszczanina (24.10.1768), Benedikta Lude, mistrza sukienniczego i mieszczanina (26.10.1768), Wenzla Elsnera (22.11.1768), Johanna Bürgla, gajowego lasu miejskiego i mieszczanina (24.10.1769), Johanna Friedericha Ludwiga Gericke, ew., królewskiego pruskiego poborcy akcyzy (16.2.1773), Johanna Antona Austa, młynarza miejskiego i seniora towarzystwa muzycznego (7.2.1775), Josepha Vogla, browarnika w Szczytnej, pow. kłodz. (24.10.1775), **chrzestny u:** Josepha Schwertnera, chałupnika w Podgórzu (30.4.1761, 5.3.1764, 15.3.1767), Eliasa Roesnera, dniówkarza i mieszczanina (11.11.1761, 29.3.1765, 10.10.1766), Antona Linke, chałupnika w Januszowie, pow. kłodz. (19.11.1761, 2.2.1765, 13.11.1771), Johanna Schmida, inwalidy po służbie w cesarsko-królewskim wojsku (18.9.1762), Johanna Sandmanna, rzeźnika i mieszczanina (24.9.1762, 1.4.1764, 10.7.1766, 9.10.1768, 15.9.1771, 26.11.1772), Wilhelma Wincklera, sukiennika i mieszczanina (26.12.1763), Kaspara Rathsmanna, malarza i mieszczanina (14.6.1764, 25.1.1774), Antona Pohla, domownika w Podgórzu (20.5.1765), Floriana Schindlera, właściciela parceli w Granicznej, pow. kłodz. (7.11.1765), Johanna Antona Jungka, piernikarza i mieszczanina (28.7.1767, 21.2.1771, 6.3.1775), Johanna Franza Welzla, sukiennika i mieszczanina (9.11.1767, 2.6.1770, 17.9.1782), Melchiora Breyera, sukiennika, muzyka i mieszczanina (28.3.1768, 12.6.1777), Antona Thama, czeladnika papierniczego i mieszczanina (20.12.1768, 7.5.1773), Josepha Wittwera, sukiennika i mieszczanina (22.4.1766, 27.1.1769), Karla Hofmanna, czeladnika papierniczego (19.3.1769, 10.4.1772,

18.7.1773, 12.2.1776, 15.5.1778), Benedikta Lude, mistrza sukienniczego i mieszczanina (30.10.1769), Balthasara Klesse, szafarza w Podgórzu (31.10.1769, zastąpiony przez Wenzela Burgharta, organistę), Ignaza Dintera, królewskiego pruskiego gajowego (18.8.1770), Christopha Funcka, handlarza sukna i mieszczanina (25.9.1770), Karła Welzla, sukiennika i mieszczanina (25.10.1771, 19.1.1773), Benedikta Klugera, sukiennika i mieszczanina (12.12.1771, 15.3.1777), Sebastiana Burgharta, sukiennika i mieszczanina (2.9.1773), Johanna Georga Exnera, chałupnika w Podgórzu (1.11.1773), Wenzla Elsnera, czeladnika papierniczego (9.12.1773), Jakoba Rosenkranza, złotnika i mieszczanina (11.4.1774), Josepha Keila, bednarza w Schorz w Czechach (15.1.1775), Michaela Tautza, chałupnika w Januszowie (25.2.1776, 25.6.1778 (zastąpiony przez Wenzla Burgharta, organistę)), Franza Riedla, żołnierza w Bobrownikach, pow. kłodz. (30.5.1776), Heinricha Hanla, czerwonoskórnik i mieszczanina (23.11.1776, 18.10.1778), Antona Förstera, pańskiego szafarza w Łęczycach, pow. kłodz. (2.3.1777), Ignaza Scholza, sukiennika, gospodarza tawerny i mieszczanina (5.10.1768), **jego żona chrzestną u:** Antona Hellera, czeladnika papierniczego i mieszczanina (14.9.1761), Antona Stähra, chałupnika w Granicznej (14.1.1762), Josepha Schwertnera, chałupnika w Podgórzu (22.8.1762, 19.3.1766), Johanna Bartholomäusa Seidla, stolarza i mieszczanina (1.4.1764, 29.11.1765, 23.7.1790), Wilhelma Wincklera, sukiennika i mieszczanina (25.9.1765), Kaspara Rathsmanna, malarza i mieszczanina (28.12.1766, 26.9.1771), Antona Pohla, domownika w Podgórzu (17.12.1762), Florian Schindlera, chałupnika w Granicznej (1.7.1763, 4.6.1764, 3.9.1771), Johanna Franza Weltzela, sukiennika i mieszczanina (26.4.1765), Sebastiana Burgharta, mieszczanina i wynajemcy mieszkania (7.9.1768), Johanna Karla Welzla, sukiennika i mieszczanina (10.4.1769, 13.10.1775), Johanna Antona Jungka, piekarza, piernikarza, rektora bractwa maryjnego i mieszczanina (13.4.1769, 25.3.1773, 22.12.1783, 5.5.1785, 10.9.1786, 12.9.1787), Wenzla Oelsnera, czeladnika papierniczego (14.8.1769, 2.1.1779), Antona Förstera, szafarza w Łęczycach (30.12.1769, 14.10.1772), Melchiora Breuera, sukiennika i mieszczanina (13.2.1770, 26.9.1772), Karła Hofmanna, czeladnika papierniczego (19.4.1770, 2.11.1780), Adalberta Wittwera, sukiennika i mieszczanina (21.6.1770), Franza Riedla, żołnierza w Bobrownikach (18.12.1770, 15.1.1775, 11.8.1778, 24.10.1786, 2.2.1789, 19.3.1791, 7.9.1794, 3.9.1796), potem cieśli i domownika (29.7.1799), Johanna Christopha Oelsnera, gospodarza w gospodzie Pod Niebieskim Jeleniem i mieszczanina (5.2.1771), Antona Thama, czeladnika papierniczego i mieszczanina (12.2.1771, 21.12.1775, 22.12.1780, 24.1.1783), Johanna Georga Exnera, domownika w Podgórzu (24.3.1771, 9.11.1780), Josepha Wittwera, sukiennika i mieszczanina (19.1.1772), Ignaza Dintera, królewskiego pruskiego gajowego w Bobrownikach (22.11.1772), Balthasara Klesse, owczarza w Podgórzu (13.3.1773), Heinricha Hanela, czerwonoskórnik i mieszczanina (24.7.1773, 2.9.1774, 25.9.1781, 25.10.1782, 11.10.1784, 12.11.1786, 20.1.1789), Johanna Michaela Tautza, chałupnika w Januszowie (19.10.1773, 2.6.1781),

Benedikta Lude, sukiennika (7.12.1773), Benedikta Klugera, sukiennika i mieszczanina (11.7.1774, 25.6.1780, 29.6.1784, 12.11.1788, 16.1.1790), Ignaza Scholza, sukiennika, gospodarza tawerny i mieszczanina (21.9.1776), Josepha Niessla, królewskiego pruskiego sztygara w kopalni węgla kamiennego w Kłodzku (2.1.1777), Franza Blauhuta, sukiennika i mieszczanina (25.4.1778), Ignaza Antona Luxa, handlarza i mieszczanina (20.7.1779, 12.12.1780, 12.10.1783, 6.9.1784), Franza Rudla, muszkietera i myśliwego niedźwiedzi (4.1.1781), Ignaza Lindnera, kupca (11.2.1782), Franza Krause, piekarza pieczywa białego i mieszczanina (11.5.1782, 7.6.1783, 27.11.1784, 7.12.1788, 27.1.1790, 14.7.1791, 4.10.1793, 14.12.1794), Karla Friedricha Hübnera, kupca i królewskiego kolektora loteryjnego (4.9.1783), Josepha Süsmuta, sukiennika i mieszczanina (15.3.1785), Johanna Antona Augusta Fritschsa, rektora szkoły miejskiej i nauczyciela wyższych klas (6.11.1785, 15.7.1787, 5.4.1789, 13.2.1791, 6.3.1793, 4.1.1795, 16.10.1796, 1.5.1800, 17.5.1801), Josepha Hanischa, domownika (3.2.1788 (zastąpiona przez swoją córkę I/8), 28.7.1893), Andreasa Schwarza, czeladnika papierniczego i mieszczanina (21.4.1788, 21.1.1790, 2.8.1791, 13.8.1793, 2.2.1796, 11.5.1799), Franza Augusta Sandmanna, kupca (14.7.1788, 3.11.1792, 24.6.1794, 31.12.1795, 16.4.1798), Petera Artela, powroźnika i mieszczanina (2.1.1789 (zastąpiona przez swoją córkę I/8), 17.5.1786, 10.10.1793.), Johanna Gottlieba Schaefera, ew., królewskiego pruskiego szmabelana i senatora (12.7.1790), Antona Ignaza Festa, czeladnika papierniczego i mieszczanina (23.12.1792, 3.9.1795, 16.1.1798, 8.3.1801), Florianą Girtha, czeladnika papierniczego (9.2.1794, 17.4.1796), Matthäusa Langerą, inwalidę w pułku Götza w kompanii majora v. Planitzą (12.2.1794), Johanna Augusta Sandmanna, rzeźnika, właściciela folwarku, kupca płótna, wełny i sukna i mieszczanina (16.6.1794), Ignaza Lengfeldera, starszego mydlarza, handlarza i mieszczanina (15.4.1795, 26.3.1799), **jego dzieci chrzestnymi u: I/6:** Ignaza Püschela, tkacza i mieszczanina (10.8.1778), Adalberta Wittwera, sukiennika i mieszczanina (3.7.1779), **I/8:** Ignaza Lengfelda, mydlarza i mieszczanina (10.12.1783, 5.4.1785, 10.5.1786, 8.5.1787, 25.6.1788, 9.6.1790, 15.12.1791 (zastąpiona przez swoją matkę, ponieważ przebywa we Wrocławiu)), Josepha Hanischa, domownika (7.3.1784, zastąpiona przez swoją matkę)), Petera Paula Artla, powroźnika (16.11.1785, 13.1.1787 (zastąpiona przez matkę, ponieważ przebywa we Wrocławiu)), Friedricha Baera, czeladnika papierniczego i mieszczanina (15.4.1786, 30.1.1790, 10.12.1791, 22.7.1795 (jako żona Johanna Königera, kupca w Prudniku)), Franza Augusta Sandmanna, kupca (11.3.1790, 16.9.1791); jego kucharka Maria Anna Raschdorf z Barda Śląskiego, pow. ząb., chrzestną u Marii Anny Johanny Elisabeth Cathariny, nieślubnej córki Johanny, córki Ignaza Kraeziga (+ przed 24.11.1775), kowala podków we Lwówku, służki u Johanna Baptisty Sedlmayera, kupca w Dusznikach (24.11.1775), jego służka Anna Maria Hauf z Lewina, pow. kłodz., chrzestną u Ignaza Marwana, krawca i mieszczanina (6.8.1778).

Źr.: A. A., 655c, 655c2, 655o.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 50, 77, 93; t. 2: 2008, s. 118n, 127n, 165; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 103.

OTTO, Ernst Wilhelm Richard, pomocnik przy maszynie papierniczej w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., *1898, +15.10.1927, %19.10, **mieszki.**: 1922 Michów, 1927 Biała, obie pow. zlot., **żona:** =30.9.1922 w Chojnowie (kościelny i cywilny) z Emmą Minną Marthą z domu Kaiser w Białej.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35, 34/53.

OTTO, Friedrich, czeladnik papierniczy we Wrocławiu, + przed 5.2.1842, **żona:** Elisabeth z domu Wiener (*1767, +5.2.1842, ze starości, %8.2).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/124.

OTTE, Georg, kupuje 15.8.1614 papiernię w Starych Piekarach, pow. leg., od Bartholomäusa Gerstmannna na Janowicach, pow. wroc., i Smokowicach, pow. leg., 20.9.1621 sprzedaje ją księciu Jerzemu Rudolfowi.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 6n.

OTTE, Karl, papiernik w Oławie, **dzieci:** 1) NN.

Źr.: Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

OTTO, Karl, pracownik fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** I) Martha z domu Hoffmann, **dzieci:** I/1) Martha Gertrud (*17.3.1913, #12.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

OTTO, Karl Gottlieb (Gottlob), papiernik we Wrocławiu, + przed 27.5.1815, **mieszki.**: 1814 ul. Mennicza, w domu Eberta, **dzieci:** 1) Christiane Friedricke Elisabeth (#1788, +1792), 2) Karl Friedrich Wilhelm (#1789, +1790), 3) Friedrike Beate Dorothea (#1790, +1792), 4) Karl Gottlieb (#1790), 5) Friedrike Dorothea Elisabeth (#1793, dzieci: a) Friederike (+*15.11.1814, %18.11, nieślubna z Heinrichem Engelem, czeladnikiem stolarskim w Hanowerze), 6) Karolina Christiana Wilhelmine (# i +1796), **jego dzieci chrzestnymi u:** 5: Johann Friederiki Karoliny, nieślubnej córki Wilhelminy Sophii, 2. córki Friedricha Hellwiga (+ przed 27.5.1815), trębacz miejskiego w Oleśnicy (27.5.1815).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/2, 8/3, 8/113, 8/114, 11/14, 11/93.

OTTO, Wilhelm Paul, pomocnik kalandrowy, ew., **żona:** I) =10.7.1926 (kościelny i cywilny) Margarete Klara Anna z domu Kühn, ew., **dzieci:** I/1) Charlotte Ilse Margarete (*5.10.1926, #14.11, konfirmacja: 23.3.1941).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/35.

OTTO, Wilhelm, producent papieru w Jałowcu, pow. lubań. (3.8.1857) i w Lubaniu, + przed 3.8.1857, **żona:** Anna, **chrzestny u:** Eduarda Wilhelma Müncha, papiernika w Janowicach, pow. leg. (3.7.1836), **jego żona chrzestną u:** Friedricha Augusta Heinricha, kupca i mieszczanina w Lubaniu (3.8.1857).

Funkcje: 1852 sędzia.

1854 daruje kościołowi ewangelickiemu w Jałowcu z okazji 200-lecia istnienia czerwony dywan przed ołtarz, osłony z czerwonego aksamitu dla ołtarza, ambony i chrzcielnicy, a jego żona aksamitny worek na zbiórki pieniężne, zdobiony haftem, i dwa szklane wazony na ołtarz.

Dostawy papieru dla magistratu w Gryfowie, pow. lwów.: 1841: za 7 tal. reń. 7 gr srebrn.: po 1 ryzie papieru conceptowego i kancelaryjnego, za 6 tal. reń. 10 gr srebrn. tzw. papier skarpetkowy dla nowych ksiąg kasowych na rok 1842, 1 tal. reń. 26 gr srebrn. za 1 ryżę papieru conceptowego, 1 ryżę papieru conceptowego, za 1 tal. reń. 26 gr srebrn., 1¼ ryzy papieru skarpetkowego dla nowych ksiąg kasowych, 1 ryżę papieru conceptowego za 1 tal. reń. 25 gr srebrn., 1842: 3 ryzy papieru conceptowego po 1 tal. reń. 25 gr srebrn., 2 ryzy po 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 1 księgę papieru pakunkowego za 5 gr srebrn., ¼ ryzy białego papieru skarpetkowego za 1 tal. reń. 7 gr srebrn. 6 fen., 1 ryżę papieru kancelaryjnego za 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 1 ryżę 1 tal. reń. 25 gr srebrn., 1 księgę papieru pakunkowego, 5 ksiąg papieru skarpetkowego za 1 tal. reń. 6 fen., 1843: 4 ryzy papieru conceptowego po 1 tal. reń. 25 gr srebrn., 2 ryzy papieru kancelaryjnego po 2 tal. reń. 10 gr srebrn., ½ ryzy dużego papieru kancelaryjnego za 1 tal. reń. 15 gr srebrn., 1844: 2 ryzy papieru kancelaryjnego po 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 4 ryzy papieru conceptowego po 1 tal. reń. 20 gr srebrn., ¼ ryzy papieru skarpetkowego za 1 tal. reń. 7 gr srebrn. 6 fen., 1 ryżę papieru kancelaryjnego i 1 ryżę papieru conceptowego za 4 tal. reń. 5 gr srebrn., 1 ryżę papieru conceptowego za 1 tal. reń. 22 gr srebrn., 1 ryżę papieru kancelaryjnego za 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 1845: 5 ryz papieru conceptowego po 1 tal. reń. 20 gr srebrn., 1 ryżę papieru kancelaryjnego za 2 tal. reń. 5 gr srebrn., ¼ ryzy papieru skarpetkowego do druku ksiąg kasowych i formularzy rachunkowych za 6 tal. reń. 12 gr srebrn. 6 fen., 1 ryżę papieru kancelaryjnego za 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 1 ryżę papieru conceptowego za 1 tal. reń. 22 gr srebrn., 1846: 3 ryzy papieru kancelaryjnego po 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 1 ryżę papieru kancelaryjnego i ryżę papieru conceptowego za 4 tal. reń. 14 gr srebrn., 1 ryżę papieru kancelaryjnego i ryżę papieru conceptowego za 3 tal. reń. 20 gr srebrn., 1847: ¼ ryzy papieru pakunkowego za 20 gr srebrn. 5 fen., 1 ryżę papieru kancelaryjnego za 2 tal. reń. 10 gr srebrn., 1 ryżę papieru conceptowego za 1 tal. reń. 15 gr srebrn.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 49/2; A. P. J. G., a. m. Gryfowa nr 180, s. 82n; nr 181, s. 70nn; nr 182, s. 78n; nr 183, s. 76n; nr 184, s. 78n, 82n; nr 185, s. 70n; nr 186, s. 90n; nr 190, s. 61, 86; nr 191, s. 57, 79, 88; nr 192, s. 74, 85; nr 193, s. 56, 79, 93; nr 194, s. 60, 65, 74, 77, 87n; nr 195, s. 53, 76, 101; nr 196, s. 62, 86.

Lit.: Amtsblatt der Königlichen Regierung zu Liegnitz, t. 42: 1852, s. 374; t. 44: 1854, s. 317; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 44, 62.

P

PACHMANN, Theodor, mistrz papierniczy w Mieroszowie, pow. wałbrz., **żona:** **I)** Anna Regina z domu Schreiber, **dzieci:** **I/1)** Johann Friedrich (#11.9.1751, ew., chrzestna: Elisabeth, córka Johanna Friedricha Seiferta, mistrza papierniczego we Wrocławiu), **I/2)** Anna Rosina (* i #9.8.1754, ew.), **chrzestny u:** Michaela Knoblich, chłopa (15.12.1748, 20.12.1752), **jego żona chrzestną u:** Georga Friedricha Krahmera, chłopa (25.12.1750), Michaela Knoblich, chłopa (30.1.1751, 26.1.1755), Jeremiasa Bergmanna, chałupnika (25.12.1753), Jeremiasa Mentzla, krawca i mieszczanina (22.9.1754), Georga Meißnera, chałupnika (16.11.1754), Gottlieba Fingera, ucznia papierniczego (21.5.1755), Johanna Gottfrieda Wentzla, dniówkarza (2.3.1765).

Źr.: A. A., 205c.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 79.

PADUCH, Heinrich Christian, pomocnik przy maszynie papierniczej fabryki papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =12.12.1936 (kościelny i cywilny) z Bertą Hildegard z domu Scholz, sortowniczą papieru.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

PAFF, Karl August, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, ew., **mieszki:** Michów, pow. zlot., **żona:** **I)** Marie Henriette Emma z domu Fichtner, ew., **dzieci:** **I/1)** Ursula Anneliese (*11.1.1935, #21.4), **I/2)** Hildegard Ruth (*23.1939, #9.4).

Źr.: A. P. Wr., 34/25, EKMS 34/26.

PAARSCH, Karl Paul Alfred, pracownik w fabryce papieru i stolarz w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I)** Berta Emma Marie z domu Sperling, ew., **dzieci:** **I/1)** Emmi Ingeborg (*10.7.1934, #16.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

PASCHE, pomocnik przy kalandrze w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., + przed 17.4.1920, **żona:** Frieda Hedwig z domu Hielscher (=17.4.1920 (kościelny i cywilny) z Ernstem Richardem Jakobem, robotnikiem drogowym).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

PAUL, Hermann Karl, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I)** =5.12.1931 (kościelny i cywilny) z Anną Friedą z domu Lubrich, ew., **dzieci:** **I/1)** Ursula Frieda Anna (*3.9.1931, #6.12), **I/2)** Lothar Heinz Günter (*24.2.1934, #1.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/35.

BEINLICH, August, mistrz papierniczy w Dusznikach, pow. kłodz., *1772 tamże, +25.4.1828, podagra, %28.4, syn Venanza, mydlarza i mieszczanina, **żona: I**)=8.10.1811 z Marianną (*1787), córką Friedricha Behra, mistrza papierniczego i mieszczanina, **dzieci: I/1-2)** August Joseph (chrzestny Joseph Vincenz, budowniczy instrumentów, handlarz i mieszczanin) i Otto Friedrich (chrzestna: Magdalena, córka Ignaza Festa, czeladnika papierniczego) * i #2.7.1812, **I/3)** Wilhelm Joseph Erdmann (*16.6.1813, #20.6, chrzestni: Joseph Vincenz, budowniczy instrumentów, handlarz i mieszczanin, Magdalena, córka Ignaza Festa, czeladnika papierniczego i mieszczanina, +9.10.1842, wycieńczenie, %13.10), **I/4)** August Benedikt Herrmann (*21.3.1815, #26.3, chrzestni: Josepha, żona Josepha Vincenza, budowniczego instrumentów, handlarza i mieszczanina, Magdalena, córka Ignaza Festa, czeladnika papierniczego i mieszczanina), pisarz gminny w Dusznikach (=27.1.1845 tamże z Ludwiną (*1820), córką Johanna Becka, mistrza garncarskiego), **I/5)** Maria Josepha Benedikta (*14.6.1819, #20.6, chrzestni: Joseph Vincenz, budowniczy instrumentów i senator, Wenzel Czerwenke, papiernik, =14.7.1851 w Dusznikach z Antonem Pfeifferem (*1828), sukiennikiem, synem Franza (+ przed 14.7.1851), mistrza sukienniczego, dzieci: a) Anna (*21.10.1841, #23.10, nieślubna, chrzestna: siostra I/6 matki), **I/6)** Josepha Karolina (*25.1.1822, #27.1, chrzestna: Magdalena, żona Wenzla Czerwenke, papiernika, gospodarza i mieszczanina, dzieci: a) Joseph (*18.1.1851, #26.1, nieślubny), **I/7)** Joseph (*15.3.1825, #20.3, chrzestny: Wenzel Czerwenke, papiernik i mieszczanin), 1851 sierżant policji miejskiej, 1858–1869 mistrz szewski (=8.7.1851 w Dusznikach z Auguste (* tamże, rodzice: Joseph Langer, handlarz zbożem i mieszczanin tamże, Antonie z domu Dörner (* w Gießhübel, Czechy)), dzieci: a) Joseph (*8.5.1858, #16.5), b) Anna Maria (*2.7.1859, #4.7), c) Joseph (*24.9.1860, #26.9), d) Franz (*25.4.1863, #28.4), e) Joseph (*9.8.1864, #11.8), f) Hedwig (*2.11.1869, #7.11)), **świadek u:** Johanna Beinlicha, mistrza sukienniczego (24.5.1814), Wenzla Schwerwenke, papiernika (26.11.1816), Michaela Hoffmanna, papiernika i mieszczanina (21.10.1817), **chrzestny u:** Ignaza Gotschlicha, woźnicy i mieszkańca (6.2.1806), Ignaza Oppitza, sukiennika i mieszczanina (12.4.1808), Methusalem Wöhlfahrta, sukiennika i mieszczanina (18.5.1813), Josepha Pfeiffera, sukiennika, muzyka chóralnego i mieszczanina (23.2.1814, 25.9.1815, 6.12.1820, 25.3.1824), Franza Bürgla, papiernika (21.11.1820), **jego żona chrzestną u:** Methusalem Wöhlfahrta, sukiennika i mieszczanina (3.6.1816), Ignaza Oppitza, sukiennika i mieszczanina (30.3.1817), Franza Bürgla, papiernika i mieszczanina (3.10.1817, 9.4.1822, 11.1.1826), Josepha Pfeiffera, sukiennika i mieszczanina (15.8.1812, 2.4.1818).

Źr.: A. A., 655d-655h, 655o, 655p, 655t.

Lit.: Błaszcyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 50, 62, 77; t. 2: 2008, s. 128.

PEIPE, Wilhelm Artur, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mieszka:** Jerzmanice, pow. zlot., **żona: I**) Frieda Selma z domu Thiel, ew., **dzieci: I/1)** Ursula Frieda Margarete (*1.6.1929, #30.6).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

PEITZCHER, Michael, papiernik w Oławie, **żony: I** =24.11.1740 z Barbarą Elisabeth (%26.6.1742), wdową po Benjaminie Bergerze, papierniku i mieszczaninie, **II** =26.6.1742 z Rosiną Elisabeth Epler, **dzieci: II/1** Rosina Elisabeth (#20.9.1743, %26.7.1744), **II/2** Christian Friedrich (#17.8.1749, %18.8.1749), **chrzestny u:** NN (23.11.1739, 16.1.1740).

Źr.: Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 54.

PELKA, Pauline Anna, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =1.12.1934 (kościelny i cywilny) z Oskarem Helmutem Worbsem, woźnicą.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

PETTER, Andreas, czeladnik papierniczy w Jarnołtówku, pow. nys., **chrzestny u:** Antona Gäbe, gospodarza (12.6.1745).

Źr.: A. A., 302a.

PETRAUSCH, Alois Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, **mieszki.:** Jerzmanice, pow. zlot., **żona:** =21.5.1932 w Chojnowie (kościelny i cywilny) z Klarą Idą z domu Sorgalla, pomocą domową w Chojnowie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

PÖTZOLT, Christoph, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **żona: I** Anna Maria, **dzieci: I/1** Johann Christian (#1.8.1689), **I/2** Anna Dorothea (#30.10.1690).

Źr.: A. A., 59l.

PAETZOLD, Johann (Karl), producent papieru w Krzaczyńcu, pow. jel., + przed 6.1.1840, **dzieci: 1** Christiane Friederike (*1805 we Wrocławiu, =30.1.1844 tamże z Augustem Leberechtem Springerem (*1795), mistrzem iglarzem i mieszczaninem tamże, dzieci: a) Immanuel Heinrich Wilhelm (*6.1.1840 we Wrocławiu, #12.1, nieślubny z Franzem Schorzem, sługą w Witoszyczach, pow. gór.), **2**) córka.

W 1802 wykonuje według receptury Engelmana papier ze słomy i pomimo negatywnej opinii wrocławskiego papiernika Müllera otrzymuje 50 tal. premii; później P. produkuje papier fioletowy do pakowania cukru i tkanin lnianych).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 11/32, 11/80.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 73; Małczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 56; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 71.

PELTZ, Johann (Christoph), śmieciarz i mieszkaniec w Goszczu, pow. oleś., **żona: I)** Maria z domu Richling (Rychlyk), **dzieci: I/1)** Anna Rosina (*22.11.1776, #24.11), **I/2)** Franz Michael (*24.8.1779, #25.8), **I/3)** Anna Maria (*13.8.1781, #14.8).

Źr.: A. A., 133e.

PETZELT, Hans Heinrich, czeladnik papierniczy w Podgórzynie, pow. jel., **żona:** Anna, **chrzestny u:** Georga Hoffmanna Starszego (11.2.1718), Tobiasza Scholtza, chałupnika (30.4.1718), **jego żona chrzestną u:** Martina Lödera, chałupnika (17.5.1719), Christiana Seeligera, stolarza i chałupnika (1.8.1720).

Źr.: A. A., 693b.

PEUKERT, Hermann Willi, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mieszk.:** Jerzmanice, pow. złot., **żona: I)** Minna Klara z domu Hoffmann, ew., **dzieci: I/1)** Georg Günter Werner (*7.1.1930, #9.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

PFAU, Valerius, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **żona: I)** Anna Rosina z domu Ludwig, **dzieci: I/1)** Valerius (*16.6.1730, #18.6, chrzestni: Susanna, żona Illnera, papiernika), **I/2)** Helena (*16.1.1732, #17.1), **I/3)** Johann Gottlieb (#9.5.1721, chrzestny: Georg Stancke, rusznikarz i mieszczanin w Świebodzicach, pow. świd., list prawego urodzenia 30.10.1743 (świadek: Benjamin Gottlieb Rüdiger, papiernik i mieszczanin)), **I/4)** Valerius (#13.9.1723, chrzestny: Georg Stancke, rusznikarz i mieszczanin w Świebodzicach), **I/5)** Anna Marianna (#5.8.1725, chrzestny: Georg Stancke, mistrz rusznikarski i mieszczanin w Świebodzicach), **I/6)** Johann Gottlieb (#23.12.1727), **chrzestny u:** Matthäusa Mende, czeladnika papierniczego (20.11.1724), Hansa Georga Seydla, dniówkarza (25.9.1738), **jego żona chrzestną u:** Johanna Georga Seydla, dniówkarza (5.3.1735), Johannu Rosiny, nieślubnej córki Gottfrieda Königa, gorzelnika (2.5.1739).

Źr.: A. A., 305a, 305b, 337c; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 171, b. s.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 132.

PFEFFER, Alois, papiernik w Brzegu, *1808, +15.5.1882, %18.5, **mieszk.:** 1845–1848 w papierni przed Bramą Odrzańską, 1882 ul. Młyńska, **żona: I)** Karoline z domu Franke, **dzieci: I/1)** Louise (*1835, kat., mieszkanie: 1862 Wrocław, ul. św. Katarzyny 18, 1866 ul. Ruska 29, =22.9.1872 tamże z Albertem Gärtnerem (*1817, kat.), papiernikiem i wdowcem, synem Ignaza (+ przed 22.9.1872 w Jungferndorf), chłopa, świadek: Friedrich Busse, papiernik, dzieci: a) Anna Elisabeth Ottilie (*26.12.1862, #4.1.1863), b) Karl Alfred Georg (*1.3.1866, #11.3, nieślubny)), **I/2)** Maria Ottilie (*9.4.1838, #16.4, ew., chrzestni: Ludwig Grosse

i Ferdinand Falch, producenci papieru) we Wrocławiu (=2.3.1863 tamże z Juliu-
sem Robertem Theodorem Heinrichem (*1839, ew.), kucharzem tamże, jedynym
synem Johannny Christiane z domu Heinrich, żony Hoppego, restauratora tam-
że), **I/3**) Heinrich August Alois (*20.10.1840, #25.10, chrzestni: Ludwig Grosse
i Ferdinand Falch, producenci papieru) **I/4**) Karl Wilhelm Adolph (*24.11.1842,
#3.12, kat., chrzestny: Ludwig Grosse, producent papieru), ślusarz we Wrocławiu
(=5.2.1872 z Auguste Alwine Idą (*1852, ew.), córką Gottfrieda Gellricha (+ przed
5.2.1872), handlarza detalicznego w Klinkenhaus koło Reichenbach), **I/5**) Marie
Antonie Bertha (*4.4.1845, #16.4, +24.9.1847, skurcze, %26.9), **I/6**) Albertine
(Ernestine) Auguste Juliane (*20.7.1847, #1.8, +8.9.1848, skurcze podczas wy-
chodzenia zębów, %10.9), **świadek u:** Johanna Platha, kat., czeladnika papierni-
czego (6.12.1843).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/103, 11/83; A. A., 449a14, 613e, 666g, 666h, 666r, 666s, 666v,
666w.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku,
Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 76.

PFEFFER, Heinrich, czeladnik papierniczy w Brzegu, **chrzestny u:** Matthiasa
Josepha Heinricha, nieślubnego syna Johanne Karoline Josephy, córki Ungeratha,
dniówkarza (8.1.1837).

Źr.: A. A., 666g.

PFENDE, Kurt, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszlk.:**
Jerzmanice, pow. zlot., **chrzestny u:** Franza Münzberga, kat., woźnicy rolnego
w Jerzmanicach (3.11.1934).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

PFENNENBERGER, Jakob, papiernik w Świdnicy, 28.1.1603 żyrant Simona
Märgnera, białoskórnik dla pożyczki 59 tal.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 174, s. 498.

PFITZKE, Paul Richard Bruno, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie,
pow. leg., ew., **żona:** I) Lina Minna z domu Klemt, ew., **dzieci:** I/1) Günter Heinz
(*21.1.1938, #17.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

FLANSSE, Balthasar, zbieracz szmat w Legnicy, **mieszkanie:** 1627 przed Bra-
mą Chojnowską, **dzieci:** a) Balthasar (#25.2.1627, nieślubny z Marią, córką Georga
Urlota (+ przed 25.2.1627) w Proboszczowie, pow. zlot., chrzestny: Johann, syn
Georga, grawera kamieni w Lubinie).

Źr.: A. A., księga metrykalna NMP w Legnicy, bez sygn.

PFOHL, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** Martha z domu Brentmann (*1890, +29.10.1935, %1.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

PFOHL, Alfred, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Brunona Pfohla, ew., pracownika w fabryce papieru (23.1.1921).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

PFOHL, Bruno, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Lina z domu Biewald, ew. **dzieci:** I/1) Lina Rotraud (*18.12.1920, #23.1.1921, chrzestny: Alfred Pohl, pracownik w fabryce papieru).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

PFOHL, Emma, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mąż:** Walter Paul Wilhelm Grimm, polernik betonu, **dzieci:** I/1) Elli Ida (*27.1.1920, #14.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

PFOHL, Erich Fritz Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Frieda Ella Martha z domu Ueberschar, ew., **dzieci:** I/1) Heinz Manfred (*25.9.1942, #13.12), I/2) Erika Ursula (*11.9.1943, #31.10).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

PFOHL, Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, **dzieci:** 1) syn pow. leg., (+*, %6.12.1911).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/52.

PFÖRTNER, Dominikus, 19.5.1618 przekazuje papiernię przy zewnętrznej stronie Rowu Rybnego z ogrodem i suteryną Panthaleonowi Härtelowi.

11.11.1615 król Maciej potwierdza P. w dokumencie wystawionym w Pradze wszystkie przywileje, które otrzymali jego przodkowie w 1551 od cesarza Ferdynanda i w 1573 od cesarza Maksymiliana II na rzecz papierni przy Rowie Rybnym w Świdnicy (w tym przywilej, że w Świdnicy można tylko podczas targów, czyli 4 razy w roku, sprzedawać inny papier niż świdnicki); 12.6.1615 otrzymuje od rady miejskiej Świdnicy: 10 tal. za 2 ryzy papieru królewskiego, 4 tal. za 4 ryzy „papieru z tarczą”, 18 gr białych za 1 ryżę papieru do zdarcia, 32 gr białe za 1 ryżę „papieru ze świnką”, 16 tal. 24 gr białe za 10 ryz najlepszego papieru, 6 tal. za 6 ryz „papieru z tarczą”, 3 tal. 20 gr białych za 4 ryzy „papieru ze świnką”, 3 tal. za 6 ryz papieru do zdarcia, 3 tal. 12 gr białych za 2 ryzy najlepszego papieru, 4 tal. za 8 ryz papieru do zdarcia, 6 tal. 24 gr białe za 4 ryzy najlepszego papieru i 16 tal. 24 gr za 10 ryz tego samego, 19.10.1615: 15 tal. za 9 ryz najlepszego papieru.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 190, s. 102; nr 192, s. 91; nr 307, s. 344; nr 342, s. 200, 202.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 108; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 130.

PIDUCH, Anna, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., kat., **mąż:** =25.10.1913 (kościelny i cywilny) z Friedrichem Wilhelmem Franke, ew., robotnikiem w cegielni.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/34.

PIETSCH, Christian, rozrywacz szmat w papierni w Mioszowie, pow. wałbrz., **dzieci:** a) Johann Friedrich (* i #27.12.1757, ew., nieślubny z Anną Rosiną, córką Georga Haufa (+ przed 27.12.1757), chałupnika).

Źr.: A. A., 205c.

PLACHT, Alfred, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I/1) Ida z domu Tscharutke, ew., **dzieci:** 1) syn (+*13.10.1931, %16.10), I/1) Johanna Auguste Emma (*23.1.1935, #10.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/53.

PLACHT, Reinhold, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, *1888, +19.6.1924, %22.6.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

PLATH, Heinrich Johann, czeladnik papierniczy w Brzegu, *1819, + przed 10.1.1870 we Wrocławiu, kat., **mieszki:** Lange Gasse 234, **żona:** I) = 26.11.1843 w Brzegu z Dorotheą (*1823, kat.), córką Antona Pratscha, inwalidy, świadkowie: Alois Pfeffer i Wolf, czeladnicy papierniczy, **dzieci:** I/1) Juliane Karoline Bertha (*27.5.1844, #2.6, kat., =10.1.1870 we Wrocławiu z Josephem Kropfem (*1829, kat., pierwsza żona: Rosina z domu Gische (+ przed 10.1.1870)), dorożkarzem i wdowcem, ul. J. Piłsudskiego 22).

Źr.: A. A., 579dd, 666h, 666r.

PLISCHKE, Alfred Georg, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Elisabeth Frieda z domu Schmolke, kat., **dzieci:** I/1) Brigitte Ingeborg Elfriede (*10.1.1938, #6.3).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

PLIESCHKE, Bartholomäus, czeladnik papierniczy w Legnicy, **mieszki:** 1663 przed Bramą Wrocławską, **żony:** I) Barbara z domu Burckwiz, **dzieci:** I/1) Kaspar (#21.9.1651, chrzestny: Georg Reuter, Nikolaus Stieff, papiernicy, Elisabeth, wdowa po Michaelu Rehornie, papierniku), **chrzestny u:** Friedricha Schubartta, powoźnika przed Bramą Wrocławską (19.12.1663).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 4, 5.

PLIKSCHKE, Kaspar, papiernik w Legnicy, %30.4.1634, **mieszk.:** 1634 ul. Złotoryjska, **żona:** **I)** Maria (mieszk.: 1637 ul. Złotoryjska), **dzieci:** **I/1)** Anna Maria (#26.1.1634), **jego żona chrzestną u:** Georga Bergera z Piekar, pow. leg. (8.12.1637).

Źr.: A. P. Leg., Kościół NMP w Legnicy, nr 4, 96; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

PLÜMICKE, kurlandzki tajny radca w Żaganiu, odbywa podróż do Erfurtu i Regensburga, dofinansowaną przez księcia sumą 300 tal., i próbuje po powrocie produkować papier z różnych surowców.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 56.

POHL, Anton, sługa w papierni w Dusznikach, pow. kłodz., + przed 30.1.1788, **dzieci:** **I)** Theresia (*1766, =30.1.1788 z Franzem Bārem (*1764), grenadierem w kompanii kapitana v. Kalkreuth, w pułku v. Götza, syn Antona, tkacza i chałupnika w Bobrownikach, pow. kłodz., świadek: Friedrich Bār, kierownik produkcji w papierni i mieszczanin), **chrzestny u:** Antona Pohla, domownika w Podgórzu, pow. kłodz. (11.8.1760).

Źr.: A. A., 655c2, 655o.

POHL, Georg, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **chrzestny u:** Susanny z domu Hyller, wdowy po Christophie Schumanie, owczarzu w Kletschkau (obecnie część Świdnicy, 22.6.1732).

Źr.: A. A., 305b.

POHL, Julius, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I)** Emma z domu Geithe, ew., **dzieci:** **I/1)** Ernst Oskar (*4.11.1914, #22.11), **I/2)** Ernst Artur (*18.5.1927, #6.6), **1/3)** Hermann Kurt (*20.8.1929, #13.10).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/25.

POHL, Richard, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I)** Selma z domu Fritsch, ew., **dzieci:** **I/1)** Charlotte Hildegard (*5.4.1926, #16.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

POLLNER, mistrz młynarski w Ptaszkowie, pow. kam., w 1818 zamierza w miejscu swego magła wodnego wybudować papiernię

Lit.: Öffentlicher Anzeiger – Beilage z. Amtsblatt der Königlichlichen Preußischen Regierung zu Reichenbach, t. 3: 1818, s. 52.

POLTOREK, Marie, segregatorka papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszk.:** 1939 ul. Małachowskiego 4.

Lit.: Adreßbuch/Einwohnerbuch für die Stadt und den Kreis Goldberg mit den Städten Haynau und Schönau und allen Gemeinden 1939, Breslau 1939, s. 79.

POPULARSCH (Popularski), Joseph, mistrz papierniczy w Dusznikach, pow. kłodz., *1771 w Thanndorf, Czechy, + przed 30.9.1859, syn Josepha w Stiemitz, **żona: I** =27.5.1800 z Anną Maria (*1776 w Żelaznie, pow. kłodz.), córką Josepha Hartwiga (+ przed 27.5.1800), wolnego chałupnika tamże, **II**) Theresia z domu Riesner (*1771 w Vrchlabach, +30.9.1859 w Dusznikach, ze starości, %3.10), **dzieci: I/1**) Anna Maria Josepha Katharina (*19.4.1801, #21.4), **I/2**) Franziska Katharina Theresia (*8.2.1806, #9.2), **II/1**) Amalie (*1847, kat., =21.11.1864 z Robertem Jaenschem (*1841, ew., rodzice: Karl (+ przed 21.11.1864), sukiennik w Rawiczu, Rosina z domu Hausmann (* w Żmigrodzie, pow. mil.), cyrulikiem w Szczytnej, pow. kłodz.), **chrzestny u:** Wenzla Fuxa, czeladnika papierniczego (6.11.1799, 20.1.1803, 12.4.1808), Franza Tauza, sukiennika i mieszczanina (17.10.1800, 19.11.1801), Johanna Andersa, tkacza (29.4.1803, 26.12.1804), Huberta Birgla, gajowego miejskiego i mieszczanina (22.7.1804), **jego żona chrzestną u:** Wenzla Fuxa, czeladnika papierniczego (22.3.1801, 2.4.1805, 7.7.1810), Franza Tautza, sukiennika (15.12.1803, 11.11.1805, 17.7.1808, 2.2.1810), Josepha Andersa, tkacza i mieszczanina (20.12.1807), **jego dzieci chrzestnymi u: I/2:** Franza Volkmera, kowala podków i chałupnika w Dzikowcu, pow. kłodz. (29.6.1831).

Źr.: A. A., 524d, 655c, 655d, 655o, 655u.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 84n.

POPLARSCH, Ludwig, papiernik i mieszczanin w Dusznikach, pow. kłodz., *1808, syn Floriana, papiernika w Pelzdorf koło Vrchlabach, Czechy, **żona: I**) Theresia (*1810), córka Antona Barfussa, mistrza krawieckiego i mieszczanina w Dusznikach, **dzieci: I/1**) Johanna (#30.6.1836, chrzestna: Johanna, córka Josepha Wiehra, właściciela papierni, +3.7.1836, paraliż, %5.7), **I/2**) Friederika Albertina (*19.12.1837, #21.12, chrzestna: Johanna, córka Josepha Wiehra, właściciela papierni, +17.11.1839, wycieńczenie, %20.11), **I/3**) Maria Josepha (*21.5.1841, #27.5, =29.9.1863 z Augustem Esche (*1837, rodzice: Franz, chałupnik w Dönnikau, Klara z domu Hasler (* tamże)), dniówkarzem tamże), **I/4**) Joseph Franz (*10.3.1844, #17.3, +15.10.1854, zapalenie gardła, %18.10), **I/5**) **chrzestny u:** Augusta Rösnera, papiernika i mieszkańca (4.1.1842).

Źr.: A. A., 655e, 655f, 655p, 655t, 655u.

PORWITZ, Balthasar, czeladnik papierniczy w Piekarach, pow. leg., %31.5.1618, **żona:** =11.2.1613 z Ursulą, córką Georga Franke (=10.11.1619 z Georgiem Meurnem, sługą w Karthause (obecnie dzielnica Legnicy)), **dzieci: 1)** Georg (#29.12.1613), **2)** Maria (#23.6.1615), **3)** Ursula (#11.12.1616, chrzestna: Marta, żona Michaela Eihorna, papiernika), **chrzestny u:** Matthäusa Fogla w Piątnicy, pow. leg. (6.9.1598), Martina Weinschisla z Kwiatkowic, pow. leg. (28.12.1598), Matthäusa Heinze, pasterza w Piekarach (6.10.1611, 9.12.1612), Matthäusa Vogla (4.11.1613, 21.11.1614),

Hansa Goltbacha (4.2.1615), Balthasara Scholza (19.4.1615), Georga Francke przed Bramą Wrocławską (29.6.1617), **jego żona chrzestną u:** Hansa Bischoffa, papiernika (10.2.1608, 15.5.1610), Hansa Klampfta (19.7.1614), Jakoba Ludwiga, ogrodnika (5.2.1616, 21.8.1618), Balthasara Scholza, ogrodnika (27.9.1618), Georga Strempla, ogrodnika (6.2.1619), Kaspara Hensla, ogrodnika (15.9.1619).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 1a, 2, 47, 95; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

PURWIZ, Christof, mistrz papierniczy w Piekarach, pow. leg., **żona:** Ursula (%10.4.1598), **dzieci:** **1)** Anna (=22.5.1607 z Hansem Löhle, krawcem), **2)** Barbara (#26.9.1593, = 13.11.1612 z Hansem Erckenbergerem, siodlarzem), **3)** Georg (#15.8.1595), **4)** Ursula (#17.12.1597), **chrzestny u:** Kaspara Marschela (1592, 1. niedziela *adventus Pauli*, 31.12.1596), Balthasara Ludwiga (22.3.1594), wójta, Jakoba Gepperta, rzeźnika w Legnicy, ul. Środkowa (6.10.1594), Georga Francke w Piekarach (14.2.1595), Matthäusa Fogla (5.8.1595, 10.10.1596, 12.11.1600, 20.12.1601, 3.10.1604, 12.11.1609), Georga Schneidera (24.10.1595), Martina Gepperta, rzeźnika (3.12.1596), Michaela Berchwyza, ongiś w Legnicy, ul. Paderewskiego (13.10.1597), Georga Stempla (16.1.1600, 17.7.1602, 9.7.1604, 24.9.1607), Martina Weinissa (28.3.1601, 29.4.1603), Petera Prausnitza, bednarza przy ul. Środkowej w Legnicy (2.11.1601, 12.10.1604), Georga Herbestta (13.12.1601, 6.3.1605), Hansa Marschela w Piekarach (5.8.1602), Hansa Bischoffa (20.9.1602), Matthäusa Pogrela (7.9.1603), Bartholomäusa Langnera (25.7.1604, 24.1.1606), Matthäusa Jenicha (5.6.1609), **jego żona chrzestną u:** Adama Rosemana (5.12.1594), Hansa Feige, bednarza w Legnicy, ul. Środkowa (4.6.1595), Jakoba Gepperta, rzeźnika w Legnicy, ul. Środkowa (20.10.1596), **jego dzieci chrzestnymi u:** **1:** Kaspera Herberta (27.12.1606), Bartholomäusa Langnera (8.2.1607), **2:** Balthasara Hentschela (3.8.1593), Georga Teschera (18.5.1608), Kaspara Schubertta (21.3.1609), Georga Thege (19.10.1610), Hansa Ludwiga, sołtysa w Piekarach (7.6.1611), Georga Herbsta (4.1.1612), Balthasara Maya, czeladnika papierniczego (21.5.1612).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 1, 2, 46, 47, 94; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

PÖSCHEL, Anna Frieda, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =19.5.1934 (kościelny i cywilny) z Richardem Hermannem Paulem Jackobem, pomocnikiem maszynowym w Konradówce, pow. złot.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

PÖSCHEL, Wilhelm, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **dzieci:** **1)** syn (+*11.11.1931, %14.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

POSTLER, Gottfried, robotnik w papierni w Świdnicy, *1695, +11.1.1742, leczył się u fuszarki lekarskiej, **mieszk.:** 1742 Fischergasse, w górnej komórce domu Beera (razem z żoną).

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 107, s. 1228nn.

PREGER, Michael, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **dzieci: a)** NN (#17.8.1578, nieślubne z Margarethą, córką starego kupca przy Rowie Rybnym).

Źr.: A. A., 59b.

PRANGE, Ernst, czeladnik papierniczy we Wrocławiu, **mieszk.:** 1834 ul. Piłsudskiego 12, **żona: I)** Karoline z domu Böhmig, **dzieci: I/1)** Karl Richard Herrmann (*21.4.1833, #1.5), **I/2)** Karl Heinrich Adolph (*13.8.1834, #17.1, chrzestny: Ernst Hartig, budowniczy instrumentów, +15.9.1834, suchoty, %19.9), **chrzestny u:** Augusta Roberta Heinricha, nieślubnego syna Johann, ul. Uniwersytecka 8, córki Gottfrieda Scholza (+ przed 9.9.1838), ceglarka w Gole Górskiej, pow. gór. (9.9.1838).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 7/7, 8/37, 8/122, 11/30.

PREISSNER, Franz, czeladnik papierniczy w Brzegu, **chrzestny u:** Johanna Hoffmanna, pocztyliona (17.3.1839).

Źr.: A. A., 666g.

PRENGLER (PRAENDLER), Kaspar, papiernik i mieszkaniec w Goszczu, pow. oleś., **żona: I)** Maria z domu Choi, **dzieci: I/1)** Anna Maria (*22.1.1802, #24.1), **I/2)** Johann Markus (*25.4.1803, #26.4), **chrzestny u:** Martina Mildego, muszkietera w pułku generała v. Frauenfelsa, kompania pułkownika v. Nöffego w garnizonie świdnickim, na urlopie w Goszczu (12.10.1802).

Źr.: A. A., 548a.

PREUSS, Hermann Paul Walter, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszk.:** Piotrówek, pow. leg., **żona: I)** =22.5.1926 w Chojnowie z Friedą Selmą Klarą z domu Renner, służącą w Chojnowie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

PRISILLE, Gustav Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., + przed 9.9.1917, **żona: I)** = 4.5.1912 (kościelny i cywilny) z Pauline Emmą z domu Klenner (dzieci: a) Gertrud Louise (*9.9.1917, #7.10, +15.10.1917, %19.10, nieślubna)), **dzieci: I)** Fritz (*1912, %14.5.1912), **I/1)** Frieda Hilda (*3.9.1913, #12.10), **I/2)** Grete Meta (*19.12.1914, #10.1.1915, chrzestni: Wilhelm Prisille, pracownik w fabryce papieru).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/34, 34/52, 34/53.

PRISILLE, Wilhelm, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Paula Prisille, pracownika w fabryce papieru (11.1.1915).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

PUPPE, Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **dzieci:**
1) Gertrud (*1910, %14.12.1913).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/52.

PURZ, Emma Minna, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mąż:** =7.5.1921 (kościelny i cywilny) z Gustavem Alfredem Lange, robotnikiem w cegielni, **dzieci:** I/1) Herbert Albert (*30.1.1921, #7.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/35.

Q

QUANDT, Johann Friedrich, czeladnik papierniczy, kupiec i mieszczanin w Mioszowie, pow. wałbrz., * tamże, + przed 2.11.1879 tamże, **żona:** I) Anne Rosine (Rosalie, Pauline) z domu Taube (*1819, +3.5.1908 w Świebodzicach, pow. świd., ze starości, %6.5), **dzieci:** I/1) Theodor (*1851, ew.), kelner we Wrocławiu, ul. Legnicka 29 (=2.11.1879 we Wrocławiu z Auguste (*1853, kat., rodzice: Wilhelm Lange (+ przed 2.11.1879 w Rawiczu), murarz, Rosalie z domu Rabe), ul. Legnicka 29), I/2) córka (+*23.8.1853, %26.8), I/3-4) Maximilian (+29.1.1856, od urodzenia słaby, %1.2) i NN (obaj *1855).

Źr.: Par. ew. w Wałbrzychu, Księga zgonów par. ew. w Mioszowie, 1849–1856; A. A., 583v, 658cc.

QUÄRGWER, Bruno, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Pauline z domu Konrad, ew., **dzieci:** I/1) Frieda Agnes Erna (*27.11.1911, #24.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

R

RABE, Bruno, operator kalandra w Chojnowie, pow. leg., **mieszki:** 1939 ul. Jana Kochanowskiego 6.

Lit.: Adreßbuch/Einwohnerbuch für die Stadt und den Kreis Goldberg mit den Städten Haynau und Schönau und allen Gemeinden 1939, Breslau 1939, s. 79.

RÄDLER, Paul Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mieszki:** Niedźwiedzice, pow. zlot., **żona:** =3.6.1933 w Chojnowie (kościelny i cywilny) z Anną Marthą z domu Beyer, pomocą domową w Chojnowie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

RAGOTZY, Franz, czeladnik papierniczy w Goszczu, pow. oleś., **żona:** **I)** Maria z domu Gabriel, **dzieci:** **I/1)** Veronika Barbara (*26.11.1838, #2.12), **I/2)** Joseph (*2.12.1840, #3.12), **jego żona chrzestną u:** Lorenza Kahlego (7.2.1841).

Źr.: A. A., 548b, 548e.

RASPER, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** Pauline, z domu Lorenz (*1881, +21.12.1935, %24.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

RATHMANN, Friedrich, szafarz na majątku papierniczym w Podgórzu, pow. kłodz., **żona:** **I)** Maria domu Hartwich (* w Łącznej, pow. kłodz.), **dzieci:** **I/1)** Karl Anton Joseph (*10.2.1813, #11.2), **I/2)** Anton Joseph Karl (*2.6.1814, #5.6), **I/3)** Franz Johann Friedrich (* i #10.3.1817).

Źr.: A. A., 655d.

RATSCH, Emma, robotnica papiernicza we Wrocławiu, **chrzestna u:** Friedy Helene, nieślubnej córki Emmy John, ew., szwaczki, ul. Kazimierza Wielkiego 18 (20.4.1910).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/81.

RAUER, Anton, sługa w królewskiej papierni w Dusznikach, pow. kłodz., *1780, syn Josepha (+ przed 13.10.1806), chłopca w Korytowie, pow. kłodz., **żona:** **I)** =13.10.1806 z Anną Marią (*1783 w Bobrownikach, pow. kłodz.), córką Johanna Urbana (+ przed 13.10.1807), chałupnika tamże, **dzieci:** **I/1)** Anton Franz Karl (*2.11.1807, #4.11), **I/2-3)** Maria Johanne Theresia i Franz Ignaz Anton (chrzestny: Anton Heyer, sługa w papierni, oboje *12.9.1808, #13.9), **chrzestny u:** Josepha Schneidera, żołnierza i właściciela parceli tamże (23.2.1805), **jego żona chrzestną u:** Josepha Schneidera, żołnierza w pułku v. Albensleben i właściciela parceli tamże (13.3.1807).

Źr.: A. A., 655d, 655o.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 114.

RAUHAR, Georg, papiernik w Starych Piekarach, pow. leg., **dzieci:** **1)** syn (+8.1.1633, %10.1).

Źr.: Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

RAUPACH, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., *1863, +21.1.1928 Chojnów, szpital miejski, %24.1, **mieszki:** 1928 Polanka, pow. leg.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

RAUHUT, Martin Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Anna Ida Martha z domu Rogener, ew., **dzieci: I/1)** Hella Martha Ella (*17.6.1928, #23.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

RAUSCHER, Theodor, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., kat., **żona:** =26.10.1929 (kościelny i cywilny) z Klarą Minną Marie z domu Dittebrand.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

RAUSCHER, Wilhelm, papiernik we Wrocławiu, +1806.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/114.

REGLIKOWSKY, Franz, czeladnik papierniczy w Brzegu, **chrzestny u:** Josepha Albrechta, budowniczego młynów w papierni na Przedmieściu Odrzańskim (17.9.1854).

Źr.: A. A., 666h.

REHORN, Michael, papiernik w Piekarach, pow. leg., %12.7.1626, **żony: I)** Marta (%26.1.1618), **II)** =21.1.1620 z Elisabeth (+ przed 14.6.1657), wdową po Andreasie Strausie, mieszczaninie w Legnicy, przy ul. Siekierskiej, **dzieci: II/1)** Kaspar (#6.12.1620, %14.10.1633), **II/2)** Barbara (#26.8.1622, %10.10.1625), **3)** córka (+7.4.1622), **chrzestny u:** Georga Jungliga (21.1.1617), Georga Hachmana (15.9.1617), Hansa Goldbacha, chałupnika (2.4.1618), Jakoba Ludwiga, ogrodnika (21.8.1618, 14.7.1621), później gospodarza (9.12.1622), Balthasara Scholza, ogrodnika (27.9.1618, 15.5.1621, 1.5.1623), Georga Hache, czeladnika młynarskiego i cieśli (28.2.1619, 5.1.1622, 11.1.1621), Melchiora Ludtwiga, gospodarza (28.10.1619, 21.12.1621), Bartholomäusa Groliga, białoskórnik w Legnicy przy Bramie Głogowskiej (12.2.1620), Georga Hentzschela, ogrodnika w Piekarach (13.4.1620), Kaspara Merschela, ogrodnika (16.9.1620), Balthasara Bergera, ogrodnika (30.1.1621), Matthäusa Tiebla, młynarza w dużym młynie (15.9.1623, 26.10.1625), **jego żona chrzestną u: I:** Balthasara Purbiza, papiernika (11.12.1616), **II:** Martina Lindenera, czerwonoskórnik w Legnicy, ul. Środkowa (16.5.1621), Kaspara Merschela, ogrodnika w Piekarach (31.8.1621, 13.8.1623, 6.1.1626, 12.7.1630), Georga Reimana, chłopca w Legnicy, przed Bramą Głogowską (1.3.1622), Melchiora Ludtwiga, gospodarza (24.3.1624, 30.12.1626), później ogrodnika na wydzierżawionym gruncie (5.3.1631), Hansa Goltbacha, chałupnika (6.2.1625), Kaspara Hansla, ogrodnika (16.2.1625), Adama Tiebla, młynarza (4.5.1625, 26.10.1627, 3.3.1630), Ehlisabeth, wdowy po Balthasarze Scholze (24.8.1625), Balthasara Hoffmana, dniówkarza w Legnicy, przed Bramą Głogowską (13.11.1629, 23.3.1633), Matthäusa Francke, ogrodnika (24.7.1631), Bartholomäusa Schlichta, czeladnika papierniczego (1.1.1643,

21.9.1651), Davida Koßlitz, owczarza w Pątnowie Legnickim, pow. leg. (18.9.1651), jego żona II zastępuje Ursulę, żonę Christofa Wincklera, księżęcego lokaja jako chrzestna Anny, córki Matthäusa Francke, ogrodnika w Piekarach (2.8.1628).

Funkcje jego żony II: 1631 kierowniczką służby na zamku.

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 2–4; nr 46, s. 306; nr 47, s. 95–97; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 191, s. 260; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

REIBER, Bruno, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Herta z domu Seiffert, ew., **dzieci: I/1**) Bruno Manfred (*21.4.1932, #24.7), **I/2**) Gustav Hubert (*10.1.1934, #6.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

REICH, Georg, czeladnik papierniczy w Zawadzie, pow. ziel., **chrzestny u:** Georga Liebiga, chałupnika (22.9.1679).

Źr.: A. A., 427b.

REICH, Hermann Gustav Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Martha Anna Klara z domu Müller, ew., **dzieci: 1**) Willi Hermann Helmut (*1918, +19.7.1918, %23.7), **I/1**) Manfred Herbert (*25.10.1930, #30.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/53.

REICHE, Paul Alfred, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Olga z domu Rieske, ew., **dzieci: I/1**) Hans Werner (*27.12.1932, #9.4.1933), **I/2**) Ilse Helga Christa (*30.12.1934, #14.4.1935), **I/3**) Christa Helga Ilse (*25.12.1936, #1.8.1937), **I/4**) Renate Gerda (*3.7.1938, #28.8), **I/5**) Horst Günter (*1.1.1942, #12.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/26.

REICHELDT, Rudolf, 1858–1868 właściciel pierni w Piechowicach, pow. jel.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 65.

REICHMEISTER, Heinrich, czeladnik papierniczy w Piechowicach, pow. jel., **dzieci: 1**) córka (#17.11.1647), **2**) Jeremias (#11.10.1649).

Źr.: A. A., 693b.

REICHPIETSCH, Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I**) Anna z domu Bartsch, **dzieci: I/1**) Kurt Willi Paul (*13.10.1914, #6.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

REIM (też Reimann), Heinrich, papiernik w Krepej, pow. ziel. (od 1699 dzierżawi tamtejszą papiernię), **żona: I**) Anna Maria z domu Ohnsorge, **dzieci: I/1**) Susanna Rosina (#19.10.1695), **I/2**) Christian (#13.5.1697), **I/3**) Johann Gottlieb (#30.7.1698), **I/4-5**) Adam Abraham i Eva Agnes (oboje #16.7.1700), **I/6**) Andreas (#22.2.1702), **chrzestny u:** Heinricha Richtera, owczarza (4.4.1697), Martina Teicherta, chałupnika (13.12.1699), **jego żona chrzestną u:** Michaela Horena, woźnicy (22.7.1696), Hansa Schuberta, gajowego w Zawadzie, pow. ziel. (28.12.1698, 29.9.1700), Michaela Bohra, ogrodnika (11.12.1701), Martina Trachera, dniówkarza w Zielonej Górze (7.5.1703, zastąpiona przez swego męża).

Źr.: A. A., 427b, 427c 427gg.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 9.

REIMANN, faktor papierniczy w Goszczu, pow. oleś., **jego żona chrzestną u:** Roberta Wagnera, byłego gajowego w Twardogórze, pow. oleś. (26.1.1840).

Źr.: A. A., 548b.

REIHMANN, Gottfried, czeladnik papierniczy, **mieszk.:** 1703–1708, 1726–1733 Świdnica, 1711 Podgórzyn, pow. jel.; Osiecznica, pow. bol.; **żony: I**) Justina, **II**) Susanna z domu Neumann (jako wdowa ponoć właścicielka papierni w Przemkowie, pow. żag.), **dzieci: I/1**) Agnes (#10.12.1703 w Świdnicy, chrzestna: Agnes Philippina, żona Rüdigera, papiernika), **I/2**) Gottfried (#17.3.1708 w Świdnicy, chrzestna: Agnes Philippina, żona Rüdigera, papiernika, Friedrich Ilgner, papiernik), **I/3**) Georg Melchior (#1.5.1711 w Podgórzynie, chrzestna: Konstantia, żona Ernsta Geislera, papiernika tamże, list prawego urodzenia: Świdnica, 10.4.1726), **II/1**) Johann Gottfried (*19.11.1730 w Świdnicy, #20.11, chrzestna: Elisabeth, córka Rüdigera, papiernika we Wrocławiu), **I/2**) Johann Christian (* i #7.6.1733 w Świdnicy, chrzestna: Susanna, żona Ilgnera, papiernika; list prawego urodzenia: Świdnica, bez daty).

Źr.: A. A., 59m, 305a, 305b; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 171, b. s.; nr 198, s. 422.

Lit.: Błaszcyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 91, t. 2: 2008, s. 131; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 156; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 21.

REIMANN, Heinrich Ludwig, właściciel fabryki papieru w Kliczkowie, pow. bol., *6.11.1793, +6.11.1845, tamże, żelazny krzyż nagrobny zachowany przy kościele, **żona:** Henriette z domu Kurtzke (*1807, +23.6.1883, %26.6, mieszk.: 1873 Tomisław, pow. bol.), **dzieci: 1**) Bertha, **2**) Ida Lina Elfriede (*1845, ew., + przed 5.11.1878) we Wrocławiu (=4.5.1868 z Ernstem Juliušem Röslerem (*1840, ew.), kierownikiem produkcji we Wrocławiu, 2. synem Karla Wilhelma, tkacza w Biedrzychowicach, pow. lubań.), **3**) Anna Hulda Elise Bertha (= 5.11.1878 w Tomisławiu z Ernstem Juliušem Röslerem,

właścicielem firmy handlującej papą dachową i wdowcem), **jego żona chrzestną u:** Ernsta Juliusa Roeslera, inspektora fabrycznego we Wrocławiu (21.5.1870, 28.1.1872, 31.8.1873), Williama Juliusa Albrechta Reimanna, kupca (27.12.1870), **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Ernsta Jäkla, szewca i mieszkańca w Kliczkowie (29.9.1835), **2:** Wilhelma Reimanna, kupca we Wrocławiu (22.12.1867), **3:** Ernsta Juliusa Roeslera, inspektora fabrycznego we Wrocławiu (28.3.1869, 28.1.1872).

W 1838 jego żona funduje po 5 tal. reń. dla kas chorych w Kliczkowie i Osiecznicy, pow. bol.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 11/39-11/41, 11/83, 11/84, 11/107; A. A., 678c.

Lit.: Amtsblatt der Königlichen Regierung zu Liegnitz, t. 28: 1838, s. 294; Olczak, Mariusz, Abramowicz, Zdzisław, Osiecznica i okolice, Warszawa 1999, s. 62; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 21.

REIMANN, Johann Georg, czeladnik papierniczy w Starych Piekarach, najmłodszy syn Johanna Georga, wolnego chałupnika w Michałowie, pow. lubiń., **żona: I)** =20.5.1761 z Anną Rosiną, najstarszą córką Johanna Georga Neumana, młynarza w Bartoszowie, pow. leg., **dzieci: I/1)** Johanna Eleonora (*23.9.1761 w Starych Piekarach, #24.9, dzieci: a) Johann Franz Christian (*25.12.1785 w Świdnicy, #27.12, nieślubny z Franzem Grundem, czeladnikiem murarskim tamże), **I/2)** Anna Rosina (*3.10.1763 w Starych Piekarach, #4.10), **I/3)** Johanna Dorothea (*29.1.1766 tamże, #30.1), **I/4)** Christian Gottlieb (*, # i +26.7.1767 tamże).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 9, 9a, 50; A. A., 337o; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

RHEINEN, Hermann, producent papieru we Wrocławiu, *1839, +19.9.1873 tamże, gruźlica, %22.9, **mieszk.:** ul. Nowy Świat 15.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/137.

REINER, Heinrich, czeladnik papierniczy w Podgórzynie, pow. jel., **żona:** =23.9.1688 z Anną Marią, córką Christofa Ansorgena, **dzieci: 1)** Hans Heinrich (#16.4.1689, chrzestny: Hans Christof Hentzschel, mistrz papierniczy), 2) Christoph Friedrich (#14.5.1691, chrzestny: Hans Christof Hentzschel, mistrz papierniczy).

Źr.: A. A., 693b.

Lit.: Błaszczuk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 122.

REINHARD, papiernik w Popielówku, pow. lwów., kupuje 1788 średnią papiernię w Popielówku.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 55.

REINSICH, Gustav Hermann Fritz, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Frieda Martha Emma z domu Schäfer, **dzieci: I/1**) Eberhard (*15.6.1942, #19.7).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

REINSICH, Friedrich Wilhelm, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =4.11.1916 (kościelny i cywilny) z Emmą Bertą z domu Düsterhöft, robotnicą w Goliszowie, pow. złot.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/34.

REINISCH, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I**) = z Emmą z domu Aterhöft, **dzieci: 1**) Martha (*1911, %8.8.1913), **I/1**) Emma Ida Martha (*25.5.1918, #18.8).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/52.

REISER, Ignaz, papiernik w Iławie, pow. żag., syn Franza Ignaza (+ przed 27.7.1851), konwisarza w Augsburgu, **żona:** =27.7.1851 w Szprotawie, pow. żag., z Dorotheą Louise Emilie Johanną, córką Johanna Gottfrieda Klose (+ przed 27.7.1851), mistrza drukarza perkalu w Pradze.

Źr.: A. P. Z. G., Kościół kat. w Szprotawie, nr 35, s. 37.

REISNER, dyrektor piapierni w Nowej Bystrzycy, pow. kłodz.

Funkcje: 1910 zastępca męża zaufania Związku Producentów Papieru (Papiermacher-Berufsgenossenschaft) na rejencję wrocławską i prowincję Poznań.

Lit.: Schweidnitzer Kreis=Blatt, t. 71: 1910, s. 7.

REITER (REUTER), rodzina papierników na Śląsku.

1) Georg I, mistrz papierniczy, %13.10.1669 w Legnicy, ojciec Georga II, papiernika (patrz niżej), **mieszki.:** 1616–1626 Świdnica, 1627–1634 Stare Piekary, pow. leg. (książęco-legnicki papiernik), 1635–1657 Legnica (książęcy papiernik i mieszczanin, mieszki.: 1635–1657 ul. Grodzka, 1643 już nieczynny zawodo-wo), **żona: I**) Ursula (%13.7.1631), **II**) =7.1.1632 z Ursulą z domu Bösegeld (%1.1.1641, kamień nagrobny za 3 tal., matka: Barbara, żona Christofa Schubarta, szewca w Legnicy), wdową po Hansie Goldtbachu, gospodarzu winiarni przy ul. Grodzkiej, **III**) =3.12.1641 z Marią (%6.12.1643), córką Christofa Frieaufa, wójta i szafarza gospodarczego w książęcym folwarku zwierzęcym, **IV**) = 14.9.1644 z Marią z domu Ullrich (%23.3.1665 w Legnicy), wdową po Christowie Holgansie, pracowniku folwarku, **dzieci: I/1**) Georg, papiernik (patrz niżej), **I/2**) Maria (#22.6.1620 w Świdnicy), **I/3**) Rosina (#10.4.1623 w Świdnicy, %11.8.1642 w Legnicy), **I/4**) Melchior (#6.4.1625 w Świdnicy, chrzestna: Anna, żona Panthaleona Härtla, właściciela piapierni, %10.1.1633), **I/5**) Gottfried (#21.9.1627

w Starych Piekarach, %30.9.1627), **I/6**) Ursula (#17.8.1629 w Starych Piekarach, %2.4.1630 tamże), **II/1**) Ursula (#19.12.1632 w Starych Piekarach, %5.1.1636 tamże), **II/2**) Christof (#10.9.1634, %17.9.1634), **II/3**) Benjamin (#26.9.1635), **II/4**) Samuel (#26.10.1636, %19.1.1638), **II/5**) Anna Maria (#9.8.1638), **II/6**) Ursula (*1640, %8.1.1641 w Legnicy), **III/1**) Anna Maria (#30.5.1643, =4.7.1662 z Hansem Joachimem Helfferem, piekarzem, synem Konrada (+ przed 4.7.1662), zarządcy prowiantem i mieszczaninem), **chrzestny u:** Georga Fuchsa, zbieracza szmat (20.6.1616), Georga Qesera, dniówkarza (14.5.1618), później producenta spodni z dzianiny (7.2.1621, 24.1.1624), Georga Bartscha, rybaka (30.9.1618), Kaspara Reitera Młodszego, białoskórnik (25.1.1619), Christofa Milicha, dniówkarza (27.1.1619), Kaspara Jupe, czeladnika garncarskiego (21.6.1619), Sebastiana Neugebawera, cholewkarza (16.3.1620, 22.10.1621, 15.7.1625), Christofa Gastmana, krawca (18.9.1620, 24.10.1621, 4.10.1623, 12.3.1625), Michaela Luhieza, czeladnika papierniczego (16.3.1622), Kaspara Scholze, bednarza (10.3.1623), Jonasa Lonzera, szewca (6.8.1623), Valentina Thieme, woźnicy krajowego (1.4.1624), Hansa Scholze, czeladnika papierniczego (26.8.1624), później sołtysa w Starych Piekarach (17.12.1632), Hansa Reicha, rzeźnika kóz (20.2.1625), Kaspara Rittera, białoskórnik (11.4.1625), Georga Moyse, sługi przy wadze (26.1.1626), Adama Thiebla w Starych Piekarach (26.10.1627, 3.3.1630), Thomasa Teuhlera, ślusarza w Legnicy przy ul. Grodzkiej (12.11.1628), Hansa Mühle, rzeźnika na Nowej Ziemi (1.6.1629, 21.3.1632), Friedricha Kurze, rybaka w Pątnowie Legnickim, pow. leg. (3.3.1631), Christofa Bösegelda, mieszczanina w Legnicy, ul. Środkowa (25.10.1632, 27.8.1634), Balthasara Löchela, ogrodnika dzierzawiącego ziemię w Bieniowicach, pow. leg. (17.3.1634), Christofa Äsche, ogrodnika i domownika w Koskowicach, pow. leg. (12.10.1634, 29.6.1636), Georga Schuebartta, papiernika przy młynach (2.7.1635, 6.1.1640), Paula Schreiber w Legnicy, ul. Środkowa (9.6.1636, 8.6.1637), Adama Krausse, czeladnika młynarskiego w Starych Piekarach (18.4.1636), Georga Neuwertta, czerwonoskórnik i mieszczanina (31.8.1636, 6.3.1640), Davida Giellera, grabarza (14.10.1636, 27.1.1647), Christoph Rennera, ogrodnika, ul. Paderewskiego (19.9.1642, 29.4.1646), Valentina Brevera, ogrodnika w Piątnicy, pow. leg. (6.1.1643), Matthäusa Günthera, siodlarza w Legnicy, ul. Grodzka (14.6.1643, 30.10.1645), Hansa Bunde, markietanta (30.8.1643), Hansa Otte Młodszego, kuśnierza, ul. Środkowa (16.5.1644, 6.7.1648), Matthäusa Halwiga, chałupnika w Starych Piekarach (4.9.1644), Georga Melzera, rusznikarza w Legnicy (23.10.1644, 4.6.1651, 15.5.1654), Johanna Kulbe, mydlarza (10.8.1645), Christofa Fiebiega, ogrodnika w Pątnowie Legnickim (29.1.1647), Adam Jägera, siodlarza (5.4.1647), Daniela Stricha, szewca, ul. Grodzka (19.9.1647, 6.4.1650), Ursuli Schaf, wdowy po Christophie Rennerze, ogrodniku, ul. Paderewskiego (3.8.1648), Georga Krauße, zbieracza szmat w Starych Piekarach (30.9.1649), Georga Scholtze, ogrodnika w Legnicy, ul. Paderewskiego (8.1.1651, 15.12.1652, 18.4.1657), Hioba Bähra, złotnika (8.9.1651), Bartholomäusa Plieschke, czeladnika

papierniczego (21.9.1651), Gottfrieda Quesera, mydlarza (12.12.1652), Gerharda Rotenbergera, ul. Grodzka (5.1.1653), Magnusa Büttnera, gorzelnika, ul. Zamkowa (19.11.1653), Balthasara Engla, mieszkańca w Piekarach Wielkich (27.12.1653), Christiana Prellera, mydlarza, ul. Grodzka (1.6.1656, 6.10.1660, 25.7.1662), Melchiora Schmida w młynie Justa (16.8.1658), Christofa Geißlera, dozorca, ul. Grodzka (21.10.1637), Christofa Ratge w Piekarach Wielkich (7.1.1638), Hansa Mißlera, bednarza w Legnicy (21.7.1638 (ul. Grodzka), 28.11.1640 (ul. Śródkowa)), Hansa Helzela, strzelca zaopatrzeniowego (14.10.1641), Balthasara Lemmicha, chałupnika w Koskowicach (22.10.1641), Bartholomäusa Schlichta, czeladnika papierniczego (1.1.1643), Sigmunda Selbstherra, kuśnierza w Legnicy, ul. Grodzka (26.9.1663), **jego żony chrzestnymi u: I:** Zachariasza Zistermana, czeladnika papierniczego w Świdnicy (20.10.1619, 2.2.1621, 29.6.1623, 5.10.1625), Sebastiana Neugebawera, cholewkarza (1.3.1623), Christofa Voigta, dniówkarza (1.10.1623), wdowy po Christofie Königu, handlarzu nożami (4.7.1625), Hansa Quiereßfelda, pisarza wiejskiego w Piekarach, pow. leg. (4.3.1628), Johanna, nieślubnego syna Reginy z Hansem Zästerem, papiernikiem z Marchii (2.12.1628), Matthäusa Helmricha, domownika (2.5.1629, 24.7.1634), później zbieracza szmat na Nowej Ziemi (8.4.1631, 2.5.1638), Kaspara Merschela, ogrodnika (12.7.1630), Hansa Gluetzscha, pisarza (24.11.1630), **II:** Hansa Gluetzscha, pisarza (24.3.1632), Melchiora Gottschalla, siodlarza w Legnicy, Friedricha Azlera, właściciela parceli w Brenniku, pow. leg. (4.9.1633), Christofa Kutschnera (4.10.1633), Hansa Wille (28.11.1634), Balthasara Scholze, słodownika (3.4.1636), Hansa Ludiwiga, sołtysa w Starych Piekarach (1.10.1636), Matthiasa Hellwiga, papiernika (8.4.1637), Dionysiusa Datte, czeladnika papierniczego (4.6.1637, 21.10.1638), Christofa Beera w Piekarach Wielkich (10.8.1637), Christofa Kaluge (25.3.1639, zastąpiona przez swoją matkę), Hansa Nißlera, bednarza w Legnicy, ul. Śródkowa (3.8.1639), Paula Schreiber, ul. Grodzka (26.12.1639), Davida Billera, grabarza (24.5.1640), Hansa Bätzelta, dniówkarza (25.7.1640), **III:** Hansa Ludwiga, wójta w Starych Piekarach (25.1.1642), Martina Tiege, ogrodnika (4.9.1642), Christofa Meußle, czeladnika młynarskiego (6.10.1642), Johanna Wießlera, bednarza (3.12.1642), **IV:** Melchiora Klemme, ogrodnika w Legnicy, ul. Paderewskiego (24.10.1644), Johanna Wießlera, bednarza, ul. Grodzka (25.10.1644), Davida Giellera, grabarza (22.11.1644), Kaspara Friemela, ogrodnika w Miłogostowicach, pow. leg. (7.8.1645), Adama Groliga, chłopca w Piekarach Wielkich, pow. leg. (18.8.1645), Daniela Stricha, szewca (28.9.1645), Georga Peißgera, ogrodnika w Piekarach Wielkich (9.4.1646), Christofa Stropmela Starszego (16.10.1646), Petera Pauly'ego, szewca wiejskiego (19.11.1646), Kaspara Stentzla, ogrodnika w Ulesiu, pow. leg. (27.11.1646), Georga Mälzera, rusznikarza w Legnicy (17.3.1647, 26.5.1649), Petera Paula, szewca w Piekarach Wielkich (27.10.1648), Martina Zöllera, kowala w Karthause (obecnie część Legnicy, 24.11.1648), Kaspara Frimliga, tkacza, wtedy mieszkającego w Piątnicy (27.9.1649), **jego dzieci chrzestnymi u: III/1:** Melchiora Schmida w młynie

Justa (5.12.1659), Friedricha Brinniga, krawca w Legnicy, ul. Grodzka (20.3.1661), **jego pasierbica Barbara z domu Kod chrzestną u:** Hansa Seydla, czeladnika papierniczego w Starych Piekarach (2.10.1650, 21.11.1652, 28.3.1661), Magnusa Bütnera, dniówkarza (8.8.1651), Jakoba Schücke (4.9.1656).

Jego sługa: Georg Klose (%28.1.1636 w Legnicy).

W biedzie kancelaria miejska Świdnicy kupuje u niego 16.3.1629: 3 ryzy papieru kancelaryjnego po 1½ tal. reń. (= 4½ tal. reń.), 3 ryzy zwyczajnego papieru po 1 tal. reń. (= 9 tal. 13 gr 6 hal.), 3 ryzy papieru pocztowego po 2 tal. reń. (= 17 tal. 18 gr), 6 ryz papieru kancelaryjnego po ½ tal. reń. (= 11 tal. 9 gr); *z powodu prześladowań* 26.1.1631 mieszka u niego Sibille, córka Zachariasa Zestermana, papiernika w Świdnicy; 4.7.1643 uzyska widimizację swego listu herbowego, wystawionego 15.12.1527 przez cesarza Karola V.

Źr.: A. A., 59e-59g; A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 3–5, 47, 48, 95–97; A. A., Księga metrykalna z ew. kościoła NMP w Legnicy, bez sygn.; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 352, s. 91; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 66, 84; t. 2: 2008, s. 107, 121, 148, 168.

2) Georg II, mistrz papierniczy, #19.8.1618 w Świdnicy, chrzestny: Panthaleon Härtel, właściciel papierni w Świdnicy, + przed 5.7.1665, syn Georga I, mistrza papierniczego (patrz wyżej), **mieszk.:** 1647 Legnica, 1654–1661 Oława, **żona: I)** Katharina, **dzieci: 1)** córka (*1648, + lipiec 1654), **I/1)** Samuel (#20.6.1661), **2)** Kapsar (*26.12.1663, +2.2.1664, %4.2), **chrzestny u:** Friedricha Kurtza, przewodnika w kompanii pułkownika (28.11.1647).

Źr.: A. A., 59e; A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 97; Muz. Nar. Wroc., Hintze, papiernicy.

REHM, Wilhelm, papiernik w Bogdaszowicach, pow. średz., + przed 12.10.1801, **dzieci: 1)** Friederike Henriette (=12.10.1801 we Wrocławiu z Johannem Gottfriedem Püschelem, krawcem i mieszczaninem w Legnicy), **2)** córka.

Źr.: A. P. Legn., ew. kościół NMP w Legnicy, nr 54.

REHM, Wilhelm, producent papieru i karczmarz w Brzegu, + przed 16.3.1851, **żona:** Eleonore, **świadek u:** Johanna Franza Augusta Straussa, czeladnika produkcji farb (2.2.1836), Ernsta Bartha, mistrza gyrtlerskiego (23.1.1838), **jego żona chrzestną u:** Aloisa Kabierskiego, czeladnika browarskiego i kierownika produkcji w Browarze Zamkowym, Browar Zamkowy (16.3.1851).

Źr.: A. A., 666h, 666p, 666r.

REMIß (REINTZ), Christian, papiernik w Zielonej Górze, **żona: I)** Margareta, **dzieci: I/1)** Hans Wenzel (#18.9.1675), **I/2)** Christian (#12.9.1678).

Źr.: A. A., 427a.

RENNER, Bruno Artur, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I)** Frieda z domu Deichsel, ew., pomoc domowa, **dzieci: I/1)** Artur Richard (*21.7.1930, #7.9), **I/2)** Günter Hermann Robert (*2.2.1933, #16.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

RENNER, Bruno Richard, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **miesz.: 1941 ul. Lubińska 9, żona: I)** =31.5.1941 w Chojnowie (kościelny i cywilny) z Friedą Emmą Martha z domu Kulms, ew., robotnicą rolną w Michowie, pow. leg., nr 2, **dzieci: I/1)** Else Emma (*24.3.1938, #18.4), **I/2)** Gerda (*15.5.1942, #21.6).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26, 34/35: 31.5.1941.

RENNER, Karl, operator maszyny papierniczej w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **miesz.: 1897 Miechów, pow. leg., żona: I)** Anna z domu Maiwald, ew., **dzieci: I/1)** Frieda Margarethe (*1.11.1897, #26.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/22.

RETSCHKE, Michael, czeladnik papierniczy we Wrocławiu, **świadek u:** Sebastiana Retschkego, kat., czeladnika w odlewni dział w Brochowie, pow. wroc. (8.7.1834).

Źr.: A. A., 579bb.

REUL, Hermann Oskar Oswald, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I)** Anna Berta z domu Neumann, **dzieci: I/1)** Richard Alfred (*5.10.1915, #28.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

REUMELT, Christian, czeladnik papierniczy w Miłkowie, pow. jel., **chrzestny u:** Kaspara Müncha, papiernika tamże (25.7.1676).

Źr.: A. A., 24d.

REUSCHEL, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: Louise** (*1856, %3.1.1913).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/52.

REUSCHEL, Anna Frieda, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż: =29.11.1913** (kościelny i cywilny) z Paulem Ernestem Austem, kat., kowalem.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/34.

REUSCHEL, Friedrich August, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: =29.11.1913** (kościelny i cywilny) z Veroniką z domu Glogowski, kat., wdową po Heilmannie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/34.

REUSCHEL, Louise Berta, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **mąż:** =28.11.1925 (kościelny i cywilny) z Wilhelmem Augustem Walterem, pracownikiem w cegielni w Białej, pow. złot.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

RYCHLIKOWSKI, mistrz papierniczy w Dańcu, pow. op., produkuje papier z drewna, zatrudnia 7 robotników, 1875 pożar papierni, po którym nie zostaje podjęta odbudowa.

Lit.: Mientus, Konrad, Aus Herrn Konrads Chroniken, w: Joseph von Eichendorff Konversatorium, z. 57: 2007, s. 122.

RICHTER, Artur, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Selma z domu Zimmer, ew., **dzieci:** I/I) Artur Horst (*27.11.1925, #10.1.1926).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

RICHTER, August, producent papieru w Janowicach Wielkich, pow. jel., **dzieci:** 1) Philipp Reinhold, **jego dzieci chrzestnymi u:** 1: Wilhelma Eduarda Gründera, mistrza stolarskiego w Karpnikach, pow. jel. (22.3.1868).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 22/6.

RICHTER, Eduard, producent papieru w Oławie, **świadek u:** Georga Michalowicza, handlarza papierem (16.11.1838).

Źr.: A. A., 614L.

RICHTER, Heinrich, *1811, +19.03.1880, od poł. XIX w. właściciel fabryki papieru w Miłkowie, pow. jel., w 1872 zakupił maszynę papierniczą u Füllnera w Cieplicach (obecnie dzielnica Jeleniej Góry), przystosowaną do produkcji papieru do drukowania.

Lit.: Todes-Nachricht, Wochenblatt für Papierfabrikation 1880, nr 13, s. 395; Szymczyk, Maciej, Śląskie papiernictwo w okresie industrializacji kapitalistycznej, Duszniki Zdrój 2000, s. 109; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 70.

RICHTER, Heinrich, właściciel papierni w Kunnersdorf (obecnie dzielnica Jeleniej Góry).

Pożyczył od rady miejskiej Jeleniej Góry 500 tal. reń. (płaci 1844, 1845 i 1847, po 25 tal. reń. odsetek, 1846 zobowiązanie to przejmuje papiernik Gottschling).

Źr.: A. P. J. G., a. m. Gryf. nr 183, s. 28n; nr 184, s. 30n; nr 185, s. 20n; nr 186, s. 35f.

Lit.: Błaszczuk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 97; Szymczyk, Maciej, Śląskie papiernictwo w okresie industrializacji kapitalistycznej, Duszniki Zdrój 2000, s. 45; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 75.

RICHTER, Kurt, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie pow. leg., i sierżant, ew., **żona: I)** Frieda z domu Kriebel, ew., **dzieci: I/1)** Erika Brigitte (*22.9.1944, #3.12).
Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

RICHTER, Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Frido Heinza Senfa, ew., pracownika w fabryce papieru (17.8.1941).
Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

RIEDEL, Christoph, producent papieru, + przed 17.11.1840 w Polkowicach, **1)** syn, **2)** syn, **3)** Eduard (*1808, ew.), mistrz stolarski w Bolesławcu (=17.11.1840 tamże z Auguste Theresią (*1823, kat.), jedyną córką Nikolausa Hoffmanna (+ przed 17.11.1840 tamże), inwalidy i podoficera, pasierbicą Gottlieba Bittnera, inwalidy i podoficera.
Źr.: A. A., 677e.

RIEGER, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Minna z domu Scholz, ew., **dzieci: I/1)** Günter Heinz Herbert (*8.2.1926, #21.2).
Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

RIEGER, Johann, czeladnik papierniczy w Jarnołtówku, pow. nys., * w Wald, Saksonia, **chrzestny u:** Hansa Georga Francke (6.3.1719).
Źr.: A. A., 302a.

RIM, Joseph, producent papieru we Wrocławiu, **chrzestny u:** Bernharda Suppera, wybielacza wosku, ul. Kuźnicza 3 (29.5.1853).
Źr.: A. A., 693g.

RIND, papiernik, + przed 19.4.1917 w Bystrzycy Kłodzkiej, pow. kłodz., **żona: NN** (+ przed 19.4.1917), **dzieci: Ida** (*8.12.1850, +19.4.1917, kat.), rencistka (mieszkanie: 1917 ul. Starobystrzycka 259).
Źr.: USC w Bystrzycy Kłodzkiej, + Bystrzyca Kłodzka 1917, nr 74.

RINGELHAAN, Johann Franz, czeladnik papierniczy w Dusznikach, pow. kłodz., syn Mathäusa, tkacza i mieszczanina w Handau, Czechy, **żona: I)** =23.1.1725 w Dusznikach z Reginą, córką Samuela Rathmana (+przed 23.1.1725), producenta kół zębatach i mieszczanina tamże, świadek: Anton Heller, papiernik), **dzieci: I/1)** Anna Theresia (#30.10.1725, chrzestna: Maria Johanna, córka Antona Hellera, papiernika i mieszczanina, +12.2.1729, %12.2), **I/2)** Maria Eva (#24.1.1727, chrzestna: Rosina, żona Johanna Antona Hellera, papiernika), **I/3)** Regina Johanna (#24.8.1730, chrzestna: Rosina, żona Hellera, papiernika).
Źr.: A. A., 655b.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 117.

RISH, Christian, * Rączki, pow. nidzicki.

Czeladnik u: Beniamina Scholza, papiernika w Jeleniej Górze (4.7.1798).

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 102.

RIESCHEL, F., papiernik w Miłkowie, pow. jel.

Znak wodny: 1780 F R, poniżej róg pocztowy, wszystko w tarczy herbowej, powyżej korona, poniżej ARNSDORF.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 68.

RIEBE, Johann, czeladnik papierniczy w Mioszowie, pow. wałbrz., **chrzestny u:** Franza Breßlera, dniówkarza i mieszczanina (15.3.1766).

Źr.: A. A., 205c.

RISSMANN, Gottlieb, papiernik w Schönkau koło Żagania, + przed 1855, 2. dzień Zielonych Świąt, **dzieci:** 1) Louise Henriette (=1855, 2. dzień Zielonych Świąt, w Szprotawie z Gustavem Hoya, papiernikiem w Hoya, najstarszym synem Johanna (+ przed 1855, 2. dzień Zielonych Świąt), papiernika w Goszczu, pow. oleś.

Źr.: A. P. Z. G., kościół kat. w Szprotawie, nr 35, s. 53.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 129.

RITTER, Karl, dyrektor fabryki papieru w Zakrzowie (obecnie dzielnica Wrocławia), **chrzestny u:** Ewalda Rittera, ew., mistrza hydraulika we Wrocławiu, ul. B. Drobnera 15 (6.12.1868).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 7/102.

RIETIG, Kurt Bruno Paul, pomocnik przy maszynie papieru w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Martha Frieda z domu Frenzel, ew., **dzieci:** I/1) Helene Ursula (*4.11.1931, #13.12), I/2) Gerd-Rainer Kurt (*27.11.1944, #26.12).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/26.

RODE, Richard Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =21.3.1938 (kościelny i cywilny) z Bertą Emmą Hildegard z domu Scholz, wdową po Hainie.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

ROGEL, Hans, papiernik w Dusznikach, pow. kłodz., 1628, *dominica exaudi* (6. niedziela po Wielkanocy), przystępuje do komunii św.

Źr.: A. A., 655a.

ROHLAND, papiernik we Wrocławiu, **żona:** Anna Christina Elisabeth, **jego żona chrzestną u:** Franz Schwanna, garncarza i mieszczanina na Ołbinie św. Macieja (2.5.1800).

Źr.: A. A., 446c.

ROLLE, Heinrich, pomocnik operatora maszyny papierniczej w Kłodzku, *1894, **rodzice:** Franz, dozorca w dominium w Szalejowie Dolnym, pow. kłodz., Anna z domu Katte, **żona:** =15.2.1919 z Heleną (*1897, rodzice: Maximilian Kuschmann, woźnica piwa w Brandenburgu nad Hawelą, Marianna z domu Marciniak) w Kłodzku.

Źr.: Kłodzko, Par. kat. Wniebowstąpienia NMP, księga ślubów 1911–1924.

RÖHM, Friedrich Wilhelm, papiernik we Wrocławiu, **chrzestny u:** Georga Ernsta Preische, kuśnierza i mieszczanina, nr 486 (29.7.1823).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/22, s. 571.

RONGE, Franz, papiernik w Głucholazach, pow. nys., **żona:** Agnes z domu Langer (+ przed 15.6.1902), **dzieci:** Emilie (*9.9.1875, kat., =15.6.1902 we Wrocławiu z Johannem Hannigem (*15.5.1877, kat., rodzice: Joseph, gospodarz, Karoline z domu Reichelt (+ przed 15.6.1902), piekarzem, Podwale 13).

Źr.: A. A., 658ee.

RÖHR, Georg, zbieracz szmat z papierni w Piekarach, pow. leg., %7.1.1623.

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 95.

ROEHR, Kurt, właściciel fabryki papieru w Miłkowie, pow. jel.

1902 produkuje na maszynach okrągłositowych papy i kartony.

Lit.: Adreßbuch 1912/13 von Hirschberg und Umgebung, Hirschberg 1912, s. 166; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 71.

RÖHRIEG, Christof, zbieracz szmat w Starych Piekarach, pow. leg., **żona:** **I)** Barbara, **dzieci:** **I/1)** Dorothea (#30.10.1645, chrzestny: Hans Wennig, papiernik w Legnicy).

Źr.: A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 4.

RÖHRICHT, Otto Erich Fritz, operator maszyny papierniczej w Chojnowie, pow. leg., **mieszki:** 1939 ul. Legnicka 71, **żona:** **I)** Gertrud z domu Reul, ew., **dzieci:** **I/1)** Fritz Kurt Georg (*18.11.1927, #5.2.1928), robotnica w fabryce papierów.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

Lit.: Adreßbuch/Einwohnerbuch für die Stadt und den Kreis Goldberg mit den Städten Haynau und Schönau und allen Gemeinden 1939, Breslau 1939, s. 81.

RÖHRICHT, Richard, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Hedwig z domu Winderlich, ew., **dzieci: I/1)** Günter Willi Heinz (*22.10.1921, #31.10, +1.11.1921, %4.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/53.

RÖHRICHT, Robert, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Marie z domu Peukert, ew., **dzieci: I/1)** Alfred Willi (*3.1.1912, #28.1), **I/2)** Alfred Willi (*1912, %27.2.1912).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/52.

ROSS, Gustav, operator kalandra w Chojnowie, pow. leg., **chrzestny u:** Hermanna Rossa, ew., robotnika fabrycznego (8.4.1901).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/23.

ROSSAU, czeladnik papierniczy we Wrocławiu, +1779.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/113.

RÖBEL, Jermias, czeladnik papierniczy w Sobieszowie, pow. jel., syn Christofa (+ przed 19.8.1696), sędziego tamże, **żona:** =19.8.1696 z Rosiną, córką Christiana Wehnera (+ przed 19.8.1696), kowala pił w Ściegnach, pow. jel.

Źr.: A. A., 26b.

ROSE, Johann Kaspar, czeladnik papierniczy w Bystrzycy, pow. świd., **chrzestny u:** Johanna Josepha Rauera, mieszkanka (12.11.1767, 28.10.1769), Franza Boehnischa, chałupnika (20.12.1770).

Źr.: A. A., 305d.

RESSEL, Paul, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mieszk.:** Biała, pow. złot., **żona: I)** Ida z domu Mertsch, ew., **dzieci: I/1)** Paul Rudolf Walter (*10.10.1919, #9.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

ROSENBAUM, Karl, papiernik, **mieszk.:** 1856 Łężyce, pow. kłodz., 1862 Korytów, pow. kłodz., syn Karla, ogrodnika kwiatowego w Jungferndorf, **chrzestny u:** Antona Prause, chałupnika w Łężyce (7.9.1856), Wilhelma Bartscha, krawca w Dusznikach, pow. kłodz. (14.12.1862).

Źr.: A. A. 655g, 657a.

ROSENBURG, Anton Franz, papiernik i mieszczanin w Dusznikach, pow. kłodz., syn Johanna (+ przed 22.2.1694), papiernika w Pradze, **żona:** =22.2.1694 z Susanną Kathariną, wdową po Christianie Wilhelmie Kretschmerze, papierniku w Dusznikach,

chrzestny u: Christopha Benedikta Seibta, senatora (27.3.1694, 26.12.1695, 19.1.1699, 12.7.1700), Melchiora Pohla, sukiennika (27.1.1695), Andreasa Grobša, papiernika (26.7.1695), Johanna Grosa, ogrodnika (13.9.1695), Christopha Hanla, sukiennika (27.11.1695), później szewca i mieszczanina (11.9.1700), Antona Jungka, poszewnika (8.1.1696), Balthasara Pfeiffera, sukiennika (25.5.1696), Michaela Seidla, chłopca (28.5.1696), Heinricha Matzke, obecnie pastora (23.9.1696), Michaela Hatschera, dniówkarza (23.3.1697), Friedricha Schlomsa, szklarza (29.6.1697), Melchiora Grobša, szewca i mieszczanina (29.11.1699), Johanna Zeiske, stolarza i mieszczanina (13.3.1702), Petera Prigera, sukiennika (10.8.1702), **jego żona chrzestną u:** Melchiora Grobša, ogrodnika (27.9.1695), Hansa Langerera, dniówkarza (16.12.1695), Melchiora Weltzla, szewca (19.2.1697, 30.6.1699, 16.4.1702), Kaspara Exnera, sukiennika (20.3.1697), Hansa Pürgla, dniówkarza (2.8.1697), Michaela Seidla, chłopca w Dolinie, pow. kłodz. (7.6.1699, 4.6.1702), Christopha Hoffmana, sukiennika i mieszczanina (24.8.1699, 9.10.1702), Christopha Benedikta Seibta, rajcy (20.2.1703).

26.4.1700 jego żona daruje kat. kościołowi parafialnemu w Dusznikach *czerwoną chorągiew z wybornymi srebrnymi koronkami*.

Źr.: A. A., 655a, 655b.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 99.

ROSENHAGEN, Leberecht, czeladnik papierniczy we Wrocławiu, *1798, +8.8.1840, gruźlica, %11.8.

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/124.

ROSENKE, Emil Ernst, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Hilda Martha Berta z domu Liersch, ew., **dzieci: I/1**) Gisela Hilda (*22.12.1937, #20.2.1938), **I/2**) Hannelore Dorothea (*4.4.1934, #22.4).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/26.

ROSEMANN, Paul Willi, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) =15.8.1925 (kościelny i cywilny) z Friedą Selmą z domu Heim, ew., robotnicą fabryczną, **dzieci: I/1**) Elvira Helene Hildegard (*20.4.1925, #17.5).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/35.

ROSEMANN, Willi Karl, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie pow. leg., i kierowca w 9 baterii 9 pułku artylerii polnej, *1892, +29.10.1918, %1.11 w Chojnowie, **mieszk.:** 1918 Jerzmanice-Zdrój, pow. złot.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/53.

RÖSLER, Alfred Erich, operator maszyny papierniczej w Chojnowie, pow. leg., 1937 niewierzący, 1939–1944 deista, **mieszk.:** 1939 ul. Kamila Baczyńskiego 4, **żona:**

I) Frieda Gertrud Elise z domu Linke, ew., **dzieci: I/1)** Ursula Frieda (*17.7.1937, #5.9), **I/2)** Helga Ida Martha (*25.4.1939, #11.6), **I/3)** Erika (*13.9.1942, #25.10), **I/4)** Gisela (*11.3.1944, #9.4).

Funkcje: starszy sierżant.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

Lit.: Adreßbuch/Einwohnerbuch für die Stadt und den Kreis Goldberg mit den Städten Haynau und Schönau und allen Gemeinden 1939, Breslau 1939, s. 81.

RÖSLER, Kurt, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** **I)** Emma z domu Wallekat, ew., **dzieci: I/1)** Heinz Kurt (*14.1.1921, #20.2).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

RÖSNER, August, papiernik i mieszkaniec w Dusznikach, pow. kłodz., **żona: I)** Paulina z domu Hübner (* w Senftenberg), **dzieci: I/1)** Maria Theresia (*31.12.1841, #4.1.1842, chrzestny: Ludwig Poplarsch, papiernik i mieszczanin).

Źr.: A. A., 655f.

ROST, Hans, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **żona: I)** Anna, **dzieci: I/1)** Hans (#26.1.1635, chrzestna: córka Pantaleona Hertela, właściciela papierni świdnickiej, we Wrocławiu).

Źr.: A. A., 59h.

ROTHER, Friedrich Franz Klemens, papiernik w Mazurowicach, pow. średz., kat., **rodzice:** Franz, mistrz kowalski, Berta z domu Steinert, **żona:** =21.8.1926 z Marie Agnes Hedwig Kattner w Jabłonce, pow. średz. (rodzice: Franz Kattner, kat., właściciel gospodarstwa rolnego w Mazurowicach, Anna z domu Welz).

Źr.: A. A., 552c.

ROTH, Hermann Alfred Herbert, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I)** Emma Selma z domu Ernst, ew., **dzieci: I)** Inge Charlotte Waltraud (*6.6.1938, #25.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

ROTHE, Martha Ida Anna, pracownica w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mężowie: I)** =11.12.1926 z Martinem Alfredem Robertem Krause, 1.3.1929 rozwiedziona, **II)** =26.2.1938 (kościelny i cywilny) z Bernhardem Bruno Hoppe, woźnicą, **dzieci: II/1)** Hans Arno (*5.2.1938, #27.2).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26, 34/35.

ROTHE, Paul Gustav Richard, 1913 pracownik, 1939/1944 mistrz kalandra w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **mieszki:** 1939 ul. Tadeusza Kościuszki 33,

żona: I) Berta Pauline Emma z domu Knoll, ew., **dzieci:** I/1) Oswald (*1911, %25.11.1912), I/2) Agnes Klara Else (*29.9.1913, #19.10), I/2) Paul Richard Martin (*9.5.1920, #6.6), **chrzestny u:** Paula Williego Wolfa, ew., mistrza szewskiego (10.11.1940), Richarda Paula Rothe (+2.3.1944, poległ, ew.), operatora maszynowego (13.8.1944).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/26, 34/52.

Lit.: Adreßbuch/Einwohnerbuch für die Stadt und den Kreis Goldberg mit den Städten Haynau und Schönau und allen Gemeinden 1939, Breslau 1939, s. 81.

ROTHAAR, Johann, producent papy we Wrocławiu, **chrzestny u:** Christiana Gottloba Karla Friedbergera, mistrza rzeźniczego i mieszczanina (19.11.1844).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/40.

ROTHKIRCH, Karl Oskar, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona:** =1.6.1935 (kościelny i cywilny) z Else Marthą z domu Ziegler.

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/35.

ROTHKIRCH, Karl Otto, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona:** I) Frieda Selma Anna z domu Schubert, ew., **dzieci:** I/1) Klaus Otto Ulrich (*7.6.1939, #24.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/26.

ROTHKIRCH, Oswald, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., *1881, %26.12.1912, ew., **żona:** I) Anna z domu Hippermann, ew., **dzieci:** I/1) Karl Oskar (*1.10.1911, #5.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/52.

ROTSCH, Georg, zbieracz szmat we Wrocławiu w majątku miejskim na Olbinie, **dzieci:** Anna Rosina, **jego dzieci chrzestnymi u:** Johanna Christopha Hübtnera, inwalidy tamże (17.3.1732).

Źr.: A. A., 376c.

RÜDIGER, papiernik w Omiecicach, pow. świd., w 1850 jego żona zamierza założyć w swoim domu w Burkatowie, pow. świd., fabrykę krochmalu.

Lit.: Schweidnitzer Kreis=Blatt 1850, s. 222.

RIEDIGER (RÜDIGER), rodzina papierników.

1) Benjamin Gottlieb, papiernik w Bystrzycy, pow. świd., i mieszczanin w Świdnicy, + przed 17.2.1773, syn Christiana Heinricha Gottfrieda, mistrza papierniczego, ojciec Konrada Benjamina, starszego papierników, podporucznika i mieszczanina w Bystrzycy, pow. świd., i Karla Wilhelma, producenta papieru we Wrocławiu (patrz

nizej), **mieszk.:** Świdnica, papiernia na Przedmieściu przy Rowie Rybnym (4 stanowiska do produkcji papieru, podatek roczny: 6 tal. reń. 18 gr 1 3/5 fen. i 4 ryzy papieru kancelaryjnego (wartość: 6 tal. reń.), zakupiona 2.11.1742 we Wrocławiu od swego ojca na tych samych warunkach, na jakich on ją kupił, 20.12.1743 przekazana z należącymi do niej ogrodami, łąkami i kawałkami roli przez Johanna Gottfrieda Ortha, farbiarza i mieszczanina, rozebrana przez Austriaków, 1747 odbudowa (podatki 1747–1763: 1 wiardunek 8 gr srebrn. opłata hipoteki na rzecz szpitala św. Michała w Świdnicy), w czasie wojny 7-letniej zniszczona i nieodbudowana); Bystrzyca, pow. świd., nr 2 (papiernia, zbudowana 1758, 3.1.1784 sprzedana przez wdowę po nim i syna II/7 za 13 880 tal., a dom, ogród i rola lenna za 1400 tal. śląskich jego synowi II/4, przekazanie 13.1.1784); 4.6.1758 Fryderyk II Pruski zezwala na budowę papierni w miejscu starej kuźni miedzi na końcu wsi Bystrzyca, pow. świd., obok majątku Gottfrieda Schuberta (zakupiona wraz z domem, rolą (zasiewy 13 korców 2 garnki) i ogrodem (roczny podatek 6 tal. reń. 16 gr srebrn.) 6.1.1758 za 1400 tal. śląskich od Susanny Barbary z domu Schiltter, wdowy po Gottfriedzie Weist, starszym kotlarzy i mieszczaninie (pełnomocnik: Johann Matthäus Furch, złotnik w Świdnicy, przekazana 11.8.1758 wraz z całym inwentarzem martwym i żywym), odbudowa papierni w starym miejscu została zakazana przez gubernatora, (podatki: stare obciążenia kuźni miedzi, a z momentem uruchomienia produkcji papieru stary podatek w papierze na rzecz magistratu Świdnicy i 6 tal. reń. na rzecz państwa), decyzja, czy w miejscu starej papierni można zbudować młyn zbożowy, należy do gubernatora); **żona:** **I)** Rosina Barbara z domu Fritsch, **II)** Anna Marie z domu Teiniger, **dzieci:** **I/1)** Rosina Eleonora (*10.4.1744, #11.4), **II/1)** Christian Gottlieb (*5.3.1747, #6.3), **II/2)** Christiana Theodora (*9.3.1748, #10.3), **II/3)** Martha Eleonora (*2.12.1749, #3.12), **II/4)** Ernst Heinrich (*25.5.1751, #26.5), **II/4)** Konrad Benjamin (*16.12.1752, #17.12), papiernik, **II/5)** Karl Wilhelm (*25.1.1754, #27.1), papiernik, **II/6)** Maria Dorothea (*30.9.1755, #2.10), **II/7)** Heinrich Gottlob (*13.4.1757, #17.4), 1784 referendarz przy sądzie miejskim we Wrocławiu, **I)** Johanna Eleonora, **chrzestny u:** Gottfrieda Ludwiga, czeladnika papierniczego (2.6.1740), Eliasa Illgnera, czeladnika papierniczego (12.2.1741), później pracza i mieszczanina (29.12.1743, 1.5.1753), Gottfrieda Hantschmana, szafarza na składzie budowlanym (2.11.1742), Christiana Fräntzla, mieszkańca (19.4.1744), później czeladnika papierniczego (2.7.1753, 20.2.1755, 11.5.1757), Johanna Georga Hoffmanna, kucharza miejskiego i mieszczanina przy Rowie Rybnym (2.4.1746, 25.8.1747), Christiana Fritscha, sukiennika (26.1.1752, 9.10.1753, 16.1.1757), Johanna Gräntza, czeladnika papierniczego (5.1.1753), później producenta mączki kostnej (18.10.1755), Johanna Bernta, dniówkarza (16.2.1756), Ernsta Heinricha Stieffe, krawca (11.12.1756), Christiana Gottfrieda Lischlaua, powróznika (14.2.1757), **jego żony chrzestnymi u:** **I:** Christiana Fritsche, mistrza sukienniczego i mieszczanina (12.7.1744), Christiana Frantza, czeladnika papierniczego (27.8.1744), **II:** Christiana Frantza, czeladnika papierniczego (24.6.1748), Christiana Ludwiga, czeladnika papierniczego (8.10.1749),

Johanna Georga Hoffmanna, kucharza miejskiego (30.10.1749, 20.7.1753), Johanna Gräntza, czeladnika papierniczego (3.1.1751), później producenta mączki kostnej (10.6.1754, 18.9.1757), Johanna Barnta, dniówkarza (13.7.1753), Christiana Gottlieba Fritsche, sukiennika (23.5.1755, 26.6.1757), **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Josepha Zühnecke, czeladnika ciesielskiego (29.4.1760).

Funkcje: opiekunem dzieci: Karla Gottlieba, jedynego syna po Friedrichu Thielu, ogrodniku kwiatowym i mieszczaninie (3.11.1745–30.10.1748, poprzednik: Friedrich Ilgner (+ przed 3.11.1745), kupiec i mieszczanin), po Heinrichu Bernhardzie Karge, farbiarzu i mieszczaninie (10.7.1743–11.2.1756, poprzednik: Gottfried Märschel, starszy malarzy), po Franzu Heinrichu Lehmannie, łąziebniku, chirurgu i mieszczaninie (od 18.8.1759), córce Marii Rosiny i Johanny Karoliny po Johannie Gottfriedzie Orthcie, farbiarzu i mieszczaninie (18.5.1759–6.12.1770), swojej pasierbicy Susanny Eleonory Opitz (1767); świadkiem: Gottfrieda Andersa, czeladnika papierniczego i mieszczanina przy zakupie jego domu (23.5.1742), Johanna Gottlieba Zimmermanna, papiernika w Dittersbach w Saksonii w sprawie spadkowej (13.8.1743, 20.12.1743), Christiana Schultza, czeladnika farbiarskiego przy zakupie domu i farbiarni na Nowym Mieście (7.3.1747), w liście prawego urodzenia Johanna Gottlieba, syna Valeriusa Pfaua, czeladnika papierniczego (30.12.1743).

Wyróżnienia: 1755/56 król kurkowy (5.11.1756 otrzymuje zamiast rocznego zwolnienia od podatku 12 tal. 18 gr 1 3/5 fen. ekwiwalentu).

Posiadane nieruchomości: a) „parcelle rolne Rufferów” z majątku chłopskiego Tauberów (3/4 łanu, podatek roczny: 13 tal. 3 gr srebr., 7.2.1763 zakupiony za 780 tal. śląskich od Georga Friedricha Dittericha, dziedzicznego wójta sądowego, 25.6.1766 sprzedane razem z parcelami rolnymi kuźni miedzi za 1500 tal. śląskich swojej pasierbicy Susannie Eleonorze Opitz, żonie Christiana Jentscha (przekazanie przez wdowę po nim i dzieci II/4 i II/7 28.3.1778), której 5.12.1767 dokupuje za 100 tal. reń. dom Rosiny, wdowy po Melchiorze Meisnerze, wolnym chałupniku, b) młyn „Angermühle” na Przedmieściu przy Rowie Rybnym, nr 475 (z 4 miejscami do mielenia, zakupiony 28.9.1772 za 3200 tal., 18.3.1773 przekazany przez wdowę po nim i dzieci II/4 i II/7 Johannowi Gottliebowi Fellmannowi, mistrzowi młynarskiemu i mieszczaninowi).

23.9.1756 płaci miejskiej izbie obrachunkowej w Świdnicy 6 tal. reń. 18 gr 1 3/5 fen. czynszu dziedzicznego i zamiast 4 ryz papieru kancelaryjnego (po 1 tal. reń. 12 gr srebrn.) 6 tal. reń. (= razem 12 tal. reń. 18 gr srebrn. 1 3/5 fen.), dostawy papieru dla rady miejskiej w Świdnicy: 1752: dla garnizonu: 15 ryz 13 książek zwyczajnego papieru conceptowego (po 1 tal. reń. 4 gr srebrn. = 18 tal. reń. 6 gr srebrn. 2 2/5 fen.), dla ratusza: 12 ryz 7 książek zwyczajnego papieru conceptowego (po 1 tal. reń. 5 gr srebrn.), 14 ryz wyborowego papieru conceptowego (po 1 tal. reń. 10 gr srebrn.), 10 ryz wyborowego papieru kancelaryjnego (po 1 tal. reń.), 2 ryzy zwyczajnego papieru kancelaryjnego (po 1 tal. reń. 15 gr srebrn.), 1/4 ryzy papieru pocztowego średniej klasy, 1/4 ryzy małego papieru pocztowego = razem 56 tal. reń. 21 gr srebrn.

9 $\frac{3}{5}$ fen., 1755: odwachowi 21 ryz $\frac{3}{2}$ książki zwyczajnego papieru conceptowego za 24 tal. reń. 16 gr 10 $\frac{4}{5}$ fen., 20 ryz 16 książek 8 kartek zwyczajnego papieru conceptowego za 24 tal. reń. 6 gr srebrn. 10 $\frac{2}{5}$ fen., kancelarii miejskiej: 11 ryz (po 25 gr srebrn.) 16 książek zwyczajnego papieru conceptowego, 6 ryz (po 2 tal. reń.) wybornego papieru kancelaryjnego, 10 ryz wybornego papieru conceptowego (po 2 fl.), 3 ryzy zwyczajnego papieru kancelaryjnego (po $\frac{1}{2}$ tal. reń.), $\frac{1}{2}$ ryzy małego papieru listowego (po 20 gr srebrn.), razem 43 tal. reń. 13 gr srebrn. 1 $\frac{3}{5}$ fen., 1756: odwachowi za 43 tal. reń. 12 gr srebrn. $3\frac{1}{4}$ ryzy zwyczajnego papieru conceptowego, radzie miejskiej: $4\frac{3}{4}$ ryzy zwyczajnego papieru conceptowego po 36 gr srebrn. ryza (= 5 tal. reń. 21 gr srebrn.), 23 ryzy małego papieru conceptowego po 40 gr srebrn. ryza (= 30 tal. reń. 20 gr srebrn.), 6 ryz małego papieru kancelaryjnego po 2 tal. reń. ryza (= 12 tal. reń.), 1 ryzę zwyczajnego papieru kancelaryjnego po 1 tal. reń. 15 gr srebrn., $\frac{1}{4}$ ryzy brązowego papieru kancelaryjnego po 20 gr srebrn. (= 25 gr srebrn.), $\frac{1}{2}$ ryzy bibuły po 22 gr srebrn. 9 fen. (= razem 51 tal. reń. 10 gr srebrn. $\frac{9}{5}$ fen.), dla kancelarii miejskiej: 20 ryz małego papieru conceptowego, 8 ryz małego papieru kancelaryjnego, 7 ryz $16\frac{1}{2}$ książki zwyczajnego papieru kancelaryjnego za razem 52 tal. reń. 3 gr 1 $\frac{1}{5}$ fen., 1758: 12 ryz papieru za 14 tal. reń. 9 gr srebrn., 7 $\frac{1}{5}$ fen., $44\frac{1}{2}$ ryzy zwyczajnego papieru conceptowego (po 36 gr = 53 tal. reń. 12 gr), $11\frac{1}{2}$ ryzy wybornego papieru conceptowego (po $\frac{1}{3}$ tal. reń. = 15 tal. reń. 10 gr srebrn.), $6\frac{3}{4}$ ryzy wybornego papieru kancelaryjnego (po 2 tal. reń. = 13 tal. reń. 15 gr srebrn.), 1 ryzę szarego papieru kancelaryjnego (po 20 gr srebrn.) = razem 82 tal. reń. 21 gr srebrn. 7 $\frac{1}{5}$ fen.; 1762: 9 ryz dużego papieru kancelaryjnego (= 45 tal. reń.), 14 ryz zwyczajnego papieru kancelaryjnego (= 56 tal. reń.), 1763: 27 ryz małego papieru conceptowego (po 4 fl. = 81 tal. reń. 8 gr srebrn., dla ratusza: 16 ryz papieru conceptowego (po $3\frac{1}{3}$ tal. reń.), 8 ryz papieru conceptowego (po 4 tal. reń.), 3 ryzy dużego papieru kancelaryjnego (po 6 tal. reń.) = razem 107 tal. reń. 8 gr srebrn., 1764: dla odwachu garnizonu: 38 ryz papieru conceptowego (po 2 tal. reń. 4 gr = 82 tal. reń. 8 gr), radzie miejskiej: 12 ryz wybornego papieru kancelaryjnego (po 4 tal. reń.), 21 ryz zwyczajnego papieru conceptowego (po $2\frac{2}{3}$ tal. reń.) = 104 tal. reń.

23.6.1758 pożyczka 2400 tal. reń. od Marii Eleonory, wdowy po Benjaminie Jentschu, 24.6.1758 1200 tal. reń. od Karla Siegmunda Neumanna, postrzygacza sukna, karczmarza i mieszczanina (zastaw: młyn „Angermühle”), 7.1.1760 od Marii Elisabeth Thomas w Świdnicy 6000 tal. reń. za 5% odsetek rocznych; 15.11.1763 płaci mu Bergmann 6 tal. reń. 18 gr srebrn. 1 $\frac{3}{5}$ fen. czynszu dziedzicznego za 1761 i za 4 ryzy papieru kancelaryjnego 6 tal. reń.; 26.10.1769 ma 2255 tal. reń. długu u Johanna Christiana Thomasa, królewskiego radcy dworskiego na Stanowicach, pow. świd. (rokowania z ramienia R. prowadzi jego szwagier Fritsche, handlarz papierem); 13.11.1764 pożyczka 5000 tal. śl. (zastaw: papiernia w Bystrzycy) od Siegmunda Gotthelfa Ortha, kanclerza w klasztorze w Lubiechowej, pow. złot., i jego krewnych; w 1772 procesuje się z Gottliebem Tammem, piekarzem i mieszczaninem w Świd-

nicy; 17.2.1773 jego pozostawione dzieci II/4 i II/7 otrzymują Johanna Christiana Jentscha, handlarza winami i mieszczanina, za opiekuna; jego spadkobiercy procesują się w 1773 z królewskim urzędem zaopatrzeniowym o zapłatę za dostarczone deski.

Źr.: A. A., 305b, 305c; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 65, s. 62; nr 72, s. 174; nr 108, s. 81nn, 604n, 614n, 619, 651nn; nr 125, s. 286n, 556n, 654; nr 126, b. s.; nr 127, s. 788nn, 791n; nr 134, s. 495, 501nn; nr 135, s. 69; nr 136, s. 418; nr 138, s. 137n; nr 139, s. 497nn; nr 140, s. 547nn; nr 165, s. 110n, 301n, 308n; nr 167, s. 359n; nr 168, s. 80; nr 170, b. s.; nr 171, b. s.; nr 200, s. 253nn; nr 206, s. 83nn, 131nn, 135; nr 216, s. 53n; nr 222, s. 85; nr 312, s. 151n; nr 370, s. 20, 44, 240, 338; nr 371, s. 20n, 44nn, 194nn, 262; nr 372, s. 20n, 44n, 194n, 252n, 262n, 296; nr 373, s. 20, 44n, 194n, 252; nr 374, s. 3, 22, 202, 268; nr 376, s. 20; nr 377, s. 21, 230; nr 379, s. 20n, 44n, 208n, 246n; nr 380, s. 20, 218, 258nn.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 46, 82n, 98; t. 2: 2008, s. 131, 133, 167; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 147; Encyklopedia Wrocławia, Wrocław 2000, s. 715.

2) Christian Heinrich Gottfried, mistrz papierniczy, syn Hansa Heinricha, papiernika (patrz niżej), ojciec Benjamina Gottlieba, papiernika (patrz wyżej), **mieszk.:** 1702–1715 Świdnica (20.4.1703 uzyskanie małego prawa miejskiego; 11.5.1703 przejmuje od wszystkich spadkobierców Heinricha Riedigera jego nieruchomości, w tym papiernię przy Rowie Rybnym nr 60 (roczny czynsz od domu 8 tal., w 1723 podwyższony na 12 tal.), na tych samych warunkach jak ten, stąd płaci szpitalowi św. Michała w Świdnicy 1702–1709 8 gr rocznego czynszu, zakup papierni od pozostałych spadkobierców: 13.3.1708 (świadek: Johann Becker, papiernik), 1724–1742 papiernia zostaje wydzierżawiona Friedrichowi Illgnerowi, papiernikowi, 2.11.1742 sprzedaje ją swemu synowi Benjaminowi Gottliebowi (przekazanie 20.12.1743, 4 miejsca do produkcji papieru, obciążenia: 4 ryzy papieru na rzecz miasta, 8 tal. reń. 10 gr srebrn. 12 fen. – podatek rzemieślniczy, 5 gr srebrn. 6 fen. – podatek gruntowy, 4 gr srebrn. czynszu rocznego dla komandorii i 5 gr srebrn. 6 fen. na rzecz szpitala, zysk roczny: 371 tal. reń. 13 gr srebrn. 6 fen.; R. żąda 20.3.1738 15% obniżki podatku, ponieważ papiernia leży nad Bystrzycą, przez co występują rokrocznie duże uszkodzenia tamy), 1717–1747 Wrocław, **żony:** **I)** Agnes Philippina z domu Sabbath, **II)** Anna Barbara z domu Rudel, **dzieci:** **I/1)** Martha Eleonora (#13.1.1705 w Świdnicy), **I/2)** Johanna Dorothea (#14.9.1706 w Świdnicy), **I/3)** Rosina Barbara (#9.8.1708 w Świdnicy), **I/4)** Susanna Juliana (#27.9.1710 w Świdnicy, ew.), **I/5)** Maria Elisabeth (#9.12.1712 w Świdnicy), **I/6)** Magdalena Sophia (#18.2.1715 w Świdnicy), **7)** Benjamin Gottlieb, papiernik (patrz wyżej), **chrzestny u:** Johanna Heinricha Lietschke, dniówkarza w Świdnicy (25.3.1703), Augusta Strittera, rybaka i mieszczanina tamże (18.6.1704, 12.5.1711, 15.8.1715), Gottfrieda Altera, rymarza tamże (22.11.1704), Samuela Opitza, mieszkańca tamże (23.3.1711), Sigismunda Geißlera, mydlarza tamże (26.5.1712), Johanna Sigismunda Kuscha,

czeladnika papierniczego i mieszkańca na majątku archidiaconatu we Wrocławiu (9.5.1717, 19.3.1722), Martina Utte, kowala w Nowej Wsi Wrocławskiej, pow. wroc. (27.8.1723), Friedricha Illgnera, dzierżawcy papierni w Świdnicy (8.2.1724), zastępuje Johanna Bechera, papiernika i mieszczanina we Wrocławiu, jako ojciec chrzestny u Johanna Panelta, ogrodnika w Polanowicach, pow. wroc. (1.11.1700), **jego żony chrzestnymi u: I:** Balthasara Ankrutscha, mieszkańca w Świdnicy (19.2.1703, 5.6.1705), Christiana Ziehbeina, czeladnika papierniczego w Świdnicy (12.11.1703, 24.9.1711), Andreeasa Hartmana, krawca w Świdnicy (25.11.1703, 12.1.1705), Gottfrieda Reymana, czeladnika papierniczego w Świdnicy (10.12.1703, 17.3.1708), Friedricha Illgnera, czeladnika papierniczego w Świdnicy (31.8.1705, 4.9.1712), Sabiny, wdowy po Christophe Weissie, krawcu w Zawiszowie, pow. świd. (1.4.1706), Friedricha Müllera, rzeźnika w Świdnicy (27.8.1706, 4.10.1709), Augusta Strittera, rybaka i mieszczanina w Świdnicy (26.3.1707, 23.6.1713), Christiana Reicha, rzeźnika kóz w Świdnicy (25.4.1708), Christiana Zahna w Świdnicy (7.1.1709), Adama Fischera, ogrodnika-właściciela w Kletschkau (obecnie dzielnica Świdnicy, 4.9.1709, 24.10.1711), Johanna Georga Bawera, szewca (23.2.1710), potem dniówkarza (6.7.1712) w Świdnicy, Christoha Hancke, rzeźbiarza tamże (19.7.1713), **II:** Georga Ludwiga, szewca i mieszkańca na Ołbinie, św. Wincentego we Wrocławiu (21.3.1721, 24.6.1724, 3.2.1727, 18.4.1730), Friedricha Illgnera, dzierżawcy papierni w Świdnicy (25.6.1727), **jego dzieci chrzestnymi u: I/1:** Johanna Gottfrieda Ortha, farbiarza i mieszczanina w Świdnicy (24.6.1748), **I/3:** Adama Siebensohna tamże (27.4.1726, 27.5.1728), Christoha Pohla, czeladnika farbiarskiego tamże (26.6.1729), **I/4:** Heinricha Schleifera, ew., mieszkańca na majątku archidiaconatu we Wrocławiu (22.7.1730, 30.11.1731), **I/5:** Gottfrieda Reymanna, czeladnika papierniczego w Świdnicy (20.11.1730), Adama Siebensohna, cholewkarza i mieszczanina tamże (25.9.1730), Rosiny, wdowy po Adamie Siebensohnie, cholewkarzu i mieszczaninie tamże (6.2.1733).

Czeladnicy: Friedrich Illgner, kierownik produkcji: Johann George Sauer (zwolniony po ok. 18 miesiącach pracy bez wynagrodzenia za kradzież papieru wartości około 8 gr miesięcznie na podstawie doniesienia Illgnera).

Funkcje: od 30.6.1713 starszy ulicy przy Rowie Rybnym, 1743 inspektor budowlany młynów miejskich we Wrocławiu.

Nieruchomości (poza papiernią): a) 4 morgi ze stodołą (80 tal. podatku, 27 gr białych 8 halerzy czynszu rocznego, 18 halerzy i półtuszę jako podatek na rzecz biskupa) na końcu wsi Kletschkau w stronę Jagodnik, pow. świd. (30.8.1708 zakupione za 450 tal. śląskich od Rosiny z domu Andersch, wdowy po Wernerze, sprzedawane 12.7.1716 za 600 tal.), b) posesja Viehweide nr 75 tamże (możliwość wysiewu: 3½ korca = 2 tal. 3 gr srebrn. czynszu, dom na niej jest lichy i wąski), c) papiernia w Lesznie (1703).

1702 otrzymuje razem z Jakobem Martinem od spadkobierców Heinricha Rüdigerera pełnomocnictwo do negocjacji w sprawie sprzedaży papierni koło

Drezna; 7.2.1703 rada miejska nakazuje na podstawie skargi R., aby dzierżawca Nowego Młyna w Kletschkau, Friedrich Bräuer, obniżył zaporę o 16 cali, 9.2.1703, aby obniżył go do 14 cali, odlodził i oczyścił kanał, ponieważ jego postępowanie spowoduje częściowe zalanie papierni, 18.5.1703 sąd nakazuje B. zapłatę kosztów procesu o wodę z R.; 31.8.1703 sąd zwalnia w imieniu wszystkich dzieci po Hansie Heinrichu R. z obowiązku opieki: cyrulika Samuela Scholtza i szklarza Andreasa Nonniga, obaj mieszczenie świdniccy; 2.6.1706, 16.9.1707 i 26.10.1707 R. protestuje w magistracie w Świdnicy przeciwko wpuszczaniu wody do Rowu Rybnego z warsztatu pani Irm, produkującego mączkę kostną, 5.8.1707 rada miejska zakazuje tych praktyk pod groźbą 10 tal. reń. grzywny; w tej sprawie poproszono o ekspertyzę papierników z Jeleniej Góry i Janowich, pow. jel., 12.10.1707 dojdzie do procesu z Hansem Friedrichem Hetzelem w tej sprawie; 7.7.1706 i 17.6.1709 prosi radę miejską o naprawę kanału „Kreuzwasser”, odpowiedź rady: dbałość o dobry stan techniczny kanału jest jego obowiązkiem, a nie miasta, stąd 9.6.1707 rada nakazuje starszym sukienników i białoskórników oraz jemu, aby naprawili kanał, który zaopatruje ich młyny w wodę, a 22.7.1707 R. dostarcza ½ kopy desek do naprawy kanału; 23.11.1707 handlarze ryb skarżą się, że R. handluje rybami, 28.11. magistrat nakazuje, żeby przestał handlować rybami albo płacił przepisowy podatek od tego w wysokości 3 tal. śląskich, R. decyduje się na zapłacenie podatku; 16.7.1710 uczestniczy w naradzie dotyczącej budowy tamy i młyna, 24.11.1710 prosi o pomoc przy budowie nowej papierni; 1.12.1710 prosi, aby mu dalej wydzierżawiano Staw Szubieniczny albo nakazano nowemu dzierżawcy zapłacić za znajdujące się w nim ryby, 5.12.1710 zapadnie decyzja, że Staw Szubieniczny do przyszłej jesieni ma wspólnie zagospodarować z młynarzem przy Stawie Szubienicznym; magistrat nakazuje mu dostawę lepszego papieru do urzędu podatkowego; 15.7.1711 pan v. Wallenberg protestuje w urzędzie cesarskim przeciwko planowanej budowie papierni, 23.9.1711 R. protestuje przeciwko planom budowy papierni w Piątnicy, pow. leg., a 19.8.1712 przeciwko planom budowy papierni przez pana v. Wallenberga; oddaje 11.1.1713 swemu bratu Emanuelowi Gottfriedowi 1000 tal. śląskich, wypożyczonych w 1708 roku, i wypożycza od rajcy Sommerfelda 550 tal. śląskich; prosi 17.11.1713 magistrat świdnicki o wystawienie zaświadczenia kaucyjnego na papiernię świdnicką, ponieważ wydzierżawił papiernię wrocławską, a w związku z tym żąda się kaucji w wysokości 6000 tal., w związku z tym prosi radę 22.11.1713 i 1.12.1713 o urzędową wycenę swoich nieruchomości; wypożycza 20.12.1713 od kowala cyrkli Davida Laupitza 400 tal. śląskich na podróż do Wrocławia (suma zostaje zapisana jako hipoteka na papiernię); otrzymuje corocznie daninę z ryb od Georga Gottharda v. Wuntscha na Nowicach, pow. świd.; otrzymuje 1713 zaświadczenie, że sołtys w Nowicach kradł mu siano; upoważnia 13.11.1713 Christopha Gottlieba Zenckera, adwokata urzędowego i sekretarza lennego księstw świdnickiego i jaworskiego, do reprezentowania jego interesów, a 12.12.1713 do przedłożenia swojego rozliczenia pieniędzy jego podopiecznego Osmara Latofskiego za 3 lata

przed sądem dla sierot w Świdnicy, R. sam wynajął papiernię we Wrocławiu, stąd jego obecność jest tam potrzebna; 3.11.1716 umowa dzierżawy papierni wrocławskiej (zastaw: papiernia świdnicka); upoważnia 21.5.1717 Johanna Georga Schucha, adwokata przy sądzie miejskim w Świdnicy, do wystawienia hipoteki 1000 tal. reń. na papiernię świdnicką na rzecz kupca wrocławskiego Tobiasza Krausego; 6.11.1719 magistrat dyskutuje o planowanym nowym projekcie, 4.1.1723 prosi radę miejską o bezpłatną dostawę drewna do naprawy koryta kanału młyńskiego, ponieważ płaci duże podatki, wszyscy rajcy się zgadzają; 1.10.1723 prosi radę miejską o zaświadczenie, że jest mieszczaninem świdnickim, gdyż chce się starać o zwolnienie z opłat miejskich we Wrocławiu (zaświadczenie otrzymał); 1.9.1724 prosi radę miejską, by nakazała mistrzowi Quastowi usunięcie z młynówki nieczystości, które tam rzucił; 26.11.1727 wdowa po młynarzu przy stawie, Wießnerze, skarży się przed magistratem na Friedricha Illgnera, dzierżawcę papierni, że zamknął przepływ wody do stawu, przez co ryby zdychają. Illgner stwierdza, że tak nakazał mu właściciel papierni, R., ponieważ w księdze sądowej znaleziono zapis, że przepływ musi być otwarty, sąd nakazuje jego otwarcie; R. skarży się 1732, że warsztat mistrza ślusarskiego i mieszczanina Johanna Exnera psuje całą wodę rowu młyńskiego, po oględzinach 17.10.1732 warsztat zostaje zamknięty, 2.4.1733 wygrywa proces w tej sprawie, w przypadku złamania nakazu sądowego winowajca płaci po 150 guldenów kary właścicielowi papierni i radzie miejskiej; 11.7.1736 proponuje się R. na urząd starszego ulicy; 7.9.1739 rada miejska żąda objaśnień, dlaczego nie chce partycypować w kosztach budowy tamy przy tzw. Brodzie Świńskim.

Źr.: A. A., 59m, 120a, 120b, 305a-305c, 372a, 376a-376c; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 69, s. 224, 269, 313, 328, 376, 387, 412, 460; nr 72, s. 174; nr 100, s. 57, 109; nr 101, s. 185n; nr 105, s. 343, 349n, 522n; nr 107, s. 211nn, 227n; nr 129, s. 612nn; nr 134, s. 501nn; nr 152, s. 45, 69, 108, 121, 262, 275n, 279, 283, 285, 306, 321, 329, 335, 343, 354, 363, 366, 368, 374, 709, 716; nr 153, s. 204, 295, 297, 405, 421, 428, 607, 694, 799, 871, 874, 879, 885, 891; nr 154, s. 142n, 845nn; nr 155, s. 431; nr 156, s. 344n; nr 158, s. 170; nr 160, s. 295, 916, 919, 990, 1002, 1005; nr 171, b. s.; nr 197, s. 301, 345, 354, 393; nr 198, s. 34; nr 199, s. 99, 212; nr 203, s. 167nn, 193, 266, 308; nr 225, b. s.; nr 226, s. 289, 692, 699, 317, 334, 439, 703n.

Lit.: Błaszczuk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 1: 2007, s. 49; t. 2: 2008, s. 131n, 160; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 94; Encyklopedia Wrocławia, Wrocław 2000, s. 715.

3) Hans Heinrich, + przed 18.2.1695, ojciec Christiana Heinricha Gottfrieda, mistrza papierniczego (patrz wyżej), **mieszk.:** 1679–1683 Wrocław (mistrz papierniczy i mieszczanin, 1682–1693 dzierżawca papierni), 1680–1695 Świdnica (uzyskuje 10.5.1680 za 12 tal. 18 gr duże prawo miejskie; 1680 kupuje od miasta wszystkie nieruchomości po Panthaleonie Hertlu, odbudowuje papiernię (obciążenia: 8 gr srebrn. rocznego czynszu na rzecz szpitala św. Michała, 13.3.1708 zakupiona od pozostałych

spadkobierców przez jego syna Christiana Heinricha); 15.4.1680 dokupuje tzw. *Domus Monachalis* (była własność dominikanów i dlatego zwolniony z podatku), 1692 Drezno (mieszczanin i dziedziczny właściciel lenny papierni), **żony:** **I)** Martha, **II)** Rosina (+ przed 6.5.1692), **III)** =6.5.1692 w Legnicy z Anną Elisabeth, córką Johanna Breitenhausa, cesarsko-królewskiego legnickiego pisarza finansowego), **dzieci:** **II/1)** Hans Heinrich (#27.2.1686), **1)** Anna Dorothea, **2)** Johanna Sophia, **3)** Emanuel Gottfried (kupuje 2.1.1727 kram sukienniczy nr 9 i uzyskuje za 5 tal. duże prawo miejskie Świdnicy), **4)** Anna Eleonora, **świadek u:** Georga Ignaza Zacherta, czeladnika papierniczego we Wrocławiu (25.10.1682), **chrzestny u:** Matthäusa Hautschiga, czeladnika papierniczego we Wrocławiu (30.1.1679, 19.10.1682), Johanna Jakoba Leopolda Kopsiusa w Świdnicy (24.9.1682), Martina Schneidera w Świdnicy (8.6.1685), Georga Grawa w Kletschkowie (obecnie dzielnica Świdnicy, 3.7.1685, 26.9.1692), Zachariasa Häschki w Świdnicy (28.9.1685, 27.10.1686, 29.12.1688, 23.1.1693 – z powodu choroby zastąpiony przez swoją żonę), Georga Tschackera, czeladnika papierniczego we Wrocławiu (2.8.1687), Michaela Mittmanna, hydraulika miejskiego w Świdnicy (8.11.1686, 27.3.1690), Daniela Adolpha, bednarza (6.3.1687), **jego żony chrzestnymi u:** **I:** Matthäusa Heutschiga, czeladnika papierniczego we Wrocławiu (20.1.1681), Georga Tschackerta, czeladnika papierniczego we Wrocławiu (3.9.1683, 17.3.1685), **jego dzieci chrzestnymi u:** **1:** Georga Gerlacha, mistrza ceglarskiego w cegielni w Starych Szczytnikach (obecnie dzielnica Wrocławia, 9.1.1689), **2:** Johanna Saltzmanna, mieszkanka w Świdnicy (7.7.1690), **4:** Christiana Scholtza, wójta w Kilianowie, pow. wroc. (22.8.1719).

Uczniowie: Christian Hansel i Christian Puschman (14–16.1.1688 trafiają na prośbę R. do więzienia miejskiego za uchylanie się od pracy, pijaństwo i gry).

1680 zapłaci miastu za 25 000 cegieł 100 tal.; 1690 kupuje od szpitala św. Michała 10 sążni drewna opałowego; 23.6.1690 blokuje u Christiana Okła, drukarza i mieszczanina, 100 tal. reń. na rzecz spadkobierców Johanna Adama Käßera; 18.10.1690 zaskarża Żyda Hirschla Salomona, za 36 tal. reń. 10 gr srebrn., ten obiecuje rychłą zapłatę; 18.2.1695 funduje 500 tal. reń. na budowę nowej ambony w ew. kościele Pokoju w Świdnicy, ponieważ spadkobiercy nie posiadają tyle gotówki, 18.2.1695 wręczają papier różnych gatunków o wartości 200 tal. reń., budowa ambony w 1729 przez Augusta Gottfrieda Hoffmanna, rzeźbiarza w Świdnicy, poświęcenie: pastor Benjamin Schmolcke, tablica inskrypcyjna podaje mylnie: Pietatis / Et / Liberalitatis / Monumentum / Conrado / Ridigerianum / Anno / MDCC XXIX); 28.11.1695 opiekunowie jego pozostawionych dzieci, znajdujących się u pana Krause we Wrocławiu, proszą świdnicką radę miejską o ustanowienie diet dla nich, 9.2.1699 Samuel Scholtz, cyrulik, i Andreas Nonnig, szklarz i mieszczanin, opiekunowie obu jego zostawionych dzieci, pożyczają w imieniu swoich podopiecznych 800 tal. śląskich od Christopha Kleinego, krajczego tkanin i mieszczanina, 13.7.1700 jego pozostawione dzieci udzielają swojemu opiekunowi Andreasowi Nonnigowi, a 1702 Jakobowi Martinowi i Christianowi Rüdigerowi, pełnomocnictw do negocjacji w sprawie sprzedaży papierni koło Drezna.

Dostawy papieru: 1.4.1689 za 26 gr 3 fen. po 5 książeczek papieru kancelaryjnego i do pisania (na pokwitowania, rachunki i spisy) dla szpitala św. Michała w Świdnicy.

Źr.: A. A., 28a, 31b, 59k, 59l; A. P. Leg., Kościół ew. NMP w Legnicy, nr 49; A. P. Wroc., a. m., EKMS 105/1, Świdn., nr 60, s. 20nn; nr 67, s. 415, 422; nr 68, s. 24, 33, 84; nr 69, s. 23, 90, 132, 177; nr 70, s. 3n, 51, 174, 200, 286; nr 71, s. 173n; nr 72, s. 174; nr 113, s. 36, 410; nr 129, s. 612nn; nr 148, s. 187; nr 149, s. 326n; nr 150, s. 408n; nr 197, s. 161, 243, 301; nr 319, b. s.; nr 368, b. s.; nr 633, s. 113.

Lit.: Sachs, Rainer, Sokół, Teresa, Rzeźbiarz świdnicki Augustyn Gottfryd Hoffmann – zarys życia i twórczości, w: Kroniki Doliny Baryczy, t. 9: 2003, s. 72; Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 107n, 113n; Małczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 32, 46, 89, Encyklopedia Wrocławia, Wrocław 2000, s. 715; Skoczył-Stadnik, Barbara, Kościół Pokoju w Jaworze, Legnica [b.r.], s. 24.

4) Karl (Konrad) Wilhelm, producent papieru, mieszczanin i dzierżawca papierni miejskiej na Wyspie Mieszcząńskiej we Wrocławiu, *25.1.1754 w Świdnicy, #27.1, +1828 (przed 15.7) we Wrocławiu, syn Benjamina Gottlieba, papiernika w Bystrzycy, pow. świd., i mieszczanina w Świdnicy (patrz wyżej), **mieszk.:** 1823 ul. Młyńska, **żona:** **I)** Henriette Christiane z domu Fickert (* w Świdnicy, mieszk.: 1832/1833 ul. Kuźnicza 55, 1837–1839 ul. Kotlarska 16 (1827)), **dzieci:** **I/1)** Henriette Dorothea Charlotte (*24.1.1814, #6.2, chrzestny: Karl Benjamin Rüdiger Młodszy, producent papieru w Bystrzycy), **I/2)** Dorothea Henriette Karoline (*1815, +12.11.1852, sercowa puchlina wodna, %15.11), **I/3)** Auguste Emilie Karoline (*7.4.1815, chrzestny: Karl Ruediger, producent papieru i mieszczanin w Świdnicy), **I/4)** Wilhelm (#1817), **I/5)** Karl Heinrich Paul (*18.3.1818, #20.3), **6)** syn (# i +1819), **7)** Friedrich Heinrich Gottlieb (*5.3.1823, #12.3), **świadek u:** Johanna Ernsta Kessla, producenta powozów (29.7.1819), **chrzestny u:** Johanna Christiana Sengliera, kupca (4.5.1817), Sachsa, registratora przy królewskim najwyższym urzędzie górnictwem, ul. Odrzańska 1172 (15.11.1818), Gottfrieda Korba, mydlarza i mieszczanina, ul. Odrzańska 2077 (26.10.1820, 4.4.1823, 24.3.1824, 9.10.1825, 9.12.1827), Johanna Traugotta Wolfa, pańskiego woźnicy, nr 1989 (kwiecień 1822), Johanna Gottlieba Schummla, sekretarza przy najwyższym sądzie krajowym, Ketzerberg 1149 (9.6.1822), później ul. Łazienna 287 (22.8.1824), Wilhelma Gottfrieda Christiana Heinricha, kupca i mieszczanina, nr 2077 (8.6.1823, 24.12.1827), Karla Augusta Klose, kupca, ul. Długa 18 (17.4.1826), Gustava Friedricha Wilhelma Rüdigera, kupca, ul. Kotlarska 14 (1787, 20.5.1827), **jego żona chrzestną u:** Johanna Gottlieba Schummla, sekretarza przy najwyższym sądzie krajowym (24.3.1816), Augusta Tischlera, gospodarza, nr 1866 (2.9.1821, 24.3.1829), Josepha Neumanna, sługi domowego, nr 416 (6.7.1823), Karla Augusta Klose, kupca, ul. Długa 18 (1.8.1824, 15.7.1828), Gustava Friedricha Wilhelma Rüdigera, kupca, ul. Kotlarska 14 (1787, 30.11.1828), potem byłego kupca, ul. Odrzańska 16 (8.4.1830), Wilhelma Gottfrieda Christiana Heinricha, kupca

i mieszczanina, Rynek 2 (7.12.1828, 29.11.1829, 20.2.1831, 13.2.1833, 1.3.1835), Friedricha Keilla, mistrza tokarskiego, ul. Widok 15 (31.10.1830), **jego dzieci chrzestnymi u: I/4)** Wilhelma Painera, księgowego w Nowej Wsi Wrocławskiej, pow. wrocł. (25.2.1855).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/4; 8/16, s. 79; 8/17, s. 516; 8/19, s. 195; 8/21, s. 343; 8/22, s. 151, 413; 8/23, s. 508, 578n; 8/26, s. 226; 8/31, s. 27; 8/33, s. 145; 8/115, 10/2, 10/3, 11/15, 11/16, 11/17, 11/21, 11/26, 11/27, 11/29, 11/103, 12/10; A. A. 693e, 693n.

Lit.: Mehwald, Friedrich, Adreßbuch der Haupt= und Residenz=Stadt Breslau, Breslau 1832, s. XXVII; tenże, Adreßbuch der Haupt= und Residenz=Stadt Breslau, Breslau 1833, szp. LXVIII; tenże, Adreßbuch der Haupt= und Residenz=Stadt Breslau, Breslau 1837, szp. 163; Roland, Gustav (wyd.), Adreßbuch der Haupt- und Residenzstadt Breslau, Breslau 1839, szp. 151; Encyklopedia Wrocławia, Wrocław 2000, s. 715.

5) Konrad Benjamin, starszy papiernik, podporucznik i mieszczanin w Bystrzycy, pow. świd., *16.12.1752, #17.12, syn Benjamin Gottlieba, papiernika w Bystrzycy i mieszczanina w Świdnicy, **mieszko.:** nr 2 (papiernia (przedtem kuźnia miedzi), zakupiona 3.1.1784 za 13 880 tal. reń., a przynależności (dom, ogród i rola lenna (zasiewy na 13 korców 2 garnce) za 1400 tal. reń. od pozostałych spadkobierców (matki i brata Heinricha Gottloba, referendarza przy sądzie miejskim we Wrocławiu), przekazanie: 13.1.1784), **żona:** Johanna Dorothea z domu Salomon, **dzieci:** **1)** Dorothea, **2)** Johanne Charlotte Auguste Marie, **chrzestny u:** Konrada Wilhelma Ruedigera, producenta papieru i mieszczanina we Wrocławiu (6.2.1814, sierpień 1815), Johanna Gottlieba Schummla, sekretarza przy królewskim najwyższym sądzie krajowym, Ketzerberg 1149 (24.3.1816, 9.6.1822), **jego żona chrzestną u:** Johanna Gottfrieda Loefflera, mistrza krawieckiego i mieszczanina (4.1.1807), **jego dzieci chrzestnymi u: 1:** Christiana Benjamin Jentscha, piernikarza i mieszczanina (13.2.1804), **2:** Johanna Gottlieba Schummla, sekretarza przy królewskim najwyższym sądzie krajowym, Ketzerberg 1149 (9.6.1822).

Funkcje: od 11.2.1785 opiekun Christiana Davida i Anny Kathariny Louise, dzieci po Johannie Christianie Jentschu, właścicieli winiarni i mieszczaninie; do 13.9.1792 opiekun Dorothei Christiany Friederiki z domu Orth, żony Seeligera, wnuczki Marthy Eleonory z domu Rüdiger, wdowy po Orth; 3.11.1794 świadek w liście prawego urodzenia Christiana Wilhelma, syna Johanna Gottfrieda Salomona (+ przed 3.11.1794), starszego czerwonoskórników i mieszczanina.

Posiadane nieruchomości: a) tzw. „gospodarstwo Tauberów” w Bystrzycy, pomiędzy gospodarstwem Gottfrieda Thullmanna a dominium (zakupione 16.1 i 18.2.1786 za 1500 tal. od swej przyrodniej siostry Susanny Eleonory z domu Opitz, wdowy po Johannie Christianie Jentschu, kupcu, właścicieli winiarni i mieszczaninie, 1818 sprzedaje go za 400 tal. reń. baronowi v. Reitzensteinowi), 24.1.1788 zamienia się z ogrodnikiem Thielem w celu budowy nowej stodoły na tym gospodarstwie kawałkiem ziemi rolnej pod papiernią na kawałek ziemi rolnej pod kuźnią miedzi, b) rola lenna nr 2 w majątku w Kraszowicach, pow. świd. (50 korców zasiewu, podatek

roczny: 3 tal. reń., zakupiona podczas dysmembracji majątku 22.6.1787 za 2160 tal. reń. od Johanna Davida Jentscha, starszego kupców i mieszczanina w Świdnicy i właściciela lenna w Kraszowicach, przekazana 1.11.1787), c) 1 łan roli w Bystrzyicy (zakupiona 16.1.1786 za 1200 tal. reń.).

20.7.1778 zwalnia razem ze swoim bratem Heinrichem Gottlobem ich opiekuna Johanna Christiana Jentscha, właściciela winiarni i mieszczanina, z jego obowiązków; 24.9.1789 jego żona zaświadcza swemu opiekunowi, Johannowi Melchiorowi Hahnowi, właścicielowi dziedzicznemu i mieszczaninowi w Kletschkau (obecnie dzielnica Świdnicy), że wypłacił jej 1000 tal. i zwalnia go z obowiązków; 1791 otrzymuje 100 tal. za papier wyprodukowany z kory lipy, produkuje papier z morwy syryjskiej i papier chlorowany; w swoim testamencie z 17.4.1795 Rosina Barbara Jentsch ustanowi jego żonę jedyną spadkobierczynią swego dużego majątku, darując każdemu z jego dzieci po 200 tal. reń., stąd jego żona przekazuje 24.1.1798 posesje nr 444 (gospoda) i 445 (kuźnia) Franzowi Pohlowi; w 1809 zalega z 27 tal. reń. 18 gr srebrn. podatku za składowane zapasy; podczas włamania w nocy 8/9.12.1820 skradziono mu z remizy wóz kryty i połowę krytego lekkiego wozu; omyłkowo przypisano mu fundację ambony w ew. kościele Pokoju w Świdnicy (prawdziwy fundator: Hans Heinrich R. (patrz wyżej)).

Źr.: A. A., 305c, 337o; A. P. Wroc., EKMS 8/16; 8/17, s. 516; 11/15; 11/21; a. m. Świdn., nr 128, s. 22nn; nr 140, s. 547nn; nr 141, s. 159; nr 172, s. 136, 476, 596n, 657, 733; nr 173, s. 38, 123; nr 206, s. 139, 165, 185nn, 201nn, 235; nr 255, b. s.; nr 313, s. 105; nr 320, s. 14; nr 388, s. 277n; nr 389, s. 284n, 297n, 309; nr 434, s. 3, 5n; nr 444, b. s.; nr 702, s. 204; Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Wałbrzychu, dokumentacja ew. kościoła Pokoju w Świdnicy.

Lit.: Schweidnitzer Wochenblatt 1818, s. 28; Obrigkeitliche Bekanntmachungen 1820, nr 13; Toenniges, Franz, 350 Jahre Westfälischer Frieden und die drei Friedenskirchen in Schlesien, w: Matthesianer-Verband, Mitteilungsblatt, nr 73, s. 13; Sachs, Rainer, Sokół, Teresa, Rzeźbiarz świdnicki Augustyn Gottfried Hoffmann – zarys życia i twórczości, w: Kroniki Doliny Baryczy, t. 9: 2003, s. 73; Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 56; Pytel, Waldemar, Die Friedenskirche Schweidnitz, Meckenheim [b.r.], s. 6; Seidel-Grzesińska, Agnieszka, Elementy emblematyczne pomników sepulkralnych w kościele Pokoju w Świdnicy, w: Czechowicz, Bogusław, Dobrzyniecki, Arkadiusz (red.), O sztuce sepulkralnej na Śląsku, Wrocław 1997, s. 87; Nowotny, Sobiesław, Rośkowicz, Wiesław, Świdnica, Świdnica 1999, s. 72.

RÜDIGER, Eduard Wilhelm, producent papieru i mieszczanin we Wrocławiu, + przed 9.2.1850, **dzieci:** 1) Karoline Emilie Auguste (*1815, +9.2.1850 tamże, gruźlica krtani, %13.2).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 11/103.

RIEDIGER, Friedrich, papiernik w Świdnicy (uzyskuje 14.7.1681 za 2 tal. 18 gr małe prawo miejskie) i Dreźnie, + przed 1697, *dominica 1 post epiphaniarum* (1. niedziela po Objawieniu Pańskim), **żona:** I) Anna Elisabeth (=1697, *dominica 1 post*

epiphantias (1. niedziela po Objawieniu Pańskim), w Brzegu z Kasparem Rauppachem, królewskim brzeskim pisarzem w urzędzie zbożowym, synem Kaspara, młynarza miejskiego w Prochowicach, pow. leg.), **dzieci: I/1** Elisabeth (#25.8.1693), **jego żona chrzestną u: I:** Andrea Reinholdta, powroźnika w Świdnicy (11.2.1694), Johanna Ortha, farbiarza (7.3.1694), Paula Leuckerta, karczmarza w Karczmie Wodnej (28.4.1694).

Źr.: A. P. O., Księgi metrykalne ew. kościoła par. św. Mikołaja w Brzegu, 21/21; A. A., 59l; A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 369, b. s.

RIEDIGER, Heinrich, producent papieru we Wrocławiu, **chrzestny u:** Augusta Tischlera, gospodarza, nr 1866 (14.12.1823, 6.8.1826).

Źr.: A. A. 693e.

RÜDIGER, Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., **żona: I)** Frieda z domu Fiker, **dzieci: I/1** Frieda Martha Gertrud (*24.8.1913, #14.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24.

RUEDIGER, Karl Benjamin, producent papieru w Bystrzycy, pow. świd., *1790, +11.3.1851 w Mioszowie, pow. wałbrz., tyfus, %14.3, 29.8.1842 jego fabryka jest obciążona hipoteką 3000 tal. reń.

Źr.: Ew. par. w Wałbrzychu, Księga zgonów ew. kościoła par. w Mioszowie, pow. wałbrz., 1849–1856; A. P. Wr., a. m. Świdn. nr 563, s. 45n.

RUDOLPH, czeladnik papierniczy w Świdnicy, **żona:** Anna Rosina, **jego żona chrzestną u:** Johanna Christopha Illgnera, gorzelnika i mieszczanina (7.2.1739).

Źr.: A. A., 305b.

RUDOLPH, Gustav, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., *1868, +7.4.1927, samobójstwo (powieszenie), %10.4, ew., **żona: I)** Pauline z domu Lange, ew., **dzieci: I/1** Paul Erich (*31.7.1912, #8.9).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/24, 34/53.

RUF, rodzina papierników w Jarnołtówku, pow. nys.

1) August, mistrz papierniczy, ojciec Karla, mistrza papierniczego tamże (patrz niżej), **żona: I)** Anna Katharina z domu Scholtz, **dzieci: I/1** Ignaz Anton Jakob (#25.7.1735), **I/2** Katharina Elisabeth (#18.11.1736), **I/3** Karl Joseph (#4.1.1739), papiernik (patrz niżej), **I/4** Franz Blasius (#3.2.1741), **I/5** Albert August Johann (#8.2.1743), **I/6** Anna Maria Veronika Theresia Elisabeth Eva (#9.2.1745), **I/7** Gottfried Ignaz Matthäus (#24.1.1747), **I/8** Anna Maria (#26.7.1750), **I/9** Franz Joseph (#30.4.1755), **chrzestny u:** Gottfrieda Küglera (19.2.1735), Antona Grun-deya (29.1.1739, 23.11.1757), Martina Tittricha, mistrza poszewnika (10.2.1740,

6.5.1742, 22.1.1747), Johanna Grundeya, wolnego ogrodnika (11.4.1743), Augusta Berharta, wolnego ogrodnika (18.4.1745), Johanna Georga Rothera, królewskiego żołnierza (1750), Hansa Georga Wilde, ogrodnika (8.4.1752, 8.1.1764), Ignaza Barnnertha, tkacza i wolnego chałupnika (2.7.1765), **jego żona chrzestną u: I:** Antona Grundeya (12.10.1736, 7.8.1753), Johanna Grondeya (19.3.1740, 2.12.1742, 16.10.1745), Hansa Georga Wilde (7.8.1742, 23.12.1760), Antona Gäbe, domownika (12.6.1745), Hansa Georga, nieślubnego syna Anny Kiegler z domu Folgenhauer (17.8.1845), Ignaza Bärnerta, wolnego ogrodnika (20.2.1752, 12.6.1758, 3.3.1761), Martina Tittricha, tkacza (5.8.1752), **jego dzieci chrzestnymi u: I/3:** Hansa Georga Wilde, ogrodnika zagrodowego (3.7.1757), **I/4:** Josepha Zincka, sierżanta w pułku piechoty Angera (29.5.1759), **I/6:** Antona Grundeya, domownika (5.8.1761, 7.12.1763, 7.9.1766).

2) Karl, mistrz papierniczy, #4.1.1739 w Jarnołówku, syn Augusta, mistrza papierniczego, także, **żona: I)** Katarina a domu Langer, **dzieci: I/1)** Maria Johanna Josepha (#9.6.1767), **I/2)** Anna Maria Luzia (#11.12.1769), **I/3)** Karl Michael (#26.3.1772), **I/4)** Anton Joseph Ceslaus (#20.7.1774), **I/5)** Franz Karl (#22.7.1777), **I/6)** Johann Anton (#12.6.1780), **I/7)** Joseph Karl (* i #9.4.1783), **I/8)** Ignaz Bartholomäus (* i #25.8.1786), **chrzestny u:** Antona Thinela, domownika (5.4.1765), **jego żona chrzestną u: I:** Antona Thünela, pańskiego strażnika zamkowego (1.7.1768).

Źr.: A. A., 302a.

RUFF, rodzina papierników w Bielawie Nyskiej, pow. nys.

1) David, czeladnik papierniczy w młynie środkowym, syn Lorenza, papiernika (patrz niżej), **chrzestny u:** Martina Stentzla, chłopa (18.12.1731, 19.10.1733, 4.10.1736, 9.11.1738, 6.2.1743).

Źr.: A. A., 431.

2) Lorenz, papiernik, ojciec Davida, czeladnika papierniczego (patrz wyżej), **żona: I)** Esther, **dzieci: I/1)** Johann (#24.5.1718, chrzestny: Joseph Schwancke, czeladnik papierniczy), **2)** David, papiernik, **chrzestny u:** Martina Püffkego, wolnego ogrodnika (20.8.1719), Melchiora Schmiedta, kowala podków (18.12.1721, 27.7.1723, 14.7.1726, 11.6.1729), **jego żona chrzestną u:** Antona Krieglera, mistrza papierniczego (27.4.1719), Melchiora Schmiedta, kowala podków (15.7.1720, 20.4.1725, 16.11.1726, 24.9.1731), Johanna Christopha Patznera, pańskiego woźnicy (19.10.1729).

Źr.: A. A., 431.

Lit.: Błaszczuk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 156.

RUF, Franz, mistrz papierniczy w młynie środkowym w Białej Nyskiej, pow. nys., **żona: I)** Rosalia, **II)** Anna Rosina, **chrzestny u:** Melchiora Schmidta, kowala podków, obecnie sołtysa (26.11.1733), Martina Stentzla, chłopa

(27.5.1745, 3.4.1746, 8.11.1748, 24.4.1752, 29.12.1756), Johanna Wolfganga Koski, gospodarza w pańskiej piwiarni (27.11.1748), Andreama Tiltschera, ogrodnika (3.6.1751), Josepha Waltera, domownika (20.9.1753, 2.4.1754, 27.4.1757), Gottharda Krieglera, czeladnika papierniczego (18.11.1754, 23.1.1761, 16.4.1764), Lorenza Jockischa, pańskiego pisarza urzędowego (17.7.1761, 18.6.1763), **jego żony chrzestnymi u: I:** Gottharda Krieglera, czeladnika papierniczego (4.9.1748), **II:** Gottharda Krieglera, czeladnika papierniczego (17.8.1750, 23.7.1756, 8.1.1759, 25.2.1763), Martina Stentzla, chłopca (28.9.1753), Jeremiasa Jordana, krawca (16.1.1755), Josepha Waltera, domownika (9.3.1755, 23.4.1760), Andreama Tiltschera, wolnego ogrodnika (24.8.1755, 9.3.1760, 5.4.1762), jego żona II zastępuje Josepha, syna Broßiga, w Białej Nyskiej jako chrzestnego u Jeremiasa Jordana (4.1.1749).

Źr.: A. A., 431.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 156n.

RUF, Johann Georg, czeladnik papierniczy w Jarnołtówku, pow. nys., **chrzestny u:** Augusta Bernharta (19.3.1739).

Źr.: A. A., 302a.

RÜGER, Jakob Benjamin, kupiec we Wrocławiu.

1803 produkuje papier ze szmat, gdy produkcja papieru za słomy według receptury dyrektora kancelarii w Środzie Śląskiej okazuje się nierentowna.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego papiernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 56.

RÜCKER, Christian, czeladnik papierniczy w Podgórzynie, pow. jel., **dzieci:** **1)** córka (#19.3.1697, chrzestni: Johann Christof Hentzschel, mistrz papierniczy tamże, żona Daniela Schwertnera, mistrza papierniczego w Jeleniej Górze).

Źr.: A. A., 26i.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 122.

RÜCKER, Gottlieb (Gottlob), czeladnik papierniczy w Podgórzynie, pow. jel., **chrzestny u:** Hansa Chr. Heinricha, domownika (6.4.1733, 6.7.1734).

Źr.: A. A., 439.

RÜCKER, Tobias, papiernik w Sobieszowie, pow. jel.

1706 wznosi papiernię środkową z jedną kadzią.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 54.

RÜCKNER, August Paul Johann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., *1892, +3.11.1929, tamże, szpital miejski, %6.11, ew., **mieszk.:** 1928 Michów, pow. złot., 1929 Chojnów, **żona: I**) Urlida, z domu Schinske, ew., **dzieci: I/1) Gerta Elli** (*27.4.1928, #1.7).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/53.

RUMEYßER, Ignatz, czeladnik papierniczy w Białej Nyskiej, pow. nys., **chrzestny u: Johanna** Christopha Patznera, stangreta u hrabiego Franza Friedericha w Trautmannsdorf (7.5.1724, 6.4.1726, 28.5.1728, 19.10.1729), Antona Scholtza, chłopa (27.3.1741, 29.9.1742), Antona Preißnera, chłopa (8.2.1746).

Źr.: A. A., 431.

RUMLEY, papiernik w Kliczkowie, pow. bol.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 21.

RUMLER, producent papieru w Orłowicach, pow. lwów., 20.7.1810 dostarcza urzędowi rachunkowemu w Gryfowie, pow. lwów., za 2 tal. reń. 10 gr srebrn. 8 fen. ryżę wybornego papieru kancelaryjnego.

Źr.: A. P. J. G., a. m. Gryf. 150, s. 34.

RUMLER, czeladnik papierniczy w Orłowicach, pow. lwów., +1838, zapisuje 1838 w swym testamencie kościołowi ew. w Świeradowie 40 tal. reń., a szkole ew. w Wojciechowie 60 tal. reń.

Lit.: Amtsblatt der Königlichen Regierung zu Liegnitz, t. 28: 1838, s. 225.

RUMLER, rodzina papierników na Śląsku.

1) Friedrich, **mieszk.:** 1692 Podgórzyn, pow. jel. (czeladnik papierniczy), 1704 Orłowice, pow. lwów. (1704 zakup papieru, 1733 przejęcie przez jego syna Gottfrieda I), ojciec Gottfrieda I, papiernika w górnej papierni tamże (patrz niżej), papiernik, **chrzestny u: Christofa** Redera, chałupnika w Podgórzynie (29.1.1692).

Źr.: A. A., 626b.

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 48.

2) Gottlieb Ehrenfried, **mieszk.:** 1771–1776 Antoniów, pow. jel. (1771 zakup, 1776 sprzedaż tamtejszej papieru Christophowi Heinrichowi Wollsteinowi), syn Gottfrieda I, w górnej papieru w Orłowicach, pow. lwów. (patrz wyżej), brat Gottlieba II, papiernika tamże (patrz niżej, od którego 1776 przejmuje papiernię), otrzymuje 400 tal. nagrody państwowej; w 1775 daruje parafii krzyż do pogrzebów, a niosącemu krzyż – czarny płaszcz.

Czeladnicy: Christoph Schütz.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego piernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 146; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 48, 57n.

3) Gottfried I, w górnej piarni (przejętej w 1733 od ojca, przekazanej w 1769 synowi Gottfriedowi II) w Orłowicach, pow. lwów., syn Friedricha, piarnika tamże (patrz wyżej), ojciec Gottfrieda II i Gottlieba Ehrenfrieda, piarników (patrz niżej).

Otrzymuje 500 tal. premii za dobrą jakość papieru.

Lit.: Maleczyńska, Kazimiera, Dzieje starego piernictwa śląskiego, Wrocław 1961, s. 122, 154; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 48.

4) Gottfried II, syn Gottfrieda I, w górnej piarni w Orłowicach, pow. lwów. (patrz wyżej, 1769 od niego przejętej), brat Gottlieba Ehrenfrieda, piarnika (patrz wyżej, który w 1776 przejmuje piarnię).

Lit.: Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 48.

RUMLER, Gottlieb Wilhelm, piarnik w Orłowicach, pow. lwów., + przed 1826, przejmuje w 1810 tamtejszą górną piarnię, **żona:** Friederika (=1825 z Samuelem Gottliebem Kunicke, stąd ten dzierżawi od 1825 piarnię, nadzór: Ehrenfried Schmidt, piarnik w Sobieszowie, pow. jel., kierownik produkcji: Peter Schütz, czeladnik piarniczy, znak wodny: S G K U D, K. kupuje piarnię po śmierci Ernsta Louisa Rumlera).

Lit.: Błaszcyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik piarników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Piarnictwa, t. 2: 2008, s. 159; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 48n.

RUMMLER, Johann Friedrich, piarnik w Barge, pow. żag.

Uczniowie: 1742–46 Abraham Michael Hirsch (jest także u R. 1747 i 1750–53 czeladnikiem).

Lit.: Błaszcyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik piarników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Piarnictwa, t. 2: 2008, s. 126; Junker, Ullrich (wyd.), Friedrich v. Hössle, Die Papiermühlen im Regierungsbezirk Liegnitz in Schlesien, Bodnegg 2004, s. 16, 40.

RUPPRICHT, Johann Christoph, czeladnik piarniczy i mieszczanin w Dusznikach, pow. kłodz., syn Christopha, mieszczanina, **żona: I)** =20.11.1708 z Marią, córką Melchiora Wittwera, mieszczanina (świadek: Anton Heller, piarnik), **dzieci: I/1)** Ignaz (#22.8.1714, chrzestna: Anna Rosina, żona Antona Hellera, piarnika), **I/2)** Katharina Rosalia (#27.11.1719, chrzestna: Anna Rosina, żona Antona Hellera, piarnika), **I/3)** Helena (#9.10.1723, chrzestna: Anna Rosina, żona Antona Hellera, piarnika), **chrzestny u:** Johanna Dugdorfa, sukiennika (1.4.1714).

Źr.: A. A., 655b.

Lit.: Błaszczyk, Dorota, Sachs, Rainer, Słownik papierników śląskich do 1945 roku, Rocznik Muzeum Papiernictwa, t. 2: 2008, s. 117.

RÜPPRICH, Fritz Robert Willi, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Johanne Helene z domu Reinsich, ew., **dzieci: I/1**) Lothar Reinhard (*9.10.1932, #6.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25.

RUST, Hans, w Świdnicy 1562, *dom. 6 post Mathei* (6. niedziela po św. Mateusza), przekazują mu Hans Fischer i Franz Gotschalk, opiekunowie syna po Antonie Sturmie, wszystkie prawa do starej papierni przy ul. Wrocławskiej, pomiędzy ogrodami Gregora Frenda i Nikolausa Scholza.

Źr.: A. P. Wroc., a. m. Świdn., nr 99, s. 178, 214n, 345n, 392.

RUTSCH, Ernst, wygładzacz papieru we Wrocławiu, **chrzestny u:** Gottlieba Rutscha, wygładzacza papieru, ul. Legnicka 46 (30.1.1853).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 8/48.

RUTSCH, Gottlieb, producent papieru (1864) i wygładzacz papieru (1853–1865) we Wrocławiu, ew., **mieszk.:** 1846 ul. Legnicka 46, 1864 Plac W. Wróblewskiego 7, **żona: I**) Julie z domu Scholz, ew., **dzieci: I/1**) Maria Pauline Mathilde (*14.1.1853, #30.1, chrzestny: Ernst Rutsch, wygładzacz papieru), **I/2**) Karl August Theodor (*26.2.1864, #13.3), **chrzestny u:** Ernsta Uebricha, maszynisty lokomotywy, Graben 21 (obecnie część pl. Dominikańskiego, 12.10.1862), Karla Zeitnera, robotnika, pl. W. Wróblewskiego 7 (16.2.1863), później handlarza, ul. L. Rydygiera 6 (11.6.1865).

Źr.: A. P. Wroc., EKMS 5/6, 8/45; A. A., 446g, 449a14, 579cc.

RZEPKA, Gottlieb Hermann, pracownik w fabryce papieru w Chojnowie, pow. leg., ew., **żona: I**) Minna, z domu Klawon (*1898, +9.12.1934, %12.12, ew.), **dzieci: I/1**) Gerda Else (*23.3.1930, #20.4), **I/2**) Werner Wolfgang (*24.8.1933, #5.11).

Źr.: A. P. Wr., EKMS 34/25, 34/53.